biblioteka pozarządowca

SYSTEM WSPARCIA SEKTORA POZARZĄDOWEGO W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

projekt okładki
Kuba Qbi Strumiński

zespół redakcyjny
Arkadiusz Jachimowicz, Jola Prokopowicz, Dagmara Bielawska

opracowanie graficzne i łamanie
ILKA

ISBN 978-83-923941-8-1

© Copyright by ESWIP, Elbląg 2009

Publikacja wydana w ramach projektu „Na rzecz aktywnej współpracy" realizowanego przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię, ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

FUNDUSZ DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
Fundacja FUNDUSZ WSPÓŁPRACY
eea grants iceland liechtenstein norway
norway grants

nakład: 1000 egz.
publikacja bezpłatna

ESWIP 15 lat Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych
ul. Związku Jaszczurczego 17, 82-300 Elbląg
tel./fax 055 236 27 16, 055 235 33 88
eswip@eswip.pl
www.eswip.pl

ESWIP jest członkiem Sieci SPLOT

Sieć Wspierania SPLOT Organizacji Pozarządowych

SPIS TREŚCI

Wstęp 5

Arkadiusz Jachimowicz, System wspierania sektora pozarządowego w województwie warmińsko-mazurskim 6

Joanna Glezman, Rada Działalności Pożytku Publicznego na Warmii i Mazurach 34

Dagmara Bielawska, „Razem możemy więcej", czyli co nam daje Forum Pełnomocników 36

Witold Chrzanowski, Organizacje pozarządowe i ich współpraca z władzami samorządowymi gmin i powiatu braniewskiego 2008–2009 42

COP-y w obiektywie 51

Piotr Omulecki oraz Krzysztof Kozłowski, Karol Paszkowski, Paweł Wilk, Ełckie Centrum Organizacji Pozarządowych, czyli roboCOP w trzech odsłonach 60

Dominik Jaskulski, Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie 72

Arkadiusz Jachimowicz, Sektor pozarządowy w województwie warmińsko-mazurskim 86

Dagmara Bielawska, Na rzecz aktywnej współpracy 92

Załączniki 99

Wstęp

Niniejsza publikacja przedstawia zarys systemu wsparcia sektora pozarządowego w wymiarze regionalnym w oparciu o doświadczenia województwa warmińsko-mazurskiego.

Zadaniem własnym samorządu terytorialnego każdego szczebla jest wspieranie organizacji pozarządowych z terenu swojego funkcjonowania. Sytuacja samorządu wojewódzkiego jest tu specyficzna – wspierając sektor pozarządowy musi brać pod uwagę oddziaływanie samorządów niższego szczebla – wkraczają relacje związane z zasadą pomocniczości. Pojawiają się pytania: w jaki sposób wspierać organizacje z wyżyn stolicy regionu, aby nie naruszyć tej zasady? jak umiejętnie łączyć przy tym wysiłki gmin i powiatów (synergia)? jak wspólnie oddziaływać na rzecz dobra wspólnego, jakim jest aktywne, odpowiedzialne społeczeństwo, aby równomiernie kreować rozwój aktywności obywatelskiej nie wyręczając (czyli nie demoralizując) przy tym i organizacji, i ich samorządów?

Odpowiedzi w pewnej mierze daje niniejszy zbiór tekstów, z których główny odnosi się do systemu współpracy (traktowanego tu zamiennie z systemem wsparcia), inne natomiast szczegółowo opisują niektóre ogniwa tej współpracy (m.in. centra organizacji pozarządowych), a całość dopełniają liczne załączniki (opracowane i przyjęte przez partnerów współpracy).

Należy dodać, że system ten jest ciągle w tworzeniu, zresztą – zawsze taki będzie, bo system to ciągły proces: monitorowany, ewaluowany i udoskonalany, a nie osiągnięty raz na zawsze stan. Jego wartością jest to, że posiada ważne fundamenty, że osoby go tworzące mają wiedzę, motywację i przekonanie, iż jest potrzebny i wart wysiłku.

Bardzo dziękuję wszystkim osobom, które przyczyniły się do powstania tej publikacji.

Arkadiusz Jachimowicz

System wspierania sektora pozarządowego w województwie warmińsko-mazurskim

Arkadiusz Jachimowicz

Przez dziesięć lat funkcjonowania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego wypracowany został system współpracy tegoż samorządu z organizacjami pozarządowymi. Trudno ostatecznie wyrokować o jego jakości i skuteczności – minęło zbyt mało czasu, jednak w porównaniu z sytuacją w innych regionach można mówić o ciekawym, systemowym rozwiązaniu.

Czym jest system współpracy? Można go zdefiniować jako trwałe wkomponowanie organizacji w strukturę działań samorządu w oparciu o odpowiednie zapisy prawa regionalnego oraz o istotne zasady społeczne, zwłaszcza pomocniczości, partnerstwa i partycypacji. To także dobra praktyka współpracy, monitorowana i ewaluowana. Tak całościowo pojęta współpraca daje szanse na skuteczne wprowadzenie pożądanych zmian społecznych w regionie. Jednak pod warunkiem, że partnerzy mają świadomość, iż jest to proces, który trzeba nieustannie podtrzymywać, oceniać i korygować. Warto dodać, że ów system współpracy ciągle pełni jednocześnie funkcję systemu wsparcia rozwoju sektora pozarządowego, bowiem tego wsparcia ciągle potrzeba.

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, którego misją jest budowa społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywnych obywateli i tworzonych przez nich organizacji pozarządowych, współpracuje z samorządem wojewódzkim od samego początku jego istnienia (1999 rok). Tę współpracę stowarzyszenie ocenia bardzo wysoko, przede wszystkim za otwartość, odwagę we wdrażaniu nowych rozwiązań i partnerskie podejście. Dzięki temu, a także dzięki wysiłkowi dziesiątków osób i organizacji, powstał system współpracy, który, co prawda, wymaga ciągłego pogłębiania i doskonalenia, ale stanowi solidny fundament rozwoju społecznego województwa. Niniejszy materiał ma za zadanie przedstawić najważniejsze założenia tego systemu.

Elementy regionalnego systemu współpracy

Poniższe punkty przedstawiają istotne elementy systemu współpracy, zawierające cele i zasady współpracy, zadania obydwu stron, rozwiązania prawne i organizacyjne, promocję itp.

- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego
- Porozumienie na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego

- □ Zasady współpracy samorządu województwa warmińsko-mazurskiego z organizacjami pozarządowymi
- □ Roczny program współpracy samorządu wojewódzkiego z organizacjami pozarządowymi
- □ Pełnomocnik Marszałka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi
- □ Zespół Sterująco-Monitorujący
- □ Forum Pełnomocników
- □ Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- □ Konkurs „Godni Naśladowania"
- □ Regionalny Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych
- □ Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych
- □ Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD
- □ Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych
- □ Inne ośrodki wsparcia
- □ Zespół ds. wspierania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim
- □ Lokalne Grupy Działania
- □ Instrumenty Wojewody: Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego, Stała konferencja ds. współpracy

Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego

Współpraca rozpoczyna się od strategii, bowiem zarówno samorząd, jak i organizacje pozarządowe, ale także inni aktorzy regionalni, są zobowiązani, aby strategię wspólnie wypracować, a potem ją realizować. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020 wypracowywana była w sposób partycypacyjny, z udziałem przedstawicieli sektora pozarządowego reprezentujących m.in. Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPWWM). Na potrzeby opracowania strategii powołana została Rada Programowa skupiająca przedstawicieli kilkudziesięciu instytucji i organizacji, pracowało również kilka grup roboczych zajmujących się poszczególnymi obszarami dokumentu. Nie odbyło się bez kilku starć. Oto fragment notatki Moniki Falej, przedstawicielki ROPWWM-u, sporządzonej po jednym ze spotkań konsultacyjnych:
W trakcie prezentacji celów operacyjnych, jako cel 12 (liczba nie określa ważności danego celu operacyjnego, jest liczbą porządkową) został przedstawiony wzrost potencjału organizacji pozarządowych z następującą uwagą: zostanie on zmieniony na cel operacyjny o brzmieniu: rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Taki zapis został wypracowany na Grupie Roboczej ds. budowy Regionalnego Programu Operacyjnego (w tym spotkaniu uczestniczył Bartłomiej Głuszak). Eksperci nie widzą problemu, może być taki zapis, przy czym zapis mówiący o społeczeństwie obywatelskim jest zapisem szerszym, a wparcie potencjału ngo powinien zostać wpisany do działań realizujących ten cel operacyjny. […]
Moje wnioski:
- □ *możemy przyjąć taki zapis celu operacyjnego, czyli: budowa społeczeństwa obywatelskiego,*
- □ *należy jednak dopilnować, by w działaniach został umieszczony zapis mówiący o wpieraniu potencjału organizacji pozarządowych, czyli pierwotny zapis wypracowany przez RKS,*

- □ *należy wpisać działania, jakie zostały wypracowane przez grupę roboczą ds. RPO (promocja wolontariatu, promocja partnerstwa obywatelskiego, edukacja obywatelska, wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie zadań pożytku publicznego),*
- □ *również wpisać ekonomię społeczną*[1].

Ostatecznie Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął strategię w sierpniu 2005 roku[2]. Jako jeden z trzech głównych priorytetów wskazano „Otwarte społeczeństwo", cel strategiczny tegoż priorytet to: „wzrost aktywności społecznej", wśród celów szczegółowych znajduje się: rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Uzasadnienie celu: *silnie rozwinięte społeczeństwo obywatelskie jest jednym z czynników rozwoju społeczno-gospodarczego. Cel ten może być osiągnięty głównie we współpracy i poprzez wsparcie organizacji pozarządowych, które stają się instrumentem wsparcia oraz płaszczyzną aktywizacji wielu jednostek.*

I jeszcze: *Silne społeczeństwo obywatelskie świadczy nie tylko o charakterze społeczności lokalnych i regionalnych, ale również wpływa na sytuację gospodarczą. Konieczność rozwijania społeczeństwa obywatelskiego stawiana jest często wśród czynników decydujących o rozwoju. Społeczeństwo obywatelskie cechuje się m.in.: poszanowaniem prawa, zaufaniem, tolerancją, solidarnością, a także wysoką aktywnością społeczną. Dlatego bardzo ważną rolę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zajmują aktywne organizacje pozarządowe. To one najczęściej są nośnikami idei i tworzą różnego rodzaju współpracę między różnymi grupami społecznymi. Liczne badania dowodzą, że rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego wpływa korzystnie również na postawę administracji samorządowej.*

Jako działania zmierzające do realizacji celu wskazano:

- □ *wzmacnianie potencjału poprzez dostęp do kapitału, informacji i szkoleń już istniejących organizacji, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo obywatelskie. Działanie to powinno przyczynić się do podniesienia jakości realizowanych obecnie zadań, jak również rozszerzyć aktywność tych organizacji na dziedziny dotychczas nią nie objęte ze względu na różnorodne ograniczenia,*
- □ *rozwój partnerstwa publiczno-społecznego z ukierunkowaniem na zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym,*
- □ *wspieranie inicjatyw pozarządowych z zakresu ekonomii społecznej,*
- □ *wspieranie nowych inicjatyw wychodzących naprzeciw oczekiwaniom i dążeniom społecznym,*
- □ *inicjowanie i wspieranie działań służących kształtowaniu postaw obywatelskich w szkołach i społecznościach,*
- □ *wspieranie promocji działań prospołecznych, wolontarystycznych, filantropijnych itp.,*
- □ *promowanie istniejących i wspieranie tworzenia nowych regionalnych więzi międzyinstytucjonalnych, których efektem ma być większa wrażliwość i odpowiedzialność społeczna świata biznesu oraz poprawa klimatu inwestycyjnego wskutek kształtowania postaw obywatelskich wśród pracobiorców.*

Określono wskaźniki realizacji celu: ilość organizacji, frekwencję wyborczą oraz wartość 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanego organizacjom pożytku publicznego. Co

[1] M. Falej, *Informacja ze spotkania poświęconego aktualizacji strategii województwa*, Olsztyn, 10.05.2005, archiwum ROPWWM-u.

[2] www.wrota.warmia.mazury.pl/content/view/794/549/lang,pl.

roku opracowywany jest Raport okresowy zawierający monitoring realizacji strategii, gdzie przedstawiane są ilościowe i jakościowe efekty jej realizacji[3]. Niestety, w Zespole Monitorującym strategii brakuje przedstawiciela Rady.
Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego współtworzenie strategii rozwoju regionu uznała za swój znaczący sukces. W sprawozdaniu za rok 2005 stwierdza: *Co było sukcesem tego roku? Niewątpliwie aktualizacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego na lata 2007–2020, gdzie po raz pierwszy organizacje pozarządowe znalazły właściwe miejsce. Strategia była „oczkiem w głowie" wiceprzewodniczącej Moniki Falej, która z determinacją dbała o to, aby wypracowane przez Radę zapisy znalazły się w ostatecznym tekście*[4].
Główną strategię rozwoju operacjonalizują strategie branżowe, m.in. Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015[5]. Innowacyjne na skalę kraju jest wypracowanie regionalnej strategii w zakresie współpracy samorządu z organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Porozumienie na rzecz rozwoju województwa

Bardzo interesującą inicjatywą rzutującą na krajobraz trójsektorowej współpracy w województwie warmińsko-mazurskim jest opracowanie i podpisanie w 2004 roku przez głównych aktorów regionalnych „Porozumienia na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego"[6]. Porozumienie to wzorowane jest na rozwiązaniu brytyjskim[7]. Według wzorca brytyjskiego: *Dobrowolna umowa społeczna typu Pakt jest wyrazem zaangażowania władz publicznych oraz sektora organizacji pozarządowych w sprawy partnerskiej współpracy dla poprawy społeczeństwa oraz dla rozwijania i wspierania dobrowolnej aktywności społecznej. Przy takich założeniach Pakt określa kluczowe zasady i zobowiązania, które powinny stanowić podstawę relacji pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami obywatelskimi działającymi na danym obszarze administracyjnym. Pakt również poprawia wzajemne stosunki między administracją a organizacjami obywatelskimi, zaś jego zasady pomagają w najtrudniejszych momentach rozwiązywać konflikty na styku obu sektorów*[8].
W przypadku województwa warmińsko-mazurskiego pojawiła się trzecia strona: sektor przedsiębiorców, jako trzeci filar społeczeństwa obywatelskiego. Tak uznali inicjatorzy porozumienia: Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, ESWIP oraz strona

[3] www.wrota.warmia.mazury.pl/content/blogcategory/369/737/lang,pl.
[4] Sprawozdanie z prac ROPWWM-u za 2005 rok, archiwum ROPWWM-u.
[5] Jednym z głównych obszarów strategii jest obszar: Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych. Cel strategiczny obszaru: Organizacje pozarządowe i administracja publiczna partnerami w realizacji zadań pomocy społecznej. Cele operacyjne: 1. Zlecanie przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pomocy społecznej. 2. Profesjonalizm organizacji pozarządowych i administracji publicznej w zakresie współpracy przy realizacji zadań pomocy społecznej. 3. Dobra współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w sferze pomocy społecznej (www.warmia.mazury.pl).
[6] www.wim.ngo.pl/x/100984.
[7] Więcej: Z. Wejcman, *Pakty regionalne jako instrument dialogu społecznego*, Warszawa 2004.
[8] jw., s. 10.

administracji publicznej. W celu wypracowania porozumienia powołany został zespół, do którego zaproszeni zostali przedstawiciele głównych regionalnych podmiotów: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Konwentu Starostów Warmii i Mazur, Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich, Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Sejmiku Gospodarczego Warmii i Mazur, Olsztyńskiej Loży Business Centre Club, Warmińsko-Mazurskiego Związku Pracodawców Prywatnych. Zespół spotykał się wielokrotnie, prowadził trudne rozmowy – zapisy porozumienia dotyczyły spraw dosyć ogólnych, związanych z wartościami, a zarazem strategicznych.

Jako główne przesłanie porozumienia wskazano tworzenie warunków, aby na każdym poziomie – od gmin, poprzez powiaty, aż do województwa – administracja samorządowa i rządowa, organizacje obywatelskie i świat biznesu, łączyły się na rzecz wspólnej pracy dla dobra lokalnych społeczności. Stwierdzono, że Porozumienie jest deklaracją woli współpracy na rzecz rozwoju regionu. Określono wartości porozumienia, wskazując dialog obywatelski jako język współpracy, wskazano zasady współpracy: pomocniczość, suwerenność, partnerstwo i przejrzystość. Określono zadania sektorów:

Zadaniem sektora administracji publicznej jest tworzenie – na mocy Konstytucji RP – mądrego i sprawiedliwego prawa oraz wypełnianie zadań z nim związanych. Zadaniem przedsiębiorców prywatnych jest dostarczanie dobrych towarów i usług, ale też troska o społeczeństwo. Zadaniem organizacji obywatelskich, które w sposób dobrowolny skupiają osoby kierujące się poczuciem odpowiedzialności za wspólnoty lokalne, jest dokonywanie pozytywnych zmian w życiu tych społeczności.

Zgodnie z przesłaniem Porozumienia działania trzech sektorów powinny się uzupełniać, przenikać i wspomagać, kierując się celem nadrzędnym – dobrem wspólnym mieszkańców regionu.

W części dotyczącej realizacji Porozumienia, stwierdzono:

Porozumienie nie ma charakteru prawnego, jest dobrowolną, społeczną umową na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Sygnatariusze niniejszego dokumentu deklarują gotowość do wdrożenia, przestrzegania oraz monitorowania zawartych w Porozumieniu procedur i zasad, poprzez:

1. *Upublicznianie dokumentu w każdej możliwej formie oraz stałe promowanie Porozumienia.*
2. *Uczestnictwo przedstawicieli sygnatariuszy w dorocznej Konferencji Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, podczas której mogą być przedstawiane uwagi sygnatariuszy dotyczące realizacji Porozumienia.*
3. *Powoływanie zespołów w celu opracowywania wspólnych stanowisk lub podjęcia konkretnych spraw.*
4. *Wzajemne zapraszanie się stron na wydarzenia zgodne z ideą Porozumienia.*

W sytuacjach konfliktowych sygnatariusze stosować będą zasady dialogu, negocjacji i mediacji[9].

Uroczyste podpisanie Porozumienia odbyło się 17 września 2004 roku podczas konferencji pod znamiennym tytułem: „W stronę porozumienia", zorganizowanej w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim. W konferencji brał udział m.in. prof. Jerzy Buzek.

Hanna Mikulska-Bojarska, wicewojewoda warmińsko-mazurski, stwierdziła wówczas – *Niemal pięćset lat temu Mikołaj Kopernik, nasz wielki rodak, tak mocno związany z naszym regionem, „zatrzymał*

[9] Tekst dokumentu znajduje się w załącznikach niniejszej publikacji.

Słońce i ruszył Ziemię". Było to wydarzenie epokowe, ale nie od razu w pełni docenione. Dziś, nie waham się tego powiedzieć, czeka nas wydarzenie podobnej miary, podpisanie Porozumienia na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Musimy „ruszyć" nasz region z dotychczasowego „miejsca" i znaleźć należne mu miejsce. To właśnie od Państwa, przedstawicieli organizacji pozarządowych, świata biznesu i działaczy społecznych, będzie zależał nasz los. Ważne, by nie pozostać na uboczu, by włączyć się w historyczny proces jednoczenia kontynentu, jednoczenia wszystkich ludzi dobrej woli, którym zależy na naszym dobrobycie i dobru przyszłych pokoleń.

Oczekiwania były zatem duże. Czy porozumienie spełnia swoją rolę? W zdecydowanie mniejszym stopniu, niż mogłoby. Wydaje się, że nie jest narzędziem właściwie wykorzystywanym. Przez pięć lat Porozumienie wystosowało tylko jedno stanowisko w sprawie tworzenia partnerstw skierowanych na rozwój lokalny (marzec 2004), wskazując na wartości partnerstw i apelując: *Sygnatariusze apelują do administracji samorządowej, przedsiębiorców prywatnych oraz organizacji pozarządowych, aby w sposób odpowiedzialny, przemyślany i nastawiony na długofalowe efekty tworzyli partnerstwa. Dzięki efektom ich pracy w lepszym stopniu wykorzystamy środki unijne, a poprzez to znacząco wpłyniemy na rozwój naszych małych ojczyzn*[10].

W roku 2009, w piątą rocznicę podpisania Porozumienia, odbyło się robocze spotkanie podsumowujące pracę. Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaproponowała wprowadzenie ważnych zmian: nowelizację zapisów Porozumienia, wprowadzenie przywództwa – półrocznej prezydencji dla każdego partnera, ze wskazaniem sekretariatu Partnerstwa, rozszerzenie partnerstwa o nowe podmioty – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski itp., organizowanie debat na aktualne i ważne tematy dotyczące regionu oraz wypracowywanie stanowisk po tych debatach[11]. Istotne byłoby także zwiększenie w Porozumieniu roli samorządu wojewódzkiego, jako podmiotu odpowiedzialnego za rozwój regionalny, zwłaszcza w kontekście rozwiązań wpisanych w projekt Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego[12].

Zasady współpracy samorządu województwa warmińsko-mazurskiego z organizacjami pozarządowymi

Zasady współpracy są dokumentem przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa[13], który najpełniej opisuje system współpracy, choć oczywiście nie jest w stanie ująć całości. Ponadto, operacjonalizuje strategię rozwoju województwa w kontekście sektora pozarządowego.

Zasady współpracy tworzone były równolegle ze strategią – Sejmik Wojewódzki przyjął je w grudniu 2005 roku. Wcześniej Marszałek powołał zespół składający się z urzędników Urzędu Marszał-

[10] Archiwum ESWIP-u.

[11] Archiwum ROPWWM-u.

[12] Zobacz: *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020*, Projekt, s. 104.

[13] Uchwała Nr XXXIX/540/05 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 grudnia 2005 r. Uchwały zmieniające: Nr XII/234/07 z dnia 30 października 2007 r., Nr XXVII/531/09 z dnia 31 marca 2009 r.

kowskiego i przedstawicieli Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Jego zadaniem było wypracowanie dokumentu.

W trakcie kilkunastu spotkań i czasami trudnych rozmów wypracowywane były kolejne fragmenty dokumentu. […] *W wyniku kilkudziesięciu godzin pracy powstał dokument, który w przejrzysty sposób opisuje relacje pomiędzy samorządem a organizacjami, określa wartości leżące u podstaw współpracy, określa zadania i kompetencje stron, formy współpracy i sposób oceny efektów*[14].

Co warte podkreślenia, „zasady współpracy" wypracowano w ramach projektu Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych – „W stronę porozumienia", finansowanego ze środków rządowego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich[15].

Dokument składa się z kilku zasadniczych części. We wstępie stwierdzono: *Samorząd wojewódzki liczy na współpracę przede wszystkim ze zorganizowanym partnerem w postaci reprezentacji terytorialnych i branżowych sektora pozarządowego, związkami stowarzyszeń, organizacjami infrastrukturalnymi, organizacjami obejmującymi swoim działaniem co najmniej część regionu.*

Współpraca ta będzie mieć charakter partnerski, systemowy i przejrzysty, wykorzystujący w jak największym stopniu zasoby zarówno samorządu, jak i sektora pozarządowego.

Współpraca służy realizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r. oraz – w sferze wartości – opiera się na Porozumieniu na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, przyjętym przez sektor pozarządowy, administrację publiczną i przedsiębiorców prywatnych w 2004 roku[16].

W punkcie dotyczącym zasad regulujących współpracę czytamy: *Współpraca samorządu wojewódzkiego z organizacjami pozarządowymi, ich związkami i reprezentacjami opiera się na zasadach: pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.* Warto prześledzić jak samorząd interpretuje te zasady.

Zasada pomocniczości

Samorząd województwa uznaje prawo organizacji pozarządowych do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów społeczności, także należących do sfery zadań publicznych. Samorząd będzie zlecał zadania i przekazywał środki finansowe organizacjom, które są gotowe realizować te zadania na wymaganym poziomie.

Samorząd oczekuje od organizacji samodzielnego wzmacniania swoich zasobów kadrowych, materialnych i finansowych tak, aby stały się stabilnym i profesjonalnym partnerem w realizacji zadań publicznych.

Zasada suwerenności stronSamorząd województwa respektuje niezależność i podmiotowość organizacji pozarządowych, ich związków i reprezentacji.

Wykonując zadania na zlecenie Samorządu organizacje powinny działać w ramach obowiązujących przepisów, procedur, uregulowań prawnych.

---

[14] Arkadiusz Jachimowicz, *W stronę porozumienia*, „Pozarządowiec", nr 7, grudzień 2005.

[15] Archiwum ESWIP-u.

[16] Jednolity tekst „Zasad współpracy" znajduje się na oficjalnej stronie Urzędu Marszałkowskiego: www.wrota.warmia.mazury.pl/content/blogcategory/63/122/lang,pl.

Zasada partnerstwa

Samorząd wojewódzki traktuje organizacje pozarządowe, ich związki i reprezentacje jako równoprawnych partnerów we współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.
Samorząd oczekuje od organizacji pozarządowych działań polegających na stosowaniu przejrzystych procedur opartych na obowiązującym prawie oraz spełniania standardów etycznych.
Samorząd oczekuje od organizacji aktywnego uczestniczenia w pracach nad strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju województwa, w pracach grup zadaniowych, organizowanych przez samorząd spotkaniach tematycznych, przekazywaniu informacji, udziału w innych wydarzeniach.

Zasada efektywności

Samorząd będzie dokonywał wyboru najbardziej efektywnego sposobu realizacji zadań publicznych spośród proponowanych przez organizacje pozarządowe.
Samorząd oczekuje od organizacji innowacyjnych, efektywnych ofert realizacji zadań oraz sporządzania właściwej dokumentacji ofertowej, rzetelnej realizacji przyjętych zadań, wywiązywania się ze zobowiązań merytorycznych, finansowych i sprawozdawczych.

Zasada uczciwej konkurencji

Samorząd wojewódzki będzie równorzędnie traktował podmioty konkurujące o realizację zadań publicznych: organizacje pozarządowe i jednostki samorządowe. Samorząd będzie ogłaszał w tym samym czasie, jednolite założenia określające zadanie oraz będzie stosował takie same kryteria oceny zgłoszonych ofert.
Organizacje pozarządowe i jednostki samorządowe ubiegające się o realizację zadań publicznych winny w sposób rzetelny przedstawiać swoje zasoby, metody, kalkulacje i inne warunki realizacji i stosowane przy planowanej realizacji tych zadań.

Zasada jawności

Samorząd wojewódzki będzie udostępniał informacje na temat zamiarów, celów i środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych oraz o dotychczas ponoszonych kosztach prowadzenia tych zadań. Samorząd będzie dążył do tego, aby wszelkie możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi były powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowania decyzji.
Samorząd oczekuje od organizacji z nim współpracujących jawności w działalności statutowej i finansowej.
Dokument precyzuje cele współpracy:
Perspektywicznym celem współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi jest – zbieżne z celem Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 – osiągnięcie spójności ekonomicznej i społecznej Warmii i Mazur z regionami Europy.

Cele szczegółowe:

1. *Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych będących jednym z elementów rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.*
2. *Rozwój partnerstwa publiczno-społecznego z ukierunkowaniem na zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym.*
3. *Wspieranie inicjatyw, nowatorskich rozwiązań wychodzących naprzeciw oczekiwaniom i dążeniom społecznym oraz umożliwiających rozwiązywanie problemów społecznych.*

Jako przedmiot współpracy wskazano:

1. Zadania własne samorządu określone w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. 2001 nr 142, poz. 1590 z późn. zm.).
2. Zadania publiczne wymienione w ustawie dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).
3. Zadania wynikające ze Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku.
4. Zadania określone w wojewódzkich strategiach branżowych i programach przyjętych do realizacji przez Samorząd Województwa.

Dokument precyzuje partnerów współpracy po stronie samorządu i sektora pozarządowego, wymienia również wspólne zespoły tworzone przez obie strony. Ze strony Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego współpracę kreuje: Sejmik, Marszałek, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Pełnomocnik Marszałka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, Departamenty Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzki Urząd Pracy. Ze strony organizacji pozarządowych: organizacje pozarządowe oraz ich związki działające w sferze pożytku publicznego, realizujące zadania o znaczeniu regionalnym, Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, branżowe reprezentacje organizacji pozarządowych o zasięgu regionalnym lub subregionalnym.

Wskazano zespoły wspólne: Zespół Sterująco-Monitorujący współpracę Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi, Zespoły i Komisje przy Departamentach Urzędu Marszałkowskiego, stałe lub doraźne zespoły o charakterze opiniodawczo-doradczym, Komisje Konkursowe.

W części opisującej formy współpracy wyodrębniono współpracę finansową i pozafinansową. I tak w odniesieniu do współpracy finansowej wymieniono: pozyskiwanie środków z budżetu samorządu, dofinansowanie wkładu własnego organizacji, pozyskiwanie środków z innych źródeł, rekomendacje projektów, obejmowanie patronatem, partnerstwo. Natomiast w sferze współpracy pozafinansowej wymieniono: konferencję organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego, pomoc w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych, kojarzenie partnerów, szczególne miejsce Obwodu Kaliningradzkiego, udostępnianie lokali i budynków, współpracę z organizacjami w zakresie tworzenia i konsultowania aktów prawa regionalnego, wymianę informacji, stronę internetową, stronę internetową sektora pozarządowego, bazę adresów mailowych, współpracę w zakresie promocji województwa, współpracę z przedsiębiorcami.

Aktualizacja Ustawy o działalności pożytku publicznego spowoduje konieczność wprowadzenia zmian do zapisów dokumentu, co będzie doskonałą okazją do całościowej korekty Zasad.

Zgodnie z zapisem w dokumencie dokonana została ewaluacja Zasad współpracy[17], jednak wyniki badania nie wpłynęły na kształt dokumentu. Kolejna ewaluacja odbędzie się za trzy lata.

Roczny program współpracy samorządu wojewódzkiego z organizacjami pozarządowymi

Rolą rocznego programu współpracy jest określenie zadań do zrealizowania w danym roku w oparciu o strategię rozwoju województwa i w sposób określony w zasadach współpracy. Za wypracowanie programu rocznego odpowiedzialny jest Zespół Sterująco-Monitorujący. Ostatecznie dokument przyjmowany jest uchwałą Sejmiku Samorządowego (jest to doskonałą okazją do zaprezentowania dorobku sektora, co miało miejsce w roku 2009).
Początkiem tworzenia dokumentu są „spotkania branżowe", tzn. spotkania organizowane przez poszczególne Departamenty Urzędu Marszałkowskiego ze współpracującymi z nimi organizacjami. Spotkania są otwarte i każda zainteresowana organizacja może wziąć w nich udział (w praktyce z frekwencją bywa różnie). Następnie Biuro Pełnomocnika przygotowuje projekt dokumentu, który jest później staje się przedmiotem obrad Zespołu Sterująco-Monitorującego. Zaakceptowany przez Zespół tekst dostępny jest w Internecie w celu zebrania uwag od organizacji pozarządowych. Ewentualne uwagi są brane pod uwagę przy ostatecznej redakcji programu.
Układ programu jest klarowny: podzielony został na 12 priorytetów, w ramach których określone są cele i zadania; podane są również wskaźniki, którymi monitorowana będzie realizacja zadań. Za poszczególne priorytety odpowiedzialne są kolejne departamenty Urzędu Marszałkowskiego. W roku 2010 szczególna uwaga zwrócona została na wydarzenia regionalne: 600-leciu bitwy pod Grunwaldem oraz akcji „Mazury cud natury"[18]. Niestety, w programach nieuwzględnione są konkretne kwoty przeznaczane na realizację zadań, a programy nie są poddawane ewaluacji zewnętrznej.
Co roku dokonywany jest monitoring programu współpracy, którego wyniki przedstawiane są Sejmikowi Wojewódzkiemu i sektorowi pozarządowemu. Sprawozdania z monitoringu każdorazowo są opiniowane przez Zespół Sterująco-Monitorujący. Monitoring dotyczy przede wszystkim ilościowej strony realizacji współpracy.
Interesującym zapisem dotyczącym kwestii finansowej jest refleksja Zespołu: *W 2007 r. nastąpiło znaczne zwiększenie ilości środków przeznaczonych na realizację zadań przez podmioty obywatelskie w stosunku do roku 2006. Nie jest to jednak wciąż kwota odpowiadająca na potrzeby organizacji, które są ok. 2,5 raza wyższe, biorąc pod uwagę wszystkie zlecane zadania. Wśród*

[17] Ocena stopnia wdrożenia i funkcjonowania Zasad Współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi, dokonana na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, zrealizowana została przez olsztyński oddział Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Olsztynie w lutym 2009 roku.

[18] www.wrota.warmia.mazury.pl/content/blogcategory/63/122/lang,pl.

nich występują takie, gdzie potrzeby są cztery a nawet i więcej razy wyższe od przekazanych na dotacje środków finansowych. Są to zadania w obrębie:

1. *turystyki,*
2. *wsparcia rozwoju sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego,*
3. *kultury i ochrony dziedzictwa narodowego,*
4. *pomocy społecznej,*
5. *aktywizacji społeczności lokalnych na obszarach wiejskich*[19].

Pełnomocnik Marszałka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi

Bardzo istotnym elementem systemu współpracy jest osoba kontaktowa z ramienia Urzędu Marszałkowskiego – pełnomocnik Marszałka[20]. Jego kompetencje określone zostały w Zasadach współpracy:

a. *współpracuje z organizacjami pozarządowymi, a zwłaszcza ze zorganizowanymi partnerami sektora pozarządowego w postaci reprezentacji terytorialnych i branżowych, związkami stowarzyszeń, organizacjami infrastrukturalnymi,*
b. *na bieżąco współpracuje z Departamentami Urzędu Marszałkowskiego oraz z administracją publiczną,*
c. *współpracuje ze swoimi odpowiednikami w powiatach i gminach,*
d. *obsługuje pracę Zespołu Sterująco-Monitorującego,*
e. *koordynuje prace nad opracowaniem projektu programu współpracy na dany rok, opracowuje końcowy projekt dokumentu i przedkłada go Zarządowi*
f. *sporządza sprawozdanie z realizacji rocznego programu współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi i przedkłada go Zarządowi, Sejmikowi, Radzie Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Zespołowi Sterująco-Monitorującemu oraz zamieszcza na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego,*
g. *przygotowuje we współpracy z właściwymi Departamentami opinię wniosku o partnerstwo samorządu województwa z organizacją pozarządową,*
h. *we współpracy z właściwymi Departamentami analizuje wniosek o dofinansowanie wkładu własnego organizacji przy realizacji projektów z funduszy europejskich, krajowych lub innych, a następnie kieruje go na Zarząd,*
i. *współorganizuje doroczną Konferencję Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, oraz inne konferencje, spotkania, szkolenia związane z sektorem pozarządowym,*

[19] www.wrota.warmia.mazury.pl/content/blogcategory/63/122/lang,pl, s. 29.

[20] Stanowisko to pełni obecnie Joanna Glezman.

j. odpowiada za informacje dotyczące organizacji pozarządowych zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego www.warmia.mazury.pl,
k. kojarzy partnerstwa organizacji i innych partnerów, inspiruje do wspólnej realizacji projektów, animuje współpracę organizacji z samorządem, wspiera wdrażanie modelowych rozwiązań w zakresie współpracy,
l. przygotowuje materiały będące podstawą do monitoringu i ewaluacji zasad współpracy i projekty rocznych programów współpracy,
m. jest członkiem każdej Komisji Konkursowej powoływanej na potrzeby rozstrzygnięcia konkursów ofert,
n. podejmuje inne działania dotyczące rozwoju współpracy.

Obecna Pełnomocniczka uczestniczy w wielu spotkaniach organizowanych przez organizacje pozarządowe (m.in. konferencjach plenarnych, Forach Inicjatyw Pozarządowych), na bieżąco współpracuje z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, bywa na spotkaniach Rady, współuczestniczy w wypracowywaniu jej planu działania itp. Jej rola oceniana jest przez organizacje bardzo wysoko.

Zespół Sterująco-Monitorujący

Kompetencje Zespołu określone są w zasadach współpracy w Regulaminie:
a. ocena realizacji rocznych programów współpracy oraz Zasad Współpracy stanowiących integralną część sprawozdania z realizacji Rocznych programów współpracy,
b. opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów dotyczących organizacji pozarządowych; właściwy organ Samorządu Województwa podejmie decyzję w sprawie po zapoznaniu się z opinią, lub w przypadku nie podjęcia opinii w ciągu 3 dni od dnia przedłożenia projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów dotyczących organizacji pozarządowych,
c. opiniowanie projektu programu współpracy samorządu wojewódzkiego z organizacjami pozarządowymi na dany rok, właściwy organ Samorządu Województwa podejmie decyzje w sprawie po zapoznaniu się z opinią lub w przypadku nie podjęcia opinii w ciągu 5 dni od dnia przedłożenia projektu,
d. opiniowanie projektów decyzji samorządu dotyczących pominięcia trybu konkursowego przy przekazaniu zadania ze sfery pożytku publicznego, właściwy organ Samorządu Województwa podejmie decyzje w sprawie po zapoznaniu się z opinią, lub w przypadku nie podjęcia opinii w ciągu 3 dni od dnia przedłożenia projektu decyzji,
e. podejmowanie innych działań wynikających z aktualnych potrzeb dotyczących współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Zespół składa się z 14 osób: 7 przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazanych przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w porozumieniu z innymi reprezentacjami branżowymi, oraz 7 osób reprezentujących Urząd Marszałkowski.
Zespół pracuje na spotkaniach: opracowuje kolejne roczne programy współpracy, opiniuje dokumenty dotyczące sektora pozarządowego. Ostatnio Zespół podejmował kwestię zasady pomoc-

niczości w kontekście finansowania organizacji przez Urząd Marszałkowski. Pojawiły się zarzuty, że samorząd wojewódzki finansuje projekty, które dotyczą społeczności lokalnych i które mogą i powinny być finansowane przez samorządy gminne lub powiatowe. Zespół przez kilka spotkań precyzował zapis jakiego rodzaju projekty może finansować. Wstępnie stwierdzono, iż projekt o znaczeniu regionalnym (wojewódzkim) musi zawierać zadanie wymienione w programie współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi jako priorytetowe w danym roku.
Projekt ponadto spełnia jedno z następujących kryteriów:

1. *Ma zasięg ponadpowiatowy – obejmuje działaniami lub kierowany jest do odbiorców więcej niż 1 powiatu.*
2. *Realizowany jest z partnerem zagranicznym.*
3. *Projekt jest nowatorskim, innowacyjnym sposobem odpowiedzi na zapotrzebowanie społeczne/problem. Organizacja pozarządowa powinna we wniosku udowodnić, że jest to tego typu projekt.*

Forum Pełnomocników

Forum Pełnomocników powstało w 2006 roku z inicjatywy Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
Celem Forum jest skupienie urzędników odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi z samorządów gminnych, powiatowych, a także z ich jednostek (MOPS, PCPR, Domy Kultury i in.). Stworzenie tym osobom miejsca spotkań, wymiany informacji, doświadczeń i edukacji. Chcemy, aby ci „pełnomocnicy" byli jak najlepiej przygotowani do trudnej pracy – pomiędzy organizacjami pozarządowymi a swoimi urzędami i instytucjami. Aby łączyli siły i możliwości obu stron dla dobra rozwoju społeczności lokalnych[21].
W ramach Forum organizowane są konferencje, seminaria, szkolenia, spotkania. Forum obsługuje Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych.
Bardzo znamienny dla Forum Pełnomocników jest Apel opracowany w 2007 roku dotyczący roli urzędników odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi. W apelu tym *Uczestnicy Forum stwierdzają, iż w każdym samorządzie terytorialnym powinien być powołany urzędnik do spraw współpracy z organizacjami pozarządowym. W większych samorządach – powiatach, miastach i gminach miejsko-wiejskich – powinny być to pełnoetatowe miejsca pracy, natomiast w gminach wiejskich powinny być to części etatów (co najmniej pół), pozwalające na realną pracę z organizacjami pozarządowymi.*
Urzędnicy (pełnomocnicy ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi) spełniają bardzo ważną rolę w samorządach i społecznościach lokalnych:

- *realizują jedno z ustawowych zadań własnych samorządów (współpraca z organizacjami pozarządowymi);*

[21] www.forumpelnomocnikow.org.pl/pl_page_1.html.

- *wspierają organizacje pozarządowe, które w coraz większym stopniu pozyskują środki spoza budżetu samorządu oraz realizują zadania własne gminy, również ze środków pozyskanych spoza budżetu samorządu;*
- *poprzez wspieranie organizacji wspierają jednocześnie rozwój społeczności lokalnych, aktywizują liderów społecznych, budują kapitał ludzki i społeczny;*
- *pomagają realizować program wyborczy władz samorządowych.*

Uczestnicy Forum apelują do władz samorządów naszego województwa, aby powoływały pełnomocników do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi, przekazywały im odpowiednie kompetencje i umożliwiały efektywne spełnianie swojej funkcji. Zainwestowanie w pełnomocników oznacza zainwestowanie w rozwój kapitału społecznego[22].

Więcej o Forum Pełnomocników w materiale Dagmary Bielawskiej.

Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPWWM)

Sektor pozarządowy regionu posiada swoją reprezentację, która – co warto podkreślić – powstała z inspiracji samych organizacji. Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest jedyną w województwie ponadbranżową reprezentacją organizacji pozarządowych[23]. Biorąc pod uwagę organizacje skupione w podmiotach wchodzących w skład Rady, reprezentuje ona przeszło 800 organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego.

Podstawowym celem ROPWWM-u jest rozwój społeczeństwa obywatelskiego województwa poprzez reprezentowanie, wzmacnianie i integrowanie sektora pozarządowego[24]. Pierwsza dyskusja na temat zasadności utworzenia reprezentacji pojawiła się podczas Konferencji Plenarnej Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2000. Jako że uczestnicy konferencji, a było ponad 200 osób, jednoznacznie uznali potrzebę federalizacji sektora, wyłoniona została grupa robocza[25], której zadaniem było rozpatrzenie tej kwestii. Wynikiem jej pracy był

[22] Archiwum ESWIP-u.

[23] W województwie jest kilka reprezentacji (federacji) branżowych: Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa, Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD i in. Wymienione podmioty są członkami Rady. Federacje skupiające organizacje sportowe nie zdecydowały się wejść do Rady, mimo prowadzonych rozmów w tym zakresie.

[24] www.ropwwm.org.pl.

[25] W skład Grupy Roboczej ds. federalizacji sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego weszli: Roman Czupryński – Forum Inicjatyw Lokalnych, Kętrzyn; Dorota Maćko – FSB Iława; Czesław Damian – Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie „Dzieci Wojny", Olsztyn; Stanisław Szwed – Miejskie Centrum Organizacji Pozarządowych, Bartoszyce; Ewa Sprawka – Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych, Elbląg; Klemens Baranowski – Wspólnota Kulturowa „Borussia", Olsztyn; Daniel Wszeborowski – Związek Harcerstwa Polskiego, Pisz; Marek Borowski – Warmińsko-Mazurski Bank Żywności, Olsztyn; Arkadiusz Jachimowicz – Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Elbląg.

m.in. wniosek o tworzenie reprezentacji w wymiarze powiatowym oraz rekomendacja do tworzenia reprezentacji wojewódzkiej.

Podczas kolejnej konferencji w roku 2001 odbyły się warsztaty, na których już rozważano zasadność powoływania reprezentacji. Oto fragment protokołu z warsztatów:

Na początku spotkania uczestnicy określili „za" i „przeciw" istnienia ciała przedstawicielskiego sektora pozarządowego w województwie.

Za: możliwość realizacji wspólnych działań, obrona i rzecznictwo interesów sektora wobec administracji, sprawniejsza współpraca z samorządami, zwłaszcza samorządem wojewódzkim (wypracowanie kompleksowych zasad współpracy), lepszy przepływ informacji w sektorze, integracja sektora, możliwość dokonania oceny poszczególnych organizacji.

Przeciw: możliwość upolitycznienia, centralizacja działań, tworzenie „czapy", pojawienie się zjawiska konkurencji wśród organizacji, biurokracja.

Uznano, że należy podjąć działania w kierunku utworzenia reprezentacji sektora[26].

Powołana została kolejna grupa robocza, której zadaniem było wypracowanie metody utworzenia reprezentacji[27]. W wyniku prac grupy powstał model powołania reprezentacji wojewódzkiej. Model ten był następnie konsultowany podczas kilku konferencji i spotkań, prezentowany w piśmie „Pozarządowiec" oraz na stronie regionalnej.

Metoda powołania Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawiona została na kolejnej konferencji wojewódzkiej organizacji pozarządowych w 2002 roku. Metoda uzyskała akceptację zebranych. W kolejnym roku (2003) położono nacisk na tworzenie reprezentacji powiatowych, które według opracowanego modelu są podstawą do utworzenia reprezentacji powiatowej. Roczne działania pozwoliły na powołanie podczas piątej już Konferencji Plenarnej Organizacji Pozarządowych z województwa (grudzień 2003) grupy roboczej do zakończenia procesu – ostatecznego powołania reprezentacji. W skład Grupy Roboczej weszli przedstawiciele ośmiu reprezentacji powiatowych: Zofia Borowska – Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Lidzbarskiego, Sławomir Pszenny – Rada Forum Liderów Organizacji Pozarządowych Powiatu Działdowskiego, Arkadiusz Jachimowicz – Rada Elbląskich Organizacji Pozarządowych, Gabriela Czarniecka – Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego, Jan Banaszczyk – Konwent Prezesów Organizacji Pozarządowych Powiatu Kętrzyńskiego, Marek Skaskiewicz – Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Ostródzkiego, Arkadiusz Niewiński – Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Szczycieńskiego, Krystyna Janik – Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Giżyckiego. Grupa z każdym miesiącem powiększała się o przedstawicieli nowo tworzonych

[26] Archiwum ESWIP-u.

[27] W skład Grupy ds. wypracowania metody utworzenia reprezentacji weszli: Janusz Wierzbowski (powiat Olsztyn) – Wojewódzka Federacja Stowarzyszeń Bezrobotnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Stanisław Gojło (Kętrzyn) – Forum Inicjatyw Lokalnych, Andrzej Faliszewski (Giżycko) – Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Ekorozwój – Mazury", Zbigniew Mieruński (Gołdap) – Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap, Tadeusz Zapadka (Braniewo) – Fundacja „Wieś w XXI wiek", Arkadiusz Jachimowicz (Elbląg) – Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Zbigniew Konefał (Pisz) – Mazurska Izba Rolnicza i Turystyczna, Zbigniew Wytrążek (Olsztyn) – Fundacja „Zdrowe Dziecko", Beata Peplińska-Strehlau (Elbląg) – Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym.

Rad powiatowych. Podczas ostatniego, siódmego spotkania, liczyła już 15 członków. Praca Grupy trwała dziesięć miesięcy, w tym czasie wypracowała statut Rady i doprowadziła do jej formalnego ukonstytuowania się w dniu 15 września 2004 roku.

Statut Rady wypracowywany był podczas kilku kolejnych spotkań. Jego projekt w celu konsultacji rozesłany został do organizacji pozarządowych drogą mailową, zamieszczony był na stronach regionalnego serwisu internetowego www.wim.ngo.pl, a także opublikowany w piśmie „Pozarządowiec". Pozwoliło to na zebranie wielu opinii i nadanie dokumentowi ostatecznego kształtu. Ostatnim zadaniem grupy było zorganizowanie inauguracyjnego spotkania Rady. Grupa, po stwierdzeniu prawomocności uchwał o przystąpieniu do Rady jej członków, rozwiązała się.

Zadaniem Rady jest:

1. *Współpraca z administracją samorządową i rządową oraz innymi partnerami życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju, Unii Europejskiej i innych państw.*
2. *Opiniowanie projektów ustaw, uchwał i decyzji administracyjnych dotyczących sektora pozarządowego.*
3. *Udział w tworzeniu programów współpracy z samorządem wojewódzkim.*
4. *Wypracowywanie stanowisk odnośnie zagadnień dotyczących sektora pozarządowego w województwie, kraju i Unii Europejskiej.*
5. *Podejmowanie działań integrujących sektor pozarządowy, m.in. poprzez organizację corocznej Konferencji Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, inicjowanie spotkań branżowych i tematycznych organizacji pozarządowych oraz podejmowanie innych wspólnych działań.*
6. *Dokonywanie wyboru i monitorowanie pracy przedstawicieli sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego do ciał kolegialnych, inicjowanych przez administrację samorządową i rządową oraz sektor prywatny (m.in. Regionalne Komitety Sterujące i Monitorujące).*
7. *Promowanie Karty Zasad Działania Organizacji Pozarządowych.*
8. *Organizowanie konkursów, m.in. na najlepszą inicjatywę organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego.*
9. *Organizowanie i branie udziału w seminariach, sympozjach, konferencjach itp.*
10. *Realizacja innych zadań wskazanych przez reprezentacje powiatowe, federacje i organizacje pozarządowe*[28].

Swoje cele Rada realizuje między innymi przez współpracę z samorządem wojewódzkim i innymi samorządami terytorialnymi, opiniowanie projektów ustaw i uchwał dotyczących III sektora, podejmowanie działań integrujących sektor oraz dokonywanie wyboru i monitorowanie pracy przedstawicieli sektora pozarządowego województwa do ciał kolegialnych, inicjowanych przez administrację i sektor prywatny.

W skład Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego wchodzą: reprezentacje powiatowe organizacji pozarządowych, związki stowarzyszeń (federacje) o zasięgu wojewódzkim, organizacje pozarządowe o zasięgu wojewódzkim, nieformalne porozumienia i sie-

[28] Statut Rady znajduje się na stronie www.ropwwm.org.pl/?page=articles&cat=7&ShowOne=60&fpage=1.

ci o zasięgu wojewódzkim. Te cztery rodzaje podmiotów delegują po jednym przedstawicielu do Rady (Olsztyn i Elbląg po dwóch). Obecnie Rada liczy 29 członków[29].

Najwyższą władzą Rady jest Zebranie Rady. Kompetencje Zebrania to m.in.: uchwalanie głównych kierunków działalności Rady, powoływanie i odwoływanie Prezydium, przyjmowanie i rozpatrywanie sprawozdań Prezydium, rozpatrywanie wniosków Prezydium oraz wniosków poszczególnych członków Rady, decyzje w sprawach zmian statutu lub rozwiązania się Rady, wnioskowanie do członka Rady o zmianę delegata w sytuacji, gdy delegat nie uczestniczy w spotkaniach lub działa na szkodę Rady. Bieżące działania prowadzi pięcioosobowe Prezydium Rady[30].

Sekretariat Rady ma siedzibę w Regionalnym Ośrodku Wspierania Organizacji Pozarządowych (ROWOP) przy ul. Kopernika 13 w Olsztynie. Obsługą Rady od początku jej istnienia zajmuje się Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych[31]. Stowarzyszenie pisze i realizuje projekty skierowane na wzmocnienie Rady i jej członków, projekty te są finansowane m.in. przez Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Urząd Marszałkowski.

Przedstawiciele Rady są jednocześnie członkami wielu zespołów, powołanych przez Urząd Marszałkowski, m.in.: Zespołu Sterująco-Monitorującego, Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia, Rady Społecznej NFZ, Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury, Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, Komisji honorowego wyróżnienia „Zasłużony dla Warmii i Mazur" przy Marszałku Województwa i in. Są też członkami komisji oceniających oferty zgłaszane przez organizacje do konkursów ogłaszanych przez samorząd wojewódzki.

Rada dba o odpowiednie zapisy w dokumentach strategicznych regionu poprzez uczestnictwo przedstawicieli w grupach roboczych wypracowujących te dokumenty, współorganizuje konferencje, przeprowadza konkurs „Godni Naśladowania", uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez Rady Powiatowe, podejmuje sprawy konfliktowe pomiędzy organizacjami, obejmuje patronatem istotne wydarzenia o zasięgu regionalnym (m.in. Konferencja Forum Pełnomocników). Przedstawiciele Rady brali udział w pracach Parlamentarnej Grupy ds. Organizacji Pozarządowych pod przewodnictwem marszałka senatu Bogdana Borusewicza. Przedstawiciele Rady dwa razy brali dział w organizowanej przez Urząd Marszałkowski wizycie studyjnej w Brukseli, gdzie m.in. zapoznali się z pracą Komisji Europejskiej.

Przed wyborami samorządowymi Rada opracowała *Stanowisko Rady wobec wyborów samorządowych w roku 2006*[32]. Zorganizowała debatę przedwyborczą z kandydatami na radnych wojewódzkich[33]. W roku 2009 Rada rozpoczęła wypracowywanie kilkuletniej strategii działania.

---

[29] Rady Organizacji Pozarządowych ze wszystkich powiatów województwa warmińsko-mazurskiego oraz Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa, Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie „Forum Kobiet", Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Warmińsko-Mazurski Oddział Regionalny, Akcja Katolicka Archidiecezji Warmińskiej, Zarząd Związku Harcerstwa Polskiego Chorągwi Warmińsko-Mazurskiej, Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD, Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Ekologiczne Forum Organizacji Pozarządowych.

[30] Pierwszym przewodniczącym był Arkadiusz Jachimowicz, następnie – Monika Falej, Monika Hausman-Pniewska.

[31] www.ropwwm.org.pl/?page=articles&cat=2.

[32] Tekst stanowiska znajduje się w załącznikach.

[33] Sprawozdanie z działalności ROPWWM-u w roku 2006 – Archiwum ESWIP-u.
Pytania do kandydatów na radnych do Sejmiku Województwa:

Reprezentacja regionalna sektora pozarządowego jest ważnym elementem systemu współpracy. Jest autentycznym, liczącym się partnerem głównych aktorów rozwoju regionalnego, zwłaszcza Urzędu Marszałkowskiego. Jest rzecznikiem interesów sektora pozarządowego, oddziałuje na jakość prawa regionalnego dotyczącego organizacji oraz na postrzeganie sektora przez partnerów. Wspiera reprezentacje powiatowe i gminne, interweniuje w razie sytuacji konfliktowych.

Konkurs „Godni Naśladowania"

Konkurs jest pomysłem Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Wynikł z potrzeby promowania sektora pozarządowego poprzez nagradzanie najlepszych praktyk. Początkowo dotyczył samych organizacji, ale stopniowo rozbudowywał się o kolejne kategorie:

I. na najlepszą inicjatywę organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego,
II. na najlepszą inicjatywę samorządu w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi,
III. na najlepiej działającą reprezentację sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego,
IV. na najlepszą inicjatywę na rzecz osób starszych w województwie warmińsko-mazurskim (we współpracy z Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa).

Konkurs co roku organizowany jest przez Radę pod honorowym patronatem Marszałka Województwa. Ogłoszenie następuje na początku roku, a rozstrzygnięcie podczas dorocznej Konferencji Plenarnej Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Laureaci otrzymują statuetki, dyplomy oraz nagrody rzeczowe fundowane przez Marszałka Województwa. Zwycięski samorząd otrzymuje tytuł „Samorządu Przyjaznego Organizacjom Obywatelskim".

Co roku zgłaszanych jest kilkadziesiąt wniosków (na specjalnych formularzach), spośród których Kapituła złożona z członków Rady (z pominięciem konfliktu interesów), przedstawiciela Urzędu Marszałkowskiego oraz przedstawiciela sponsora[34], dokonuje wyboru laureatów. Całość konkursu opisana jest w Regulaminie[35]. Warto zaznaczyć, że organizowane są podobne konkursy o wymiarze gminnym lub powiatowym, np. w Elblągu[36] (Konkurs na najlepszą inicjatywę elbląskiej organizacji pozarządowej im. dr Aleksandry Gabrysiak), Olsztynie[37], Ostródzie.

---

1. Czy w programie wyborczym Komitetu uwzględnione są organizacje pozarządowe?
2. Jaka rola przypisywana jest organizacjom pozarządowym w realizacji strategii rozwoju województwa i innych programów operacyjnych?
3. Jakie będą podejmowane działania w celu wzmocnienia sektora pozarządowego w województwie, a zwłaszcza jego federacji i związków? (wymiar organizacyjny, merytoryczny i finansowy)
4. Jak przyszli radni wyobrażają sobie współpracę z sektorem pozarządowym w zarządzaniu województwem?

[34] Przez dwie edycje konkursu nagrody finansowe sponsorowała Fundacja Rozwoju Społecznego „Nad Symsarną" z Lidzbarka Warmińskiego.

[35] Regulamin dostępny jest na stronie www.ropwwm.org.pl.

[36] www.cop.elblag.pl.

[37] www.ocop.olsztyn.pl.

Sieć powiatowych partnerstw na rzecz rozwoju społecznego

Jednym z zasadniczych pomysłów na systemowy rozwój sektora pozarządowego w regionie jest oparcie działań na partnerstwach powiatowych oraz obsługujących ich Centrach Organizacji Pozarządowych (o czym mowa będzie dalej). Trójsektorowe partnerstwo na rzecz rozwoju społecznego w powiecie jest płaszczyzną spotkań, wymiany informacji, uzgodnień wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwojem sektora pozarządowego i dalej – rozwojem lokalnym, zwłaszcza w kontekście rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego. Aby partnerstwa były skuteczne, muszą skupić się w nich główne siły powiatu. A więc starostwo jako partner kluczowy, wszystkie samorządy gminne powiatu, przedstawiciele Rad Gmin (radni), Rada Organizacji Pozarządowych danego powiatu, organizacje rozwoju, gminne centrum informacji (GCI), gminne i powiatowe Ośrodki Kultury, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, znaczące organizacje rozwoju, inne podmioty – zwłaszcza przedsiębiorcy – istotne z punktu widzenia zadań partnerstwa.

Zadaniem partnerstwa powiatowego jest przede wszystkim określanie kierunków rozwoju sektora pozarządowego w powiecie, wpływanie na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, rozwój społeczeństwa obywatelskiego. W wymiarze bardziej praktycznym – opracowanie koncepcji utworzenia i funkcjonowania Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie, kreowanie rozwoju współpracy z samorządami terytorialnymi w powiecie, wsparcie powstawania nowych form organizacji pozarządowych (jak centra wolontariatu, fundusze lokalne, Centra Aktywności Lokalnej, organizacje rozwoju wsi itp.) monitoring wykorzystywania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego przez podmioty z powiatu, kreowanie kultury tworzenia partnerstw projektowych i rozwojowych w powiecie i gminach, i zapewne inne zadania wynikające ze specyfiki pracy.

Tworzenie partnerstwa powinno inicjować starostwo we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Partnerstwo w trakcie kolejnych spotkań powinno opracować Porozumienie o współpracy, które może potem uroczyście podpisać. Należy opracować regulamin pracy[38], gdzie pojawią się zapisy regulujące podstawowe zasady funkcjonowania: cel, wartości, które dla wszystkich są ważne (np. rozwój lokalny, solidarność społeczna, pomocniczość itp.), zasady współpracy (np. jeden partner – jeden głos), zarządzanie partnerstwem (np. wybór zarządu, sposób podejmowania decyzji), terminy i miejsce spotkań, obsługę partnerstwa, podział zadań itp. Partnerstwo musi wypracować plan działania, co ukierunkuje rozwój porozumienia. Partnerstwo obsługiwane jest przez Centrum Organizacji Pozarządowych, które stanowi jego sekretariat[39]. Na powstanie partnerstwa można pozyskać środki finansowe z różnych programów grantowych[40].

[38] Karta partnerstwa na rzecz rozwoju społecznego powiatu braniewskiego znajduje się w załącznikach.

[39] Taka sytuacja występuje w powiecie braniewskim i iławskim.

[40] www.partnerstwo-ilawa.pl.

Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych

W myśl opisywanego systemu wsparcia cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego powinien zostać pokryty siecią kilkunastu powiatowych Centrów Organizacji Pozarządowych (COP) na zasadzie: jeden powiat – jedno Centrum. COP jest zadaniem realizowanym przez organizację pozarządową[41] na zlecenie samorządu lokalnego[42]. Stowarzyszenie prowadzące COP może samodzielnie pozyskiwać środki finansowe na rozszerzenie działalności Centrum za pomocą pisania wniosków grantowych[43]. Rozwój sieci Centrów wspiera Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w ramach realizowanych przez siebie projektów[44]. Obecnie w województwie warmińsko-mazurskim Centra funkcjonują w trzech największych miastach – Olsztynie, Elblągu i Ełku – oraz w powiecie iławskim, ostródzkim, braniewskim i gołdapskim[45]. Wszystkie organizacje prowadzące Centra (8) są członkami Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD, która skupia niemal 50 organizacji szeroko rozumianego rozwoju lokalnego[46]. Trwają rozmowy z organizacjami i samorządami kilku powiatów, aby w ramach następnego projektu ESWIP-u uruchomić kilka kolejnych Centrów.

Podstawowymi usługami świadczonymi przez Centrum są: informacja, doradztwo, szkolenia, animacja, udostępnianie pomieszczeń i sprzętu biurowego. Usługi te skierowane są zwłaszcza do młodych organizacji i inicjatyw obywatelskich. Ponadto, Centrum obsługuje opisane wyżej partnerstwo, powiatową Radę Organizacji Pozarządowych oraz ściśle współpracuje z pełnomocnikami ds. organizacji pozarządowych powiatu i gmin. Do tego przekazuje informacje nt. organizacji do regionalnego serwisu internetowego www.wim.ngo.pl, tworzy bazę adresów mailowych organizacji z powiatu, przesyła poprzez nią bieżące informacje, współorganizuje konferencje i Fora Inicjatyw Pozarządowych.

Organizacje prowadzące COP tworzą – we współpracy z urzędnikami ds. organizacji pozarządowych – powiatową sieć wsparcia organizacji[47], pozyskując do współpracy Gminne Centra Informacji, urzędy gmin wiejskich, Gminne Ośrodki Kultury, wiejskie szkoły, świetlice i biblioteki, sołectwa i same organizacje. To są miejsca, gdzie podejmowanych jest bardzo wiele inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych. Centrum ma współpracować z tymi podmiotami, spotykać się, przesyłać informacje.

Pracownikami Centrum powinny być osoby właściwie przygotowane: muszą posiadać dużą wiedzę na temat organizacji pozarządowych, muszą dobrze znać sytuację społeczną w powiecie,

---

[41] COP-y mogą prowadzić w partnerstwie dwie organizacje (Elbląg), może prowadzić związek stowarzyszeń (Olsztyn).

[42] COP może finansować jeden samorząd (Elbląg, Olsztyn) lub kilka samorządów (powiat braniewski).

[43] Działalność taką finansują np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, POKL, Fundusze Norweskie itp.

[44] Był to realizowany w 2008 i 2009 roku projekt Na rzecz aktywnej współpracy finansowany ze środków tzw. Funduszu Norweskiego w ramach którego uruchomiono 3 centra: w powiecie iławskim, braniewskim i ełckim.

[45] Centra prowadzone są przez: Związek Stowarzyszeń „Razem w Olsztynie" (Olsztyn), Stowarzyszenie Elbląg-Europa i Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych (Elbląg), Stowarzyszenie Aktywnych STOPA (Ełk), Stowarzyszenie Kulturowe Sasinia (Ostróda), Stowarzyszenie „Przystań" (Iława), Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wilczęta (Braniewo), Gołdapski Fundusz Lokalny (Gołdap).

[46] www.herold.org.pl.

[47] Taką sieć jako pierwsze zbudowało Stowarzyszenie „Przystań" prowadzące COP w powiecie iławskim.

potrafić zarządzać informacją, doradzać, konsultować projekty i sposób ich realizacji. Powinny być dobrymi animatorami i trenerami[48]. Osoby te pracują w terenie: współpracują z sołectwami na rzecz aktywizowania mieszkańców, pomagają w tworzeniu i działalności organizacji rozwoju wsi, spotykają się z władzami, radnymi, społecznościami, animują aktywność lokalną, badają lokalne potrzeby w zakresie rozwoju społecznego.

ESWIP w partnerstwie z Siecią Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD oraz z Forum Pełnomocników opracował standard działania powiatowego Centrum Organizacji Pozarządowych, skierowany przede wszystkim na wspieranie obszarów wiejskich[49]. Standard określa podstawy prawne funkcjonowania Centrum, jego misję, cele, zadania i usługi, teren pracy, kompetencje zatrudnionych osób, wielkość lokalu i jego wyposażenie, koszt funkcjonowania itp. Ze wstępnego rozeznania wynika, że roczny koszt funkcjonowania Centrum wynosi od 60 000 do 100 000 zł. Obecnie COP w Elblągu jest finansowany ze środków miejskich w wysokości 70 000 zł w ramach trzyletniego kontraktu. To zbyt mała kwota, standard określił ją na ok. 120 000 zł – tyle otrzymało w roku 2009 Centrum w Olsztynie prowadzone przez Związek Stowarzyszeń „Razem w Olsztynie" (miasto niedawno przekazało wyremontowany i dostosowany do funkcji Centrum budynek). Docelowo zadanie powinno być finansowane na zasadzie wieloletniego kontraktu (powierzenia) w ramach montażu finansowego ze środków starostwa oraz poszczególnych gmin.

Centrum Organizacji Pozarządowych jest jednym z najważniejszych narzędzi warunkujących rozwój sektora pozarządowego w wymiarze powiatowym i dalej – regionalnym. Jak wspomniano, wszystkie organizacje prowadzące COP znajdują się w Sieci HEROLD; w jej ramach Centra tworzą wewnętrzną sieć w celu wzajemnego wsparcia, wymiany doświadczeń, informacji, organizowania specjalistycznych szkoleń itp. Sieć Centrów obsługuje Regionalny Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych.

Regionalny Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych

Z uwagi na swoją misję[50] Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych[51] utworzyło – jako jeden ze swoich programów – Regionalny Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych (ROWOP). Zadaniem Rowom-u jest informowanie, poradnictwo, integrowanie, promocja sektora pozarządowego w wymiarze regionalnym. Odbiorcą działań są federacje,

[48] W projekcie ESWIP-u osoby zatrudnione w Centrach ukończyły Szkołę Animatorów Społecznych oraz Szkołę Trenerów Organizacji Pozarządowych.

[49] Standard COP-u znajduje się w załącznikach.

[50] Misją ESWIP-u jest rozwój społeczeństwa obywatelskie poprzez wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich.

[51] www.eswip.pl.

duże organizacje, regionalne reprezentacje branżowe, reprezentacje powiatowe i wojewódzka, porozumienia i sieci. Jednym z zadań Ośrodka jest obsługa sekretariatu Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Rad Powiatowych, w tym zarządzanie stroną internetową Rady, a także obsługa sieci Centrów Organizacji Pozarządowych. Planowane stałe działania ROWOP-u:

1. *Wspomaganie informacyjne, doradcze i szkoleniowe COP, ROPWWM, ROP – dystrybucja informacji, organizowanie szkoleń, spotkań, konferencji, udział w zespołach tematycznych w roli ekspertów*
2. *Gromadzenie wiedzy – prowadzenie badań – w zakresie aktywności obywatelskiej i organizacji pozarządowych*
3. *Obsługa reprezentacji sektora pozarządowego – prowadzenie sekretariatu Rady*
4. *Organizacja Konferencji Plenarnej Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego*
5. *Organizacja Forum Inicjatyw Pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego*
6. *Współpraca z Forum Pełnomocników – informacja, doradztwo, organizowanie spotkań, prowadzenie strony internetowej*
7. *Promowanie partnerstw na rzecz rozwoju – informacja, promocja dobrych praktyk*
8. *Pozyskiwanie szkoleń, konferencji, seminariów z kraju i zagranicy – kontakty z organizacjami i instytucjami, zapraszanie do realizacji ich projektów/wydarzeń, pomoc w organizacji*
9. *Integracja organizacji pozarządowych w województwie*
10. *Rozwój współpracy organizacji z biznesem – informacja, promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu*
11. *Promocja innowacyjnych rozwiązań społecznych – informacja, promocja dobrych praktyk, pozyskiwanie szkoleń, konferencji itp.*
12. *Edukacja obywatelska – informacja, promocja dobrych praktyk, pozyskiwanie szkoleń, konferencji itp.*
13. *Ekonomia społeczna – informacja, promocja dobrych praktyk, pozyskiwanie szkoleń, konferencji itp.*
14. *Współpraca z mediami regionalnymi*
15. *Stała współpraca z pełnomocnikiem Marszałka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.*

Głównym partnerem ośrodka jest pełnomocnik Marszałka ds. organizacji pozarządowych. Od 2007 roku działalność ROWOP jest systematycznie wspierana finansowo przez Samorząd Województwa. ESWIP zabiega o pozyskanie kilkuletniego kontraktu na obsługę tego zadania.

Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD

Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD (wcześniej Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych) powstała w roku 2001 z inspiracji ESWIP-u, jako porozumienie kilkunastu organizacji pozarządowych z całego wojewódz-

twa. Początkowo głównym celem Sieci było ułatwienie organizacjom dostępu do informacji. W roku 2008 Sieć zmieniła profil na porozumienie skupiające organizacje działające na rzecz szeroko rozumianego rozwoju lokalnego, co precyzuje aktualna misja: *Wspieramy rozwój lokalny. Sieć HEROLD to zrzeszenie organizacji pozarządowych działających na rzecz harmonijnego rozwoju lokalnego województwa warmińsko-mazurskiego. Inwestuje w kapitał społeczny i rozwój przedsiębiorczości, działa na zasadach partnerstwa i odpowiedzialności obywatelskiej*[52].

Sieć jest współautorem przedstawianej koncepcji wspierania rozwoju sektora pozarządowego w województwie. Skupia niemal 50 organizacji członkowskich, jak również wszystkie organizacje prowadzące Centra Organizacji Pozarządowych. Organizacje te opracowały standard funkcjonowania COP-u. Stanowią realną siłę zabiegającą o rozwój sektora pozarządowego w województwie. Warto podkreślić, że Sieć jest partnerem Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych HEROLD.

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych (ESWIP), działające od 1995 roku, jest organizacją wsparcia obejmującą teren województwa warmińsko-mazurskiego. Jego misją jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez działania na rzecz organizacji pozarządowych oraz wspieranie inicjatyw obywatelskich.

Stowarzyszenie działa na terenie całego województwa w ramach poniższych obszarów programowych:

- Obywatelskie Warmia i Mazury – wspieranie organizacji pozarządowych poprzez informację, doradztwo i szkolenia oraz m.in. pomoc w tworzeniu ich reprezentacji lokalnych i wojewódzkich (np. Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego), a także łączenie ich w sieci (jak Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD);
- Współpraca z samorządem – pomoc w wypracowywaniu zasad i rocznych programów współpracy między organizacjami a władzami lokalnymi, a także stworzenie płaszczyzny dialogu międzysektorowego, jakim jest Forum Pełnomocników;
- Rozwój lokalny – doradztwo i animowanie małych społeczności w zakresie wypracowywania kierunków rozwoju (jak np. wsie tematyczne, lokalne pracownie aktywności, organizacje na rzecz wsi);

[52] Więcej o Sieci HEROLD: A. Jachimowicz, *Sieć HEROLD*, [w:] *Wpływ organizacji pozarządowych na rozwój lokalny*, Elbląg 2009.

- Media Obywatelskie – promocja działań organizacji w postaci m.in. cyklicznych programów telewizyjnych (www.telewizjaobywatelska.org.pl), branżowego pisma „Pozarządowiec", współpracy i tworzenia portali tematycznych (np. www.wim.ngo.pl);
- Biuro Współpracy Zagranicznej – szeroko rozumiana współpraca z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej oraz z organizacjami pozarządowymi i instytucjami z Wielkiej Brytanii, Białorusi, Litwy, Niemiec, Ukrainy;
- Ekonomia społeczna – promowanie przedsiębiorczości społecznej w ramach Ośrodka Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społeczne (www.owies.org.pl)j[53].

Od 5 lat ESWIP jest Regionalnym Ośrodkiem Europejskiego Funduszu Społecznego (ROEFS)[54]. Stowarzyszenie jest członkiem Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT[55], Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD[56], Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa[57].

Stowarzyszenie jest organizacją ekspercką, współpracującą z wieloma partnerami wojewódzkimi i krajowymi w zakresie rozwoju sektora pozarządowego i aktywności obywatelskiej. Podejmuje działania systemowe, wpływając na główne nurty regionalnej polityki społecznej poprzez rzecznictwo interesów organizacji, pracę w wielu zespołach zadaniowych[58], dokonywanie badań[59], promocję sektora[60] itp.

Stowarzyszenie jest współautorem i jednym z realizatorów prezentowanego systemu wsparcia sektora pozarządowego w województwie.

Inne ośrodki wsparcia

W województwie funkcjonują inne organizacje i instytucje wspierające rozwój sektora pozarządowego czy aktywności lokalnej. Są to przede wszystkim samorządy mające jako jedno z zadań własnych wspieranie rozwoju organizacji; są to federacje (np. Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Federacja Organizacji Socjalnych FOSa, Związek Stowarzyszeń „Razem w Olsztynie"), których

[53] Więcej informacji na stronie www.eswip.pl.

[54] www.elblag.roefs.pl.

[55] www.splot.ngo.pl/x/133751.

[56] www.herold.org.pl.

[57] www.federacjafosa.org/organizacje.html.

[58] Przedstawiciele stowarzyszenia są członkami Komitetu Monitorującego PO KL Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Komitetu Monitorującego RPO Warmia i Mazury, Zespołu Sterująco-Monitorującego, Rady Programowej Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Grupy Roboczej i Zespołu Monitorującego ds. „Strategii pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015", Rady Programowej ds. Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007–2020, Komitetu Sterującego do opracowania Strategii Działań na Wojewódzkim Rynku Pracy, Stałej Konferencji ds. Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego przy Wojewodzie Warmińsko-Mazurskim, Zespołu ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim.

[59] Wynikiem ostatniego badania jest Raport o finansowaniu organizacji pozarządowych przez samorządy województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2008, Elbląg 2009.

[60] Sektor promowany jest m.in. poprzez cykliczne programy Telewizji Obywatelskiej – www.telewizjaobywatelska.org.pl.

główną rolą jest wspieranie swoich organizacji członkowskich; są to pojedyncze organizacje tworzące swoje oddziały (np. Związek Harcerstwa Polskiego), lub organizacje specjalizujące się m.in. we wspieraniu innych organizacji np. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej w Olsztynie.

Zespół ds. wspierania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim

Zespół został powołany przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w listopadzie 2009 roku[61]. Powstał z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz kilku organizacji i instytucji zainteresowanych rozwojem przedsiębiorczości społecznej. Zespół skupia 20 instytucji i organizacji z całego województwa. Jego główne zadania, to: ocena stanu rozwoju ekonomii społecznej, promowanie i tworzenie przyjaznego klimatu dla jej rozwoju w regionie, upowszechnianie dobrych praktyk, opiniowanie aktów prawnych, proponowanie nowych rozwiązań oraz inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy jednostkami sektora publicznego, prywatnego, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami badawczymi na rzecz promocji i rozwoju ekonomii społecznej w województwie.
Na pierwszym spotkaniu Zespołu przedstawiono funkcjonowanie ośrodków wspierania ekonomii społecznej prowadzonych przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych[62] oraz Centrum Wsparcia Ekonomii Społecznej funkcjonujące przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olsztynie[63]. Ustalono m.in., iż należy zorganizować w pierwszym kwartale 2010 roku spotkanie z prezydentami miast, burmistrzami, wójtami i starostami w celu przybliżenia zagadnień prawnych związanych z funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej oraz zaprezentowania i upowszechniania dobrych praktyk z tego obszaru[64].

Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego

W celu wsparcia podmiotów o aplikowanie do Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) utworzona została ogólnopolska sieć Regionalnych Ośrodków EFS, zarządzana przez Krajowy Ośrodek EFS[65] we współpracy z Urzędami Marszałkowskimi. W województwie działają trzy tego typu ośrodki w trzech subregionach: ełckim, olsztyńskim i elbląskim. Prowadzone są przez Fundację Rozwoju Nida, olsztyński oddział Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej oraz Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Misją ROEFS-ów jest pomoc w wykorzystaniu środków unijnych z Europejskiego Fun-

[61] Uchwała Zarządu WW-M nr 70/802/03/III z dnia 10. listopada 2009
[62] www.owies.org.pl
[63] www.spoldzielczosc.republika.pl
[64] www.wrota.warmia.mazury.pl/content/view/4086/124/lang,pl
[65] www.roefs.pl

duszu Społecznego tak, aby najlepiej służyły rozwojowi regionu oraz poprawiały sytuację mieszkańców na rynku pracy. Ośrodki świadczą bezpłatną pomoc w pisaniu i realizacji projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). Świadczona jest pomoc informacyjna, doradcza, szkoleniowa i animacyjna w zakresie tworzenia i funkcjonowania partnerstw projektowych i rozwojowych[66]. Pomoc mogą uzyskać podmioty, które mogą składać projekty do PO KL, w tym organizacje pozarządowe. Ośrodki działają od 2005 roku, a ich funkcjonowanie przewidywane jest do roku 2013. Ośrodki są istotnym elementem systemu wsparcia rozwoju sektora pozarządowego w ściśle określonym zakresie (PO KL), z ich pomocy korzysta wiele organizacji pozarządowych.

Lokalne Grupy Działania

Lokalne Grupy Działania (LGD) są partnerstwami trójsektorowymi (tj. skupiającymi podmioty administracji publicznej, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców). Tworzone są w ramach Programu Rozwój Obszarów Wiejskich (PROW). Obejmują ściśle określony teren, tworzą strategie rozwoju tego terenu, na co uzyskują środki finansowe w ramach PROW, rozdysponowane następnie w formie konkursów grantowych, do których mogą aplikować m.in. organizacje pozarządowe. W województwie warmińsko-mazurskim jest obecnie 15 LGD[67]. Partnerstwa te tworzą sieć współpracy, wyłoniły swojego przedstawiciela. Rok 2009 był pierwszym sprawdzianem działania LGD – opracowane zostały i przyjęte strategie działań, pojawiły się pierwsze konkursy grantowe, zarówno same LGD jak i społeczności lokalne uczą się korzystania z tego narzędzia rozwoju lokalnego.
LGD jest dużą szansą na rozwój obszarów wiejskich, również na aktywizację wiejskich organizacji. Pomimo utrudnień (np. kwestia braku zaliczkowania na realizowane projekty), stanowią ważny element systemu rozwoju sektora pozarządowego.

Rola Wojewody

Urząd Wojewódzki jest niewątpliwie jednym z aktorów regionalnych kreujących w pewnym zakresie rozwój sektora pozarządowego. Czyni to na kilka sposobów. Jednym z nich jest przeprowadzanie corocznego konkursu grantowego dla organizacji pozarządowych. W roku 2008 Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki przekazał organizacjom pozarządowych 1 605 150 zł na realizację 117 projektów w następujących obszarach tematycznych: turystyka, wypoczynek, pomoc społeczna i usługi socjalne, działania na rzecz osób niepełnosprawnych[68]. Sam fakt finansowania działań organizacji jest bardzo cenny (w niektórych województwach nie jest to stosowane), jednak brakuje w nim elementu

[66] www.elblag.roefs.pl/Page/exeSingle/?id=56
[67] www.sporol.warmia.mazury.pl/463-468cf1529ebd4-4369.htm
[68] Raport o finansowaniu organizacji pozarządowych przez samorządy województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2008, Elbląg, 2009, s. 22

partycypacji: organizacje nie są zapraszane do współopracowywania dorocznych celów konkursu grantowego, nie biorą udziału w ocenie składanych ofert, nie dokonują oceny efektywności programów. Być może zmieni to nowelizowana ustawa o działalności pożytku publicznego, która zakłada możliwość wypracowywania programów współpracy z jednostkami administracji rządowej. Warto przypomnieć, że kilka lat temu wyznaczona była osoba kontaktowa do współpracy z organizacjami pozarządowymi[69] – obecnie takiej osoby nie ma, co znacznie utrudnia współpracę.
Urząd Wojewódzki ogłasza również inne programy grantowe, w których mogą partycypować organizacje pozarządowe, np. Rządowy Program Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej"[70].

Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego

Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego powołana została w 2002 roku. *WKDS stanowi regionalne forum, na którym prowadzone są debaty na temat interesów społecznych. Powołana jest między innymi do rozpatrywania spraw wywołujących konflikty między pracodawcami i pracownikami, gdy sprawy te są istotne dla zachowania spokoju społecznego*[71]. Ponadto, Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego może wyrażać opinie: w sprawach obejmujących zakres zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców czy też takich, które są w kompetencji administracji rządowej i samorządowej; w sprawach społeczno-gospodarczych o zasięgu wojewódzkim; w sprawach przekazanych przez Trójstronną Komisję w zakresie wynagrodzeń i świadczeń społecznych; na temat koncepcji strategii rozwoju województwa, przedstawionej przez marszałka województwa na wspólny wniosek strony pracowników i pracodawców. W skład tego gremium wchodzą związki zawodowe i organizacje pracodawców, a więc w szerokim rozumieniu – rodzaj organizacji pozarządowych, jednak brakuje w składzie Komisji organizacji pozarządowych reprezentujących niektóre defaworyzowane grupy społeczne.[72]
W roku 2007 powołana została Stała Konferencja ds. Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego przy Wojewodzie Warmińsko-Mazurskim. W jej skład weszli – nominowani przez Wojewodę – przedstawiciele sektora pozarządowego. Konferencja stanowi forum wymiany informacji oraz ustalenia wspólnego stanowiska w zakresie: Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego, RPO Warmia i Mazury, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, innych programów operacyjnych i dokumentów programowych o znaczeniu strategicznym dla rozwoju województwa[73]. Wydaje się jednak, że konferencja nie spełnia swoich założeń: spotyka się stosunkowo rzadko, nie wpływa znacząco na rozwój współpracy.

[69] Osobą tą był m.in. Zbigniew Wytrążek, który brał aktywny udział przy opracowaniu Porozumienia na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.
[70] www.uw.olsztyn.pl
[71] www.uw.olsztyn.pl
[72] Np. w Komisji nikt nie reprezentuje osób bezrobotnych.
[73] Zarządzenie nr 75 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 marca 2007 roku w sprawie powołania stałej Konferencji Współpracy

Podsumowanie

Województwo warmińsko-mazurskie jest jednym z najbiedniejszych regionów naszego kraju. Być może dlatego wskaźnik liczebności organizacji na 10 000 mieszkańców jest tu jednym z najwyższych w kraju[74] – ludzie są zmuszeni do łączenia się w działaniach poprawiających ich los. Czy ludzie ci otrzymują pomoc w takim zakresie, w jakim tego oczekiwali? Wydaje się, że tak, choć warunkiem jest oczywiście chęć i możliwość skorzystania z tej pomocy.

Trudno jednoznacznie ocenić jakość i efektywność zaprezentowanego modelu wsparcia. Na to potrzebne są badania jakościowe. Warto jednak podkreślić, że w zakresie absorpcji środków z EFS województwo jest w czołówce[75]. Oznacza to, że również organizacje muszą być i są w tym zakresie aktywne.

Nie wszystkie elementy (czy potencjalne elementy) opisywanego wyżej systemu są ze sobą spójne, nie wszystkie tworzą ten system, choć tak być powinno z punktu widzenia potrzeb i interesów regionu. Jednak dobrze, że są, bo na nich można budować sprawny, synergiczny, efektywny system wsparcia rozwoju organizacji i dalej – społeczności lokalnych.

[74] Badania Stowarzyszenia Klon/Jawor

[75] www.efs.warmia.mazury.pl

Rada Działalności Pożytku Publicznego na Warmii i Mazurach

Joanna Glezman
Pełnomocnik Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z Organizacjami Pozarządowymi

Przygotowywana zmiana ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przewiduje możliwość powoływania w województwach, powiatach i gminach Rad Działalności Pożytku Publicznego. W województwie warmińsko-mazurskim, od 2006 r., podobną funkcję pełni Zespół Sterująco-Monitorujący ds. współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi.
W obecnym składzie, Zespół został powołany uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego 13 marca 2007 r. Zadania i skład Zespołu określają Zasady współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi – dokument uchwalony w grudniu 2005 r. przez Sejmik Województwa. Zespół kształtuje praktykę współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz dokonuje oceny realizacji Zasad Współpracy. Do jego zadań należy opiniowanie rocznych programów współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz sprawozdań z ich realizacji, a także podejmowanie innych działań związanych z aktualnymi potrzebami wynikającymi ze współpracy Samorządu Województwa z sektorem pozarządowym. To właśnie „inne działania", wypracowywane przez grupę, powodują, że w praktyce Zespół stanowi źródło nowatorskich rozwiązań, które mogą przyczynić się do rozwoju współpracy pomiędzy Samorządem Województwa a III sektorem.
W skład Zespołu wchodzi 14 członków, w tym 7 przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazanych przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w porozumieniu z innymi reprezentacjami branżowymi, oraz 7 osób reprezentujących Samorząd Wojewódzki, wskazanych przez Zarząd Województwa, w tym przedstawiciel Sejmiku Warmińsko-Mazurskiego oraz Pełnomocnik Marszałka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.
Dotychczas Zespół podejmował prace nad przygotowaniem koncepcji wsparcia finansowego podmiotów ekonomii społecznej w formie pożyczek i poręczeń. Koncepcja utworzenia specjalnego funduszu do tego celu napotkała przeszkody natury prawnej i w rezultacie nie została zrealizowana. Potrzeba ta jednak wciąż istnieje.
Innym przedmiotem prac Zespołu było opracowanie rekomendacji dotyczących powoływania i funkcjonowania ośrodków wspierania organizacji pozarządowych w powiatach. Prace te obecnie są kontynuowane przez sieć HEROLD, Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego we współpracy z Samorządem Województwa. W 9 powiatach regionu (na 21) funkcjonują już Centra Organizacji Pozarządowych. Wypracowane są standardy COP-u. Kolejnym krokiem będzie opracowanie wo-

jewódzkiego projektu wsparcia sektora pozarządowego w formie COP-u i wnioskowanie o środki na ten cel z Europejskiego Funduszu Społecznego.
Innym ważnym zadaniem Zespołu jest opracowywanie projektów zmian do Zasad współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi, szczególnie w zakresie zasad organizowania otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań samorządu województwa. W chwili obecnej trwa gorąca dyskusja na ten temat. Rozpoczęła się ona od dwudniowego spotkania roboczego w kwietniu 2009. Jej celem jest przede wszystkim ułatwienie organizacjom pozyskiwania środków finansowych z budżetu Województwa na realizację zadań zleconych.
Zespół stanowi grupę osób zaangażowanych w działalność na rzecz rozwoju III sektora na Warmii, Mazurach i Powiślu. W przypadku uchwalenia zmian do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie będzie dobrym źródłem doświadczeń dla przyszłej Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

„Razem możemy więcej”, czyli co nam daje Forum Pełnomocników

Dagmara Bielawska

Organizacje pozarządowe to dziś kluczowy partner samorządów w rozwiązywaniu lokalnych problemów[1]. Coraz więcej obszarów życia codziennego – od opieki nad bezdomnymi, po wsparcie osób niepełnosprawnych, promowanie zdolnej młodzieży – przechodzi pod skrzydła działań III sektora. To właśnie tu rodzą się pomysły jak działać sprawniej, by lokalnej społeczności żyło się lepiej. Jednak same organizacje, bez wsparcia samorządu, często pozostają „z zawiązanymi rękoma”. Co robić? „Razem możemy więcej”. Nie jest prawdą, że każdy sektor działa w oderwaniu od pozostałych. Współpraca między organizacjami pozarządowymi a administracją samorządową jest możliwa i potrzebna.
W ciągu 20 lat swojego działania samorządy wytworzyły własne modele kooperacji z III sektorem. Znaczny postęp w tej dziedzinie obserwuje się od czasu uchwalenia ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, która nakłada na samorządy obowiązek tworzenia programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wiele z samorządów wytworzyło nawet zinstytucjonalizowane formy współpracy z organizacjami pozarządowymi, pewne programy dla organizacji, jakieś formy wymiany informacji, konsultacji[2]. Kto odpowiada za tę współpracę? Duży ciężar spoczywa przede wszystkim na pełnomocnikach ds. organizacji pozarządowych, do których prowadzą wszystkie pozarządowo-samorządowe ścieżki[3].

Kim jest pełnomocnik?

Pierwszym kontaktem ze strony samorządu dla organizacji pozarządowych są urzędnicy odpowiedzialni za kontakty z III sektorem, często zwani właśnie „pełnomocnikami”. To oni odpowiedzialni są za jakość współpracy, animowanie rozwoju lokalnego, w tym organizacji pozarządowych. Ponieważ ani ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie, ani inne dokumenty na szczeblu rządowym nie regulują szczegółowego obszaru działań pełnomocnika, jego zakres obowiązków zależy od postaw władz danego samorządu – im większy samorząd, tym bardziej rozbudowany system współpracy i różne zadania pełnomocnika. Inną skalę obowiązków będzie miał urzędnik odpowiedzialny za kontakty z organizacja-

[1] M. Guć, *gazeta.ngo.pl*, nr 10.2009, s. 14.
[2] B. Borusewicz, *gazeta.ngo.pl*, nr 10.2009, s. 14.
[3] A. Jachimowicz, *Partnerstwo w praktyce. System współpracy samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi*, Elbląg, 2007.

mi w samorządzie gminnym, a inną w powiatowym czy wojewódzkim. Wszystkich jednak będzie łączył wspólny cel – podnoszenie poziomu partnerstwa pomiędzy samorządem i organizacjami oraz wypracowywanie nowych rozwiązań służących poprawie i podwyższaniu poziomu działań realizowanych na rzecz mieszkańców danej gminy, powiatu czy województwa.

Na terenie Warmii i Mazur w większych samorządach (jak w Elblągu, Olsztynie, Ełku czy w samorządzie wojewódzkim) powołani są pełnomocnicy ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, jednak w większości przypadków jest to kolejne zadanie nałożone na pracowników urzędów.

Pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych ma do spełnienia dość ważną rolę, głównie integracyjną – powinien prowadzić, przypominać i monitorować temat współpracy III sektora z samorządem – Piotr Szopiński, Urząd Gminy Świętajno (wypowiedź z filmu przedstawiającego Forum Pełnomocników; realizacja: ESWIP 2009).

Co należy do zadań urzędnika odpowiedzialnego za współpracę z III sektorem? Jest ich na pewno wiele, ale najczęściej wymienia się utrzymywanie stałych kontaktów z organizacjami pozarządowymi (w szczególności z ich reprezentacjami), odpowiedzialność za bieżące wypełnianie zadań samorządu wynikających ze współpracy z organizacjami, udział w przygotowywaniu imprez pozarządowych (np. Forów Inicjatyw Pozarządowych), konsultacje i opracowywanie programu współpracy z organizacjami oraz innych dokumentów regulujących współpracę. Pełnomocnik prowadzi działalność informacyjną i doradczą, organizuje szkolenia (np. w zakresie zakładania organizacji pozarządowej czy pozyskiwaniu funduszy na jej działalność), odpowiada za ogłaszanie konkursów ofert dla organizacji oraz monitoring przyznawanych dotacji.

Zarówno przedstawiciele organizacji, jak i samorządów bardzo często podkreślają fakt, iż pełnomocnikiem powinna być osoba, która posiada nie tylko wiedzę w zakresie zagadnień związanych z funkcjonowaniem III sektora, ale „czuje" specyfikę działalności organizacji pozarządowych i jest poniekąd „rzecznikiem" ich działań w samorządzie, „tak aby organizacje miały w tej osobie pomocną siłę"[4].

Pełnomocnikiem może być tylko ten, kto czuje inicjatywę społeczną w sobie. Nie będzie dobrego pełnomocnika, jeżeli będzie on nadal urzędnikiem, który załatwia kolejnego petenta – Małgorzata Ofierska, Urząd Miejski w Dobrym Mieście (wypowiedź z filmu przedstawiającego Forum Pełnomocników; realizacja: ESWIP 2009).

Trudności i potrzeby pełnomocnika

Jak to bywa w każdej pracy, również i pełnomocnicy napotykają na swojej drodze różne przeszkody. Jako łącznicy pomiędzy samorządem a III sektorem stoją przed nie lada wyzwaniem połączenia dwóch różnych metod pracy i specyfik działania.

Zarówno urzędnicy, jak i przedstawiciele organizacji wskazują, iż jednymi z głównych barier utrudniających efektywną współpracę są procedury obowiązujące w administracji publicznej – liczne sprawozdania,

[4] P. Szopiński, *Urząd Gminy Świętajno, wypowiedź z filmu przedstawiającego Forum Pełnomocników; realizacja: ESWIP* 2009.

postępowania administracyjne, terminy, itp. Bardzo często biurokracja jest czynnikiem zniechęcającym do współpracy, utrudnia wzajemne kontakty i podejmowanie działań na rzecz danej społeczności.
Urzędnicy odpowiedzialni za kooperację z III sektorem stale wykazują potrzebę dokształcania się. Bardzo często są jedynymi osobami, które w danym samorządzie zajmują się tematyką związaną z organizacjami pozarządowymi i dlatego zgłaszają chęć zdobywania nowych doświadczeń, poznawania sprawdzonych metod w zakresie zasad regulujących współpracę z III sektorem. Należy zaznaczyć, że inne będą potrzeby pełnomocnika, który dopiero zaczyna swoją pracę, a inne tego, który swoje stanowisko piastuje od lat; inne w mniejszym samorządzie, inne w większym. Niemniej jednak potrzeba stałego rozwoju kwalifikacji jest bardzo często artykułowana.
Mając powyższe na uwadze Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych od wielu lat, kreując politykę dobrej współpracy trzeciego sektora z samorządem na szczeblach lokalnym i regionalnym, stwarza pełnomocnikom możliwości do podnoszenia wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do efektywnej współpracy z organizacjami. W tym celu powołane zostało m.in. Forum Pełnomocników.

Czym jest Forum?

Forum Pełnomocników powstało w 2006 roku. Jest inicjatywą kilku podmiotów: Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
Dlaczego nazwa „Forum Pełnomocników"? Bo urzędnicy odpowiedzialni za współpracę z organizacjami pozarządowymi powinni być (i często są) w randze pełnomocnika.
Celem Forum jest skupienie urzędników odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi z samorządów gminnych, powiatowych, a także z ich jednostek (MOPS, PCPR, Domy Kultury i in.), oraz stworzenie tym osobom miejsca spotkań, wymiany informacji, doświadczeń i edukacji. Chcemy, aby ci „pełnomocnicy" byli jak najlepiej przygotowani do trudnej pracy – pomiędzy organizacjami pozarządowymi a swoimi urzędami i instytucjami – aby łączyli siły i możliwości obu stron dla dobra rozwoju społeczności lokalnych.

W samorządach jest zwykle tak, że jest to jedna osoba do współpracy z organizacjami pozarządowymi, a skoro jest jedna jest też w pewnym sensie sama. Będąc razem możemy wzmocnić naszą wiedzę, pozycję, siebie samych – Joanna Glezman, Pełnomocnik Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi (wypowiedź z filmu przedstawiającego Forum Pełnomocników; realizacja: ESWIP 2009).

Forum nie ma osobowości prawnej, nie trzeba też się do niego zapisywać. Jest to miejsce zawsze otwarte dla zainteresowanych urzędników. W ramach Forum odbywają się spotkania szkoleniowe i konsultacyjne, seminaria, konferencje. Forum obsługuje Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych poprzez organizowanie ww. wydarzeń oraz działalność informacyjną, współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, jednostkami rządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi organizacjami i jednostkami w kraju i za granicą zainteresowanymi ideą i działaniami Forum.

Dotychczasowa działalność Forum

Przez ponad trzy lata istnienia Forum Pełnomocników na Warmii i Mazurach w jego ramach odbyło się kilkanaście spotkań o charakterze informacyjnym, konsultacyjnym, szkoleniowym. Jednym z ważniejszych wydarzeń organizowanych w ramach Forum są konferencje. Stanowią one doskonałą okazję do spotkań, wzajemnej wymiany poglądów i doświadczeń między przedstawicielami pierwszego i trzeciego sektora, wypracowaniu wspólnych wniosków, postulatów, itp. Do tej pory odbyły się 4 konferencje[5]. Warto zaznaczyć, iż efektem jednej z nich było wypracowanie Apelu na rzecz powoływania w samorządach stanowisk pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych.
Oprócz konferencji organizowane były również szkolenia i seminaria poświęcone m.in. standaryzacji usług, współpracy z reprezentacjami rad organizacji pozarządowych, roli ośrodków pomocy społecznej w społeczności lokalnej. Pełnomocnicy konsultowali również propozycje kompleksowego systemu współpracy samorządu z organizacjami oraz propozycję standardu funkcjonowania Centrów Organizacji Pozarządowych w powiecie.
Duże znaczenie dla rozwoju Forum miała realizacja projektu ESWIP-u „Na rzecz aktywnej współpracy", współfinansowanego w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych. Jedno z głów-

APEL
uczestników II Konferencji zorganizowanej w ramach Forum Pełnomocników
Bieniasze k. Miłakowa, 21–22 marca 2007

Ustawy o samorządach terytorialnych nakładają obowiązek współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi. W związku z tym w części samorządów pojawili się urzędnicy odpowiedzialni za tę sferę. W samorządach większych (samorząd wojewódzki, Olsztyn, Elbląg) powołani zostali pełnomocnicy organu wykonawczego. Należy to ocenić jako bardzo dobrą praktykę.
Jednak w zdecydowanej większości przypadków jest to kolejne zadanie nałożone na pracowników. Powoduje to, że osoby takie nie są w stanie spełniać dobrze swoich zadań, a współpraca z organizacjami jest traktowana marginalnie.
Uczestnicy Forum stwierdzają, iż w każdym samorządzie terytorialnym powinien być powołany urzędnik do spraw współpracy z organizacjami pozarządowym. W większych samorządach – powiatach, miastach i gminach miejsko-wiejskich – powinny być to pełnoetatowe miejsca pracy, natomiast w gminach wiejskich powinny być to części etatów (co najmniej pół), pozwalające na realną pracę z organizacjami pozarządowymi.
Urzędnicy (pełnomocnicy ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi) spełniają bardzo ważną rolę w samorządach i społecznościach lokalnych:

- realizują jedno z ustawowych zadań własnych samorządów (współpraca z organizacjami pozarządowymi);
- wspierają organizacje pozarządowe, które w coraz większym stopniu pozyskują środki spoza budżetu samorządu oraz realizują zadania własne gminy, również ze środków pozyskanych spoza budżetu samorządu;
- poprzez wspieranie organizacji wspierają jednocześnie rozwój społeczności lokalnych, aktywizują liderów społecznych, budują kapitał ludzki i społeczny;
- pomagają realizować program wyborczy władz samorządowych.

Uczestnicy Forum apelują do władz samorządów naszego województwa, aby powoływały pełnomocników do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi, przekazywały im odpowiednie kompetencje i umożliwiały efektywne spełnianie swojej funkcji. Zainwestowanie w pełnomocników oznacza zainwestowanie w rozwój kapitału społecznego.

Uczestnicy II Konferencji zorganizowanej
w ramach Forum Pełnomocników

[5] Relacje z konferencji dostępne są na stronie www.forumpelnomocnikow.org.pl.

nych działań projektowych zostało poświęcone wyłącznie jego wzmocnieniu w formie szkoleniowej, konsultacyjnej i informacyjnej[6]. Wartością dodaną było powstanie filmu prezentującego ideę Forum Pełnomocników.

Co daje Forum?

Forum Pełnomocników to przede wszystkim platforma wymiany doświadczeń pomiędzy samorządowcami, okazja do poznania przedstawicieli organizacji pozarządowych, poznania specyfiki ich działania. Pełnomocnicy zgodnie twierdzą, że jest to miejsce, które bardzo ułatwia im codzienną pracę. A cóż takiego Forum im daje?[7]

– *Forum pełnomocników to niezbędna praca dla pracownika samorządu publicznego, który zajmuje się organizacjami pozarządowymi. Tutaj możemy się dowiedzieć wielu spraw, nie tylko z punktu widzenia samorządowca, ale i organizacji pozarządowych* – Bożena Kłosowska, Urząd Gminy Kurzętnik.
– *Po takich spotkaniach mamy przykłady, o których możemy powiedzieć w swoich środowiskach radnym, włodarzom czy też organizacjom, że tak można robić, i to na Warmii i Mazurach, że to nie jest przykład z Anglii, Stanów, tylko z Polski, z naszego regionu, że jest to coś, co się sprawdza* – Maciej Juchniewicz, Pełnomocnik Prezydenta Ełku ds. organizacji pozarządowych.
– *Są wspólne tematy, dużo znajomych, którzy rozumieją, jakie mamy problemy i podpowiedzą rozwiązania.* […] *Gdyby była jakaś potrzeba, to zawsze pomogą, bo jeśli w urzędzie jestem jedna, to ciężko się kogoś poradzić* – Katarzyna Kopeć, Urząd Miasta Kętrzyn.
– *Jest to bardzo dobre rozwiązanie, ponieważ uczy urzędników innego systemu pracy, dyskusji i własnych inicjatyw. Wymieniamy się doświadczeniami, dobrymi praktykami, tak naprawdę podajemy sobie gotowe rozwiązania „na tacy", dzięki czemu zaoszczędzamy swój czas* – Małgorzata Ofierska, Urząd Miejski w Dobrym Mieście.
– *Najbardziej przydaje mi się doświadczenia innych pełnomocników* – Jolanta Haska, Urząd Miasta Nowe Miasto Lubawskie.
– *Na Forum wypracowujemy pewne rzeczy, na których temat ja nie mam wiedzy, a tu właśnie taką zyskuję* – Alicja Wąsik, Urząd Gminy Dywity.
– *Forum organizuje różnego rodzaju szkolenia, dostarcza wiedzy* – Piotr Szopiński, Urząd Gminy Świętajno.

Przyszłość Forum

Z powyższych wypowiedzi wynika, że funkcjonowanie Forum Pełnomocników jest potrzebne. Ale w jakim kierunku powinno ono zmierzać? Na to pytanie próbowano odpowiedzieć na jednym z warsztatów odbywających się podczas konferencji organizowanej przez Elbląskie Stowarzysze-

[6] Więcej informacji o projekcie w innej części niniejszej publikacji.
[7] Wypowiedzi pochodzą z filmu o Forum Pełnomocników; realizacja: ESWIP 2009. Film dostępny na stronie www.forumpelnomocnikow.org.pl i www.telewizjaobywatelska.org.pl.

nie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych pod nazwą: „W jaki sposób rozwijać sektor pozarządowy w wymiarze regionalnym?", zrealizowanej w ramach projektu „Na rzecz aktywnej współpracy".
Na spotkaniu obecnych było ok. 20 urzędników odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. W trakcie dyskusji podjęto kilkanaście wątków, m.in. kwestie związane ze wzmocnieniem prestiżu pełnomocników, wyborami samorządowymi w 2010 roku, koniecznością opracowania planu działania Forum i pracy z przełożonymi pełnomocników. Dyskutowano o realizacji projektów na rzecz Forum Pełnomocników, kontynuacji Szkoły Pełnomocników z pogłębieniem dotychczas podejmowanych zagadnień. Zastanawiano się także nad skutkami wdrażania aktualizacji Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, działań w zakresie Forum Pełnomocników zawartych są w planie pracy Biura ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie. Podjęto również kwestię systematycznych spotkań Forum Pełnomocników, zastanawiano się nad się nad systemem tutoringu dla pełnomocników, kwestią opracowania kwestionariusza monitoringu i ewaluacji programów współpracy samorządów z organizacjami, aby było to powszechnie dostępne i porównywalne narzędzie oceny. Zaproponowano organizowanie Forów Pełnomocników przy okazji organizowania wydarzeń w poszczególnych gminach, uruchomienie przechodniego sekretariatu Forum Pełnomocników (kadencja co pół roku), wdrożenie zasady drożności informacji – aby informacja nie zatrzymywała się na poziomie pełnomocników, lecz przechodziła do zainteresowanych podmiotów – organizowanie spotkań wyjazdowych Forum Pełnomocników oraz kursów e-learningowych.
Ostatecznie wypracowano plan pracy Forum na 2010 rok, który zakłada: organizację spotkań, szkoleń, konferencji i seminariów nt. skutków wdrożenia nowelizacji Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, określenie zasad monitoringu i ewaluacji programów współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi oraz określenie metodologii wypracowywania tychże programów (wieloletnich i rocznych), organizowanie raz na kwartał spotkania Forum Pełnomocników.

Podsumowanie

Forum Pełnomocników powstało przede wszystkim po to, aby ułatwiać pracę urzędnikom odpowiedzialnym za kontakty z organizacjami, przygotować ich do pełnienia tej odpowiedzialnej funkcji, a przez to – przyczyniać się ma do wzmacniania współpracy pomiędzy administracją samorządową a III sektorem. Analizując jego dotychczasowe funkcjonowanie oraz wypowiedzi osób w nim uczestniczących można stwierdzić, że w miarę upływu czasu cel ten jest realizowany. Warto więc zadbać o to, aby Forum Pełnomocników na Warmii i Mazurach miało szanse na dalszy rozwój i stało się dobrą praktyką dla innych regionów naszego kraju.

Organizacje pozarządowe i ich współpraca z władzami samorządowymi gmin i powiatu braniewskiego 2008–2009

Witold Chrzanowski

Centrum Organizacji Pozarządowych w Braniewie

W ciągu roku wiele można zrobić

Z dniem 1 grudnia 2009 roku, minął rok od powstania w Braniewie Centrum Organizacji Pozarządowych, struktury wspierającej działania organizacji obywatelskich we wszystkich gminach powiatu braniewskiego (miasta Braniewa, dwóch gmin miejsko-wiejskich – Pieniężna i Frombork oraz czterech gmin wiejskich – gminy Braniewo, Płoskini, Lelkowa i Wilcząt). Na jego czele stoi Beata Jarosz, znana od wielu lat działaczka społeczna ze Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Gminy Wilczęta.

Zaczęło się od Wilcząt

Stowarzyszenie to od początku istnienia korzysta ze wsparcia merytorycznego Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. I to właśnie ta współpraca, jak przyznaje Jarosz, przyczyniła się do powstania Centrum.
W październiku 2008 roku doszło do spotkania liderów kilku organizacji pozarządowych z powiatu braniewskiego z Arkadiuszem Jachimowiczem z ESWIP. – *Rozmawialiśmy o reaktywowaniu Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Braniewskiego oraz powstaniu Centrum Organizacji Pozarządowych, jako wsparcia dla III sektora. Był to bardzo dobry początek do wspólnej dyskusji i rozważań* – opowiada Beata Jarosz. – *Centrum Organizacji Pozarządowych powstało dzięki współpracy Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych i małego stowarzyszenia z Wilcząt* – dodaje. Organizacje pozarządowe realizują swoje cele statutowe poprzez pisanie i realizację projektów składanych do różnych instytucji grantodawczych (grant – to dotacja na określony cel). Również i w ten

sposób doszło do powstania braniewskiego Centrum – z projektu dofinansowanego z funduszy norweskich.
– *Nie ma ono odrębnej osobowości prawnej, jest po prostu jednym z działań Stowarzyszenia* – wyjaśnia Beata Jarosz. Nie można tu pominąć samorządów jako istotnego ogniwa w funkcjonowaniu COP-u. Powstanie Centrum uzależnione było od decyzji wójtów i burmistrzów. Podpisano porozumienia, 5 z 7 samorządów podjęło decyzję o dofinansowaniu działań braniewskich pozarządowców.

Warto skorzystać z pomocy Centrum

Centrum Organizacji Pozarządowych oferuje swoje usługi osobom i strukturom zainteresowanym prowadzeniem działalności prospołecznej. COP świadczy na rzecz organizacji pozarządowych pomoc informacyjną, szkoleniową oraz doradczą w biurze, które mieści się w pokoju nr 313 w Urzędzie Powiatowym w Braniewie (znajduje się przy Pl. Piłsudskiego). Biuro jest czynne dwa dni w tygodniu – we wtorki i w czwartki w godz. 8.00–17.00. – *Możliwe jest też udzielanie konsultacji w siedzibach organizacji. Oczywiście po wcześniejszym zgłoszeniu telefonicznym bądź mailowym* – dodaje Jarosz.
Oferta Centrum Organizacji Pozarządowych to: pomoc w tworzeniu organizacji pozarządowych (informacje ogólne, pomoc przy wypełnianiu formularzy KRS oraz przy opracowywaniu statutów); udzielanie informacji w zakresie wewnętrznych i zewnętrznych źródeł i narzędzi pomocy dla organizacji pozarządowych; informacje prawno-formalne związane z działaniem organizacji; bieżące informacje o źródłach finansowania dla organizacji, a także pomoc przy pozyskiwaniu funduszy; pomoc przy opracowywaniu wniosków o dotacje oraz konsultacje projektów zgłaszanych przez organizację; pomoc w budowaniu strategii organizacji pozarządowych; udostępnianie organizacjom bazy technicznej Centrum Organizacji Pozarządowych (pomieszczeń, telefonu, Internetu), wreszcie organizowanie spotkań informacyjno-doradczych (stacjonarnych oraz wyjazdowych). Oferta COP-u cieszy się dużym wzięciem. – *Z każdym dniem przychodzi do nas coraz więcej organizacji z prośbą o informacje, doradztwo i rozmowę. Są to głównie organizacje z terenu miasta i gminy Braniewa* – mówi Beata Jarosz. Odbywają się też spotkania z władzami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi „w terenie". – *Chcemy zachęcić te formalne jak i nieformalne organizacje do sięgania po środki pozabudżetowe* – dodaje koordynatorka Centrum.

Samorządy pomagają

Centrum Organizacji Pozarządowych, to nie wyłączny patent Braniewa. Podobne struktury istnieją w całej Polsce. – *Powstają z koncepcji systemowego wsparcia sektora pozarządowego, w którym dąży się do tego, by samorządy dofinansowywały działalność organizacji pozarządowych na zasadzie wieloletnich kontraktów. Powoduje to stabilność w funkcjonowaniu COP-u, a co za tym idzie – większą efektywność pomocy organizacjom* – mówi Beata Jarosz. Okazuje się, że istotna jest przy tym współpraca z władzami samorządowymi powiatu i gmin braniewskich. – *Ze strony*

samorządów dostaję za każdym razem pomoc, gdy się o nią zgłaszam. Ważne są dla mnie uwagi, spostrzeżenia. Pomaga mi to w diagnozowaniu środowiska i dostosowaniu oferty COP-u do konkretnych potrzeb – stwierdza Beata Jarosz.

Nie przespali tych miesięcy

W ciągu kilkumiesięcznej pracy Centrum Organizacji Pozarządowych strukturze tej udało się zrobić wiele. Wypracowano Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Społecznego w powiecie braniewskim. W pracach przy partnerstwie uczestniczyli samorządowcy, pracownicy ośrodków pomocy społecznej oraz reaktywowana Rada Organizacji Pozarządowych. – *Jest to partnerstwo trudne, bo dotyczy niemierzalnych efektów. Dotyczy człowieka i ważnych społecznych spraw* – wyjaśnia Beata Jarosz. Pierwsze spotkanie robocze poświęcone partnerstwu odbyło się 5 marca 2009 roku w Braniewskim Centrum Kultury. Organizatorami spotkania był Leszek Dziąg – starosta i Beata Jarosz – koordynatorka Centrum Organizacji Pozarządowych w Braniewie. W toku dyskusji zmieniono pierwotną nazwę partnerstwa na Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Społecznego Powiatu Braniewskiego, zaś dokumentem określającym zasady stała się Karta Partnerstwa.
W trakcie drugiego spotkania (14 maja 2009) postanowiono, iż będzie miało ono status nieformalny z zarządem trzyosobowym. – *Cieszy fakt, iż samorządy dostrzegają wagę problemu, jakim to partnerstwo się zajęło. Każda z osób uczestniczących w wypracowaniu tego dokumentu ma świadomość, iż należy włożyć w to łyżeczkę serca, łyżeczkę cierpliwości, łyżeczkę zaangażowania, a dopełnieniem całości będzie łyżeczka wiedzy i doświadczenia, jakie każdy w swoim życiu już zdobył. Jest to przykład dobrej praktyki, ale również tego, że warto* – mówi Beata Jarosz.

Byli w każdej gminie

Centrum Organizacji Pozarządowych zorganizowało też seminarium o tematyce „Co zrobić, aby organizacje pozarządowe pozyskiwały więcej środków na działania statutowe?". Udział w nim wzięli przedstawiciele samorządów, ośrodków pomocy społecznej, ośrodków kultury i Rady Organizacji Pozarządowych, a także inne zainteresowane osoby. Odbyły się również spotkania informacyjne w każdej z gmin z radnymi i organizacjami pozarządowymi. – *Do końca sierpnia udzieliliśmy 50 indywidualnych doradztw organizacjom. Miesięcznie wysyłane jest co najmniej 60 informacji drogą mailową o ogłaszanych konkursach, szkoleniach bądź zmianach w przepisach prawnych dotyczących organizacji pozarządowych, samorządów i ośrodków kultury. Koordynator wspierał organizacje przy pisaniu sześciu projektów, które następnie zostały złożone do Urzędu Marszałkowskiego, Fundacji Wspomagania Wsi i Fundacji Kronenberga, Fundacji im. Macieja Rataja. Dalsze trzy wnioski są obecnie na etapie konsultacji* – wylicza Beata Jarosz. I to nie wszystkie działania Centrum Organizacji Pozarządowych. – *W kwietniu odbyło się szkolenie w Płoskini z pisania projektów, a w Braniewie gościliśmy doradców specjalistycznych: Bartłomieja Głuszaka i Piotra Pniewskiego z Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Z pomocy pierwszego skorzystała jedna organizacja, a z pomocy drugiego aż sześć* – dodaje koordynatorka COP-u.

Nie spoczęli na laurach

Dla liderki COP-u wszystko, co najważniejsze, jest jeszcze przed Centrum. – *Jest jeszcze za wcześnie na podsumowanie. Są sukcesy małe, ale dające mi dużo satysfakcji. Są też i porażki, bo organizacje, które nie mają już siły i proszą o pomoc w likwidacji stowarzyszenia. Innych problemów też nie brakuje. Mała świadomość społeczeństwa na temat organizacji pozarządowych powoduje, że lokalni liderzy są postrzegani w niekorzystnym świetle. A tak naprawdę nie dostrzega się wysiłku, pracy i zaangażowania tych ludzi* – wyjaśnia Beata Jarosz.
Liderka organizacji pozarządowych myśli o rozwoju COP-u. – *W każdej z gmin będziemy organizować spotkania informacyjno-doradcze z mieszkańcami. Oprócz tego będą nadal prowadzone konsultacje dla organizacji formalnych jak i nieformalnych, dotyczące przede wszystkim pomocy przy pisaniu wniosków. Będzie również 10 godzin doradztwa księgowego. Zorganizowane zostaną także 64 godziny szkoleń, których tematyka będzie odpowiadała potrzebom danej organizacji* – wylicza Beata Jarosz. Centrum Organizacji Pozarządowych dba również o rozwój bazy informatycznej. Prowadzona jest baza organizacji i ich aktywności. COP prowadzi również obsługę administracyjną Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Społecznego jak również obsługuje Radę Organizacji Pozarządowych Powiatu Braniewskiego.

Sołtysi deklarują współpracę

Na jesieni planowane jest rozszerzenie prac Centrum Organizacji Pozarządowych na teren wiejski. – *Są już deklaracje rad sołeckich do współpracy i to sprawia mi wielką radość. Wiem że jest to proces powolny i wymagający wiele poświęcenia ze strony lokalnych liderów* – mówi Jarosz. Intensyfikacji pracy struktur pozarządowych ma służyć także, wspomniana już kilkakrotnie, Rada Organizacji Pozarządowych w Braniewie. – *Nie znamy się jako organizacje, i tu właśnie jest pole do działania Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Braniewskiego. Ma ona małymi krokami zmienić tę sytuację, bo człowiekowi potrzebny jest człowiek. Wzajemne wsparcie się jest ważnym, a wręcz niezbędnym krokiem. Organizacje nie powinny czuć się osamotnione w tym co robią. Dlatego Rada jest potrzebna* – wyjaśnia koordynatorka.

Te adresy warto znać

Centrum Organizacji Pozarządowych w Braniewie
14-500 Braniewo, Plac Piłsudskiego 2 pok. 313
tel.: 696 082 295, e-mail: cop.braniewo@gmail.com

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych
(biuro czynne: 8.00-16.00)
82-300 Elbląg, ul. Związku Jaszczurczego 17
tel./fax 55 236 27 16, 55 235 33 88, www.eswip.pl, e-mail: eswip@eswip.elblag.pl

Rada Organizacji Pozarządowych – reprezentant środowiska

Obok Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie braniewskim funkcjonuje również (reaktywowana) Rada Organizacji Pozarządowych. Przewodniczącą tej struktury (a także delegatem do Wojewódzkiej Rady Organizacji Pozarządowych w Olsztynie) jest Beata Jarosz – reprezentantka Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Gminy Wilczęta. Poza nią w skład Rady wchodzą również: zastępca – Marian Nadziejko (Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń"), sekretarz – Tadeusz Kłębucki (Liga Obrony Kraju) oraz członkowie – Jarosław Skiba (Fundacja LGD „Partnerstwo dla Warmii"), Magdalena Toruńska (Stowarzyszenie WINRON), Małgorzata Dębicka (Stowarzyszenie Na Rzecz Młodzieży), Andrzej Drozdowski (Stowarzyszenie „Nasze Braniewo NBR 2006"), Roman Szliwiński (Katolickie Stowarzyszenie „Dom na skraju") oraz Roman Dudek (Stowarzyszenie TATAMI).
O działaniach Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Braniewskiego mówi jej sekretarz – Tadeusz Kłobucki. – *Do zadań rady należy: reprezentowanie sektora pozarządowego wobec władz gminnych, powiatowych i wojewódzkich; współpraca z administracją publiczną oraz innymi partnerami życia społecznego; opiniowanie projektów ustaw, uchwał i decyzji administracyjnych dotyczących sektora pozarządowego; inicjowanie publicznej dyskusji nad zagadnieniem społeczeństwa obywatelskiego; wspieranie działań konkretnych grup i organizacji pozarządowych; wypracowanie stanowiska dotyczącego zagadnień sektora pozarządowego w regionie; inicjowanie działań na rzecz integracji tego sektora; inicjowanie wspólnych przedsięwzięć; organizowanie wymiany doświadczeń; udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym oraz promowanie Karty Zasad działania Rady. Rada Organizacji Pozarządowych nie ma wyznaczonych terminów spotkań. Jej członkowie spotykają się, jak zaznacza Tadeusz Kłębucki, „gdy jest taka potrzeba"*.

Samorządowcy o pozarządowcach

Nie tylko Beata Jarosz, szefowa Centrum Organizacji Pozarządowych w Braniewie, podkreśla dobrą współpracę z władzami gmin tego regionu. Podobnego zdania są też sami samorządowcy. Niech zresztą sami to powiedzą...

Współpraca dla dobra wszystkich

Leszek Dziąg, starosta powiatu braniewskiego – W czerwcu tego roku Zarząd Powiatu Braniewskiego ogłosił konkurs na realizację zadania z zakresu administracji publicznej pod nazwą „Działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo i informacyjnie organizacje pozarządowe, w tym w szczególności działania ukierunkowane na pozyskiwanie środków zewnętrznych". Stowarzy-

szenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Wilczęta przystąpiło do konkursu, w rezultacie czego wyżej wymienione zadanie zostało mu zlecone do realizacji. Stowarzyszenie prowadzi obecnie braniewskie Centrum Organizacji Pozarządowych, a biuro COP-u mieści się w siedzibie starostwa. Realizacja zadania ma na celu wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych działających na terenie miast i gmin powiatu braniewskiego. Podstawowym założeniem jest tu wymóg zaspokajania przez te organizacje potrzeb społecznych mieszkańców powiatu. W realizacji powyższego zadania Centrum Organizacji Pozarządowych otrzymuje wszechstronną pomoc ze strony samorządów. Zawsze może również liczyć na wsparcie władz powiatu braniewskiego. Centrum Organizacji Pozarządowych ściśle współpracuje z Wydziałem Oświaty, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, który udziela Centrum wszechstronnego wsparcia merytorycznego, lokalowego oraz prawnego. Mam nadzieję, że współpraca pomiędzy COP-em a władzami samorządowymi będzie coraz bardziej owocna i będzie przynosiła satysfakcję wszystkim zainteresowanym stronom.

Wspieramy i będziemy wspierać

Henryk Mroziński, burmistrz Braniewa – Przed uruchomieniem Centrum Organizacji Pozarządowych uczestniczyłem w spotkaniach informacyjnych, jakie były organizowane przez Beatę Jarosz i pracowników Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Na pewno powstanie tej formy pomocy dla organizacji pozarządowych jest potrzebne i zasadne. Takie jest moje zdanie. Mamy w Braniewie sporą liczbę organizacji – aktywnych, ale i „uśpionych". Nasz urząd wspiera na miarę swoich możliwości działania społeczne poprzez ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych. Ja sam, jeśli tylko pozwala mi na to czas, staram się uczestniczyć we wszelkich uroczystościach, wydarzeniach organizowanych przez III sektor. Rozmawiam z tymi ludźmi, jestem wśród nich. Nie zawsze, jako władza samorządowa, możemy pomóc finansowo organizacjom pozarządowym, ale na naszą obecność zawsze można liczyć.
Czy potrzebne są nam organizacje pozarządowe? To dla mnie pytanie retoryczne. Aktywność ludzi, potrzeba bycia wśród innych i stanowienie o sobie, to ważne kroki w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje pozarządowe wypełniają luki, jakie się pojawiają – prowadzą świetlice, organizują czas dla dzieci jak i dla dorosłych. Tu wspaniałym przykładem jest pani Anna Stachowska-Malesa z braniewskiego koła Polskiego Związku Niewidomych – kobieta niesamowita, potrafiąca „góry przenosić", by pomóc człowiekowi. Latem tego roku wypracowano zasady Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Społecznego w naszym powiecie. Deklaruję swój udział w tym partnerstwie. Razem z moimi pracownikami będę starał się merytorycznie wspierać inicjatywy powstałe w wyniku tej pracy.
Ze swojej strony organizacjom pozarządowym mogę dać na pewno wiedzę i doświadczenie – swoją jak i moich współpracowników. Wspieramy technicznie organizacje i nadal będziemy to robić. Jeśli chodzi o dotychczasową współpracę z Centrum Organizacji Pozarządowych, to oceniam ją bardzo pozytywnie. Chciałbym bardzo, by słabsze organizacje się wzmocniły. Szansą na to są między innymi środki zewnętrzne.
A od Centrum Organizacji Pozarządowych oczekuję pomocy udzielanej organizacjom i dalszej dobrej współpracy z samorządami.

Silni aktywnością mieszkańców

Kazimierz Kiejdo, burmistrz Pieniężna – Na terenie gminy Pieniężno funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych. Są wśród nich fundacje i stowarzyszenia działające na różnych obszarach. Działają organizacje o charakterze sportowym, młodzieżowym, istnieją również zrzeszenia mniejszości narodowych, seniorów, pszczelarzy, wędkarzy.
Nie mamy w naszej gminie wielkiego przemysłu, złóż surowców mineralnych i innych dobrodziejstw, mamy za to aktywną i zaangażowaną społeczność, która chce zmieniać zastaną rzeczywistość i to jest nasz skarb. Funkcjonowanie tylu organizacji non profit potwierdza tę tezę. Gmina stara się stymulować aktywność swoich mieszkańców i wspiera działania społeczne. W ramach współpracy z III sektorem Gmina Pieniężno co roku finansuje działania społeczników poprzez ogłaszane konkursy na realizację zadań publicznych. W roku 2009 rozdysponowano kwotę 57 000 zł. Przez cały rok z tych pieniędzy stowarzyszenia finansują organizację imprez, spotkań, turniejów. Gmina Pieniężno włączyła się w działania wspierające organizacje non profit na szczeblu powiatowym w ramach Centrum Organizacji Pozarządowych, które świadczy stowarzyszeniom nieodpłatną pomoc informacyjną i doradczą. To w tym miejscu osoby chcące założyć organizację uzyskają poradę jak to zrobić, dowiedzą się o możliwych źródłach finansowania działalności, uzyskają pomoc w prowadzeniu dokumentacji, opracowywaniu wniosków o dotację. Swoje zadania COP podejmuje zarówno w siedzibie, jak i podczas wyjazdów terenowych.
Ufam, że nasze organizacje będą z pomocy centrum korzystać, by jeszcze efektywniej działać na rzecz rozwoju naszej społeczności lokalnej.

Frombork – przykład dobrej współpracy władzy z III sektorem

Przykładem dobrego współdziałania międzysektorowego jest między innymi Frombork. Za współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi w mieście i gminie odpowiada tu, z ramienia władz samorządowych, Alina Możejuk – referentka do spraw obsługi Rady Miejskiej. I choć swoją funkcję pełni zaledwie kilka miesięcy, ma już sporo do powiedzenia o współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi. Jest pełna optymizmu i chęci działania.

Pozarządowcy współdecydują o rozwoju miasta i gminy

– *Współpraca miasta i gminy Frombork z organizacjami pozarządowymi opiera się w głównej mierze na wspieraniu działań i inicjatyw podejmowanych przez te organizacje oraz włączenie ich struktur w proces współdecydowania o przyszłości miasta i gminy* – mówi Alina Możejuk. – *W tym*

celu każdego roku przyjmowany jest „Program Współpracy Miasta i Gminy Frombork z Organizacjami Pozarządowymi" oraz ogłaszany otwarty konkurs na realizację zadań publicznych. W ramach programu współpracy na 2009 rok priorytetowo potraktowane zostały zadania dotyczące: bezpieczeństwa publicznego; pomocy rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin; estetyzacji terenów zielonych; ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; propagowania i ochrony dziedzictwa kulturowego; rozpowszechniania i propagowania kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży.

Organizacji jest dużo, podobnie jak sukcesów

Na terenie miasta i gminy Frombork działają liczne organizacje pozarządowe. Należy tu wymienić chociażby Fromborski Fundusz Stypendialny, Fundację im. Mikołaja Kopernika, Klub Sportowy „Number One Zalew Frombork", Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Koło we Fromborku, Stowarzyszenie „Fromborski Patrol", Ochotniczą Straż Pożarną we Fromborku, Ochotniczą Straż Pożarną w Jędrychowie, Ochotniczą Straż Pożarną w Wielkim Wierznie, Koło Gospodyń Wiejskich „Pod Lipami" w Wielkim Wierznie oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Jędrychowie. Zaangażowanie członków tychże organizacji i chęć pomagania innym przekładają się na większe lub mniejsze sukcesy. Warto wymienić w tym miejscu chociażby: drugie miejsce zdobyte w lidze okręgowej piłkarskiej przez drużynę juniorów grającą w Klubie Sportowym Number One Zalew Frombork (drużyna ta ma szansę na wejście do ligi wojewódzkiej), akcję czipowania zwierząt przeprowadzoną przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Koło we Fromborku czy też coraz większą liczbę stypendystów Fromborskiego Funduszu Stypendialnego, którymi są uczniowie szkoły podstawowej, gimnazjum oraz najzdolniejsi maturzyści. Nie można również zapomnieć o licznych lokalnych imprezach integrujących społeczności poszczególnych miejscowości, a także znajomych i sąsiadów.

Poza rybą potrzebna jest także wędka

Istnieje wola współpracy władz samorządowych miasta i gminy – burmistrza oraz Rady Miejskiej z organizacjami pozarządowymi, czego wyrazem jest m.in. wspomniany program współpracy, ale także udział przedstawicieli tych organizacji w sesjach Rady oraz posiedzeniach komisji problemowych. Władze samorządowe widzą w organizacjach pozarządowych ważnego partnera w realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Frombork, partnera samodzielnego, aktywnego, efektywnego w działaniu i zdobywaniu środków finansowych, a także umacniającego w świadomości społecznej poczucie odpowiedzialności za siebie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje. Przy tym wszystkim należy jednak dążyć do tego, aby organizacje pozarządowe działające na terenie gminy poczyniły starania o finansowanie zadań swych struktur, nie tylko tych ze sfery publicznej, ale także z sektora prywatnego, funduszy celowych, fundacji prywatnych czy też środków unijnych. Chodzi o to, aby dotacja udzielona z budżetu gminy stanowiła niewielki procent dofinansowania na realizację zadań w ramach danej organizacji.

Współpraca przekracza granice gminy

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi to też nie tylko wspieranie wykonywania zadań publicznych poprzez udzielanie dotacji. To również szereg działań na różnych innych płaszczyznach, jak chociażby udzielanie pomocy w pozyskiwaniu środków finansowych z innych źródeł niż dotacja, nieodpłatne udostępnianie sali konferencyjnej oraz zaplecza socjalnego przy organizowaniu spotkań przez organizacje pozarządowe, publikowanie ważnych informacji dotyczących tych struktur na tablicach ogłoszeń oraz na stronie internetowej, promocja działalności organizacji... Od września tego roku miasto i gmina Frombork bierze udział jako partner w projekcie realizowanym wspólnie z Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Pozarządowych pod nazwą „Wieś Aktywna w każdym CAL-u – partnerstwo na rzecz aktywnej integracji mieszkańców gminy Frombork", będący częścią większego programu. Do udziału w projekcie zaproszono trzy miejscowości z terenu gminy Frombork: Narusę, Jędrychowo oraz Wielkie Wierzno, a także wszystkich mieszkańców tych wsi. Celem projektu jest podniesienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, wzmocnienie przedsiębiorczych postaw oraz rozwinięcie umiejętności praktycznych, a także zintegrowanie całej społeczności lokalnej poprzez wspólną pracę i tworzenie.
Organizacje pozarządowe mogą skontaktować się z Alicją Możeluk dzwoniąc pod nr tel. 55 244 06 74, mail: rada@frombork.pl. Pani Alicja urzęduje w pok. nr 16 Urzędu Miasta i Gminy, mieszczącym się przy ul. Młynarskiej 5a.

COP-y w obiektywie

Autorzy „Standardu powiatowego Centrum Organizacji Pozarządowych", wypracowanego w 2009 roku
fot. archiwum ESWIP-u

Beata Jarosz – koordynatorka Centrum Organizacji Pozarządowych w Braniewie
fot. Bartek Rybaczewski

Szkolenie organizowane przez braniewski COP
fot. archiwum COP-u

Uczestnicy szkolenia organizowanego przez braniewski COP
fot. Bartek Rybaczewski

Uczestniczki Forum Inicjatyw Pozarządowych organizowanego przez braniewski COP
fot. archiwum Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Gminy Wilczęta

Karol Paszkowski – koordynator Centrum Organizacji Pozarządowych w Ełku
fot. Bartek Rybaczewski

Biuro ełckiego COP-u
fot. Bartek Rybaczewski

Praca na co dzień w biurze ełckiego COP-u
fot. Bartek Rybaczewski

Akcja „MAŁY miś WIELKI gest" przeprowadzana podczas Ełckiej Majówki Pozarządowej współorganizowanej przez COP
fot. archiwum COP-u

Akcja oddawania krwi podczas Ełckiej Majówki Pozarządowej
fot. archiwum COP-u

Szkolenie organizowane przez ełcki COP
fot. archiwum COP-u

Jadwiga Lichaczewska – koordynatorka Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie
fot. Bartek Rybaczewski

Porada udzielana w biurze iławskiego COP-u
fot. Bartek Rybaczewski

Uczestniczki Forum Inicjatyw Pozarządowych współorganizowanego przez iławski COP
fot. archiwum COP-u

Najmłodsi uczestnicy Forum Inicjatyw Pozarządowych współorganizowanego przez iławski COP
fot. archiwum COP-u

Warsztaty organizowane przez COP w Iławie
fot. archiwum COP-u

Ełckie Centrum Organizacji Pozarządowych, czyli roboCOP w trzech odsłonach

Piotr Omulecki
oraz Krzysztof Kozłowski, Karol Paszkowski, Paweł Wilk

ECOP, jako część systemu wojewódzkiej sieci centrów organizacji pozarządowych, na stałe już wpisał się w krajobraz regionu ełckiego. Przez lata aktywność obywatelska była tu mierzona liczbą profesjonalnych organizacji pozarządowych porównywalną do reszty Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Przedstawiała się nie najlepiej. Przez ostatni rok ten niekorzystny bilans lekko drgnął na korzyść regionu ełckiego. Jeszcze długa droga do osiągnięcia pełnej równowagi, jednak wszystko wskazuje na to, iż organizacje pozarządowe z tego terenu wyruszyły w drogę, w czasie której potrzebują jeszcze dużego wsparcia, ku większej profesjonalizacji swoich działań.
W niniejszym artykule przedstawiony zostanie bilans prawie półrocznej działalności ECOP-u (grudzień 2008–czerwiec 2009) z trzech perspektyw: ze strony organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia ECOP, ze strony samorządów, partnerów w przedsięwzięciu Centrum oraz ze strony organizacji prowadzącej – Ełckiego Stowarzyszenia Aktywnych „STOPA". Refleksje z tych trzech perspektyw pozwolą na wstępną analizę efektywności działań podjętych w ramach ECOP-u i wyznaczeniu nowych kierunków na przyszłość.

Perspektywa NGOs

ECOP funkcjonuje od grudnia 2008 roku. Z dużym zapałem i zaangażowaniem jego prowadzeniem zajęło się Ełckie Stowarzyszenie Aktywnych „STOPA". O potrzebie istnienia Centrum świadczy fakt, iż z usług ECOP-u w ciągu pół roku w różnej formie skorzystało 55 organizacji, czyli ponad 1/3 ze wszystkich zarejestrowanych w Powiecie Ełckim. Pracownicy i wolontariusze ECOP-u, ze względu na ograniczoną ich ilość, a tym samym niewystarczającą wysokość wsparcia finansowego, nie byli w stanie udzielić wsparcia wszystkim potrzebującym. To udzielone natomiast odcisnęło się nową jakością w działaniach parasolowych w regionie ełckim. Przez połowę 2009 roku odbyło się 73,5 godzin doradztwa pierwszego kontaktu, czyli podstawowego doradztwa w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowej, oraz 6 godzin doradztwa specjalistycznego z zakresu księgowości.
– *Jakby ECOP nie był potrzebny to bym tu nie przychodziła po pomoc* – mówi Agnieszka Kalinowska, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Pisanicy. – *Centrum służy fachową poradą. Zwróciłam się już kilkakrotnie po pomoc do pana Karola Paszkowskiego. Kilkakrotnie zwracałam się z prośbą o pomoc w zmianach w statucie. Szybciutko złożyliśmy potrzebne dokumenty. W ciągu tygodnia mieliśmy informację zwrotną z sądu w sprawie KRS. Wcześniej też mieliśmy problemy ze zmianą we władzach.*

Nie wiedziałam jak napisać bilans roczny Stowarzyszenia. Myślę, że nieraz tu jeszcze przyjdę. Dzięki pomocy w pisaniu wniosków udało się pozyskać środki na festyn „Święto Pieczonego Ziemniaka". Oczekiwania od ECOP-u są jednak dużo większe. Szczególnie związane są z animacją środowiska Pisanicy, z którą we współpracy z ECOP-em wojujemy już od marca i efektów wymiernych jeszcze nie ma. Odbyliśmy kilkanaście spotkań, z komunikacją w grupie już jest lepiej. Bardzo martwi mnie, że nie nastąpiła zmiana z szerszym zaangażowaniem społeczności Pisanicy.

– *Od jakiegoś czasu współpracujemy z ECOP-em* – mówi Helena Penkiewicz, prezes Stowarzyszenia Inicjatyw Społecznych „Nasze Prostki". – *Zaczęło się od propozycji ECOP-u do napisania wspólnego projektu. Obecnie jesteśmy po kilku spotkaniach, podczas których pracownik ECOP-u bardzo chętnie służył swoją wiedzą i pomocą. Był konkretny w działaniu, dający odczuć chęć współpracy z organizacją, robił to z pasją i dużym zaangażowaniem. Dziękuję, że jesteście, wiem że w potrzebie jest ktoś, do kogo można się zwrócić* – dodaje.

– *Uważam, że ECOP w Ełku i w powiecie ełckim jest bardzo potrzebny* – mówi Ewa Lewicka, prezes stowarzyszenia Przystań Szeligi-Buczki. – *Można tu dowiedzieć się o projektach, konkursach, imprezach, konferencjach, o organizacjach pozarządowych, co organizują i czym się zajmują, można także umieszczać opisy swoich osiągnięć tak, jak robi to nasze stowarzyszenie. Bardzo dziękuję za współpracę, która przyczynia się do promowania i integracji mieszkańców powiatu ełckiego oraz turystów.*

– *W ECOP-ie korzystaliśmy przede wszystkim z zasobów technicznych, tj. z komputera i drukarki, zasobów wiedzowych, doświadczenia pracowników ECOP-u oraz z atmosfery jaka panuje w Centrum* – mówi Tomasz Gabruś, prezes ABADA Capoeira. – *ECOP stał się pośród tylu stowarzyszeń oraz organizacji takim wspólnym mianownikiem, czymś, mimo różnych zakresów działalności, co łączy ełckie NGO. Parę rzeczy jednak bym zmienił* – kontynuuje Gabruś. – *Biuro ECOP-u mieści się w budynku Urzędu Miasta Ełku. Po pół roku widać, że jego powierzchnia jest za mała w stosunku do rzeczywistych potrzeb. Wspólna salka konferencyjna dzielona z ROEFS-em, również przestaje być wystarczająca. Za tym idzie brak akcentów, które mogą się kojarzyć z pozarządówką. I nie chodzi tu o ulotki o tym, jak pozyskiwać pieniądze, ale o coś charakterystycznego dla działań NGO, jak plakaty z imprez, zdjęcia, gadżety, koszulki itp. To by pomogło poczuć atmosferę i potęgę pomysłowości pozarządówki. Plusów jednak ełckiemu Centrum nie brakuje* – dodaje Garbuś. – *Duża wiedza i doświadczenie ludzi tu pracujących jest ogromnym atutem, podobnie jak otwartość i chęć niesienia pomocy.*

Dzięki wsparciu ECOP-u grupa ABADA Capoeira włącza się w działania wspierające i integrujące środowisko organizacji pozarządowych w Ełku. Ma za sobą organizację cyklu szkoleń i spotkań, których celem było stworzenie platformy komunikacyjnej między organizacjami pozarządowymi w Ełku. – *Do tej pory zdarzało się, że relacje między poszczególnymi członkami ełckich stowarzyszeń ograniczały się tylko do spotkań na konferencjach* – mówi Tomasz Gabruś. – *Brakowało wspólnego mianownika, którym powoli staje się ECOP. Dzięki pomysłom i staraniom na rzecz integracji NGOs, zaczynamy postrzegać potrzebę wspólnych działań, o których ECOP nam przypomniał.*

„Matka chrzestna" organizacji

ECOP stał się również „matką chrzestną" 3 nowych organizacji pozarządowych. Jedną z nich jest Ełckie Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów (ESSA), które rozpoczęło swoją karierę w maju

2009 roku. – *Jest to dość młode, nietypowe w tym regionie stowarzyszenie, powołane do działania 6 kwietnia 2009 roku* – mówi Adam Arciszewski. – *Jego celem jest stworzenie grupy doskonale wykształconych młodych ludzi o nowoczesnym spojrzeniu na świat, chcących zdobywać nowe doświadczenia i kształtować swoją przyszłość. Na swoim koncie ma już pomoc w organizacji życia studenckiego Samorządom Studenckim Wyższych Uczelni m.in. podczas organizacji juwenaliów, otrzęsin, szkoleń czy też akcji charytatywnych. Stowarzyszenie zrealizowało także projekt pt. „Zdrowa komunikacja podstawą zdrowych zachowań – projekt student". Efektem tego przedsięwzięcia było zrealizowanie dla studentów pierwszego roku obozu adaptacyjnego, na którym organizatorzy, a zarazem i studenci starszych roczników, przedstawili zalety studiów, program pomocy materialnej, a także to, co chcą w danym roku akademicki zrobić dla studentów. Dzięki finansowemu wsparciu Urzędu Miasta Ełku, obóz ten mógł zostać zorganizowany bez kosztów ponoszonych przez studentów.*

Początek dla tego stowarzyszenia był najtrudniejszy – znaczna część jego członków nie miała styczności z pisaniem projektów. Kiedy jednak pojawiły się pierwsze pomysły, potrzebna była już tylko pomoc w przełożeniu ich na wniosek. Do działania i pomocy włączyło się Ełckie Centrum Organizacji Pozarządowych. – *To dzięki ich pomocy nasze pomysły ujrzały światło dzienne* – mówi Adam Arciszewski. Wspólne działania pomiędzy tymi dwiema komórkami wzbudziły w członkach naszego stowarzyszenia potrzebę samorealizacji i w dużym stopniu zintegrowały lokalną społeczność studencką. *Dzięki naszym przedsięwzięciom również osoby starsze chętnie włączają się w różne działania oraz uczestniczą w spotkaniach organizowanych przez nasze stowarzyszenie w sali użyczonej przez ECOP. Jesteśmy wdzięczni ełckiemu Centrum za pomoc i to nie tylko naszemu stowarzyszeniu. Posiadanie takiej organizacji w swoim mieście wpływa pozytywnie na pomoc skierowaną szczególnie do młodych stowarzyszeń, które dopiero zaczynają swoją pracę, starszym natomiast daje możliwość kontaktu partnerskiego w projektach* – kończy Adam Arciszewski.

Ważnym działaniem ECOP-u jest propagowanie działań organizacji pozarządowych wśród mieszkańców regionu ełckiego. W tym celu została utworzona strona internetowa www.ecop.elk.pl. Od uruchomienia strony w kwietniu 2009 roku odnotowano 2500 osób odwiedzających stronę z odmiennych adresów IP, 5000 odsłon poradnika dla stowarzyszeń oraz 700 osób korzystających z Internetowej Biblioteki Pozarządowej. W planach są już zmiany na stronie – stworzenie forum oraz możliwość samodzielnego zamieszczania informacji przez organizacje pozarządowe. Do tej pory na stronie zamieszczonych zostało przeszło 78 informacji o tym, co robią organizacje pozarządowe z regionu ełckiego. O pozytywnym odbiorze strony WWW świadczy również fakt, iż na badanie potencjału organizacji pozarządowych odpowiedziało 30 respondentów, czyli 30 różnych przedstawicieli NGOs.

Z informacją do ełczan

Dużym sukcesem Ełckiego COP-u było również zorganizowanie cotygodniowych audycji radiowych „Wieści z Sektora", dzięki wsparciu i współpracy z Radiem 5. Do tej pory odbyło się 26 audycji. – *Myślę, że audycje czwartkowe są potrzebne nie tyle Radiu 5, ale społeczeństwu ełckiemu* – mówi Wojciech Odolecki, prezenter i redaktor Radia 5. – *Podczas tych audycji prezentowanych*

jest wiele tematów związanych z organizacjami pozarządowymi. To świetny pomysł, bo spora grupa mieszkańców nie wie tak naprawdę czym jest organizacja pozarządowa.
Współpraca z Radiem 5 dała też wiele samym radiowcom. Początkowo prowadzący mylili pojęcia i nie rozumieli branżowych powiedzonek. Dzięki wizytom przedstawicieli organizacji pozarządowych w studiu nagrań, dziennikarze sami mieli okazję lepiej poznać branżę NGO. Po tygodniach współpracy wdrożyli się w temat i byli obecni niemal na wszystkich wydarzeniach związanych z III sektorem w Ełku.

Jest więcej wniosków

Najbardziej widoczną zmianą dzięki funkcjonowaniu ECOP-u jest liczba składanych wniosków przez ełckie organizacje pozarządowe do programów zewnętrznych. W tym roku, dzięki zorganizowanej akcji, serii spotkań i indywidualnego doradztwa, złożonych zostało 15 projektów do FIO, z czego wszystkie przeszły ocenę formalną. Gdyby nie wyczerpana alokacja większość otrzymałaby dofinansowanie. Ostatecznie 2 projekty ełckich organizacji otrzymały dofinansowanie (w zeszłym roku 8 złożonych z czego 6 przeszło ocenę formalną i 1 otrzymał dofinansowanie). Złożonych zostało także 7 projektów do FOP (6 I komponent i 1 III komponent); wszystkie przeszły ocenę formalną, 3 otrzymały dofinansowanie (dla porównania: w zeszłym roku 3 złożone projekty, z czego 1 otrzymał dofinansowanie).
– *ECOP jest naszym takim dobrym wujkiem* – mówi Tomasz Gabruś. – *Nie tylko pomaga podczas realizacji małych grantów, które staramy się pozyskiwać z Urzędu Miasta, ale również ukazuje inne możliwości finansowania działań statutowych, daje namiary na programy grantowe o większych perspektywach. Pomaga również stawiać pierwsze kroki i zwiększać pole widzenia dotyczące sposobów finansowania organizacji, ale także realizacji swoich pomysłów na rozwój. ECOP zapewnia nieograniczony dostęp do komputera, faksu, ksero oraz, co najważniejsze, opinii osób fachowo przeszkolonych do udzielania porad, pomocy podczas pisania ofert konkursowych, wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia w odpowiednich urzędach i instytucjach.*

ECOP w powiecie

ECOP pełni również funkcję sekretariatu Rady Organizacji Pozarządowych Miasta i Powiatu Ełckiego. Tylko w pierwszym półroczu 2009 roku Centrum przygotowało 12 spotkań ROPMiPE (organizacyjnych, konferencyjnych, roboczych), w których udział wzięło ponad 130 uczestników.
– *Obie niezależne instytucje obywatelskie współdziałają ze sobą w sposób niemalże nierozerwalny* – mówi Aneta Dubielewska, członek Rady Organizacji Pozarządowych Miasta i Powiatu Ełckiego. – *Ideą ECOP-u i ROPMiPE jest reprezentowanie III sektora na szczeblu lokalnym i wojewódzkim, zaś celem działania: integrowanie i wspieranie organizacji pozarządowych i liderów społecznych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Łączy je wspólna misja budowania partnerstwa z samorządami lokalnymi. Działalność obu reprezentantów NGO skupia się m.in. na udostępnianiu informacji o działaniach samorządu. Ze wsparcia obu instytucji mogą korzystać stowarzyszenia, fundacje, grupy nieformalne oraz osoby prywatne zainteresowane aktywnością społeczną. Współpraca z ECOP-em przynosi wymierne efekty* – kontynuuje Aneta Dubielewska.

– Skutkiem podejmowanych wspólnie działań jest wiele zrealizowanych przedsięwzięć i twórczych pomysłów. Jednoczy nas wspólne dobro wszystkich organizacji pozarządowych działających w mieście i powiecie ełckim.

Przedstawiciele ECOP-u udawali się na wszystkie ważniejsze konferencje i spotkania w Województwie Warmińsko-Mazurskim. Bardzo ważny był udział na 4 konferencjach organizowanych przez Urząd Miasta Ełku oraz na 2 organizowanych przez Ełckie Starostwo Powiatowe, na których wystąpienia przedstawiciela ECOP-u na stałe wpisały się w porządek spotkań.

Kalendarium najważniejszych wydarzeń organizowanych lub współorganizowanych przez ECOP

W dniu 16 marca 2009 w sali konferencyjnej Ośrodka Wspierania Inicjatyw Transgranicznych przy ulicy Sikorskiego 5A odbyło się seminarium szkoleniowe pt. „Co zrobić, aby lokalne organizacje pozarządowe pozyskiwały więcej środków finansowych na działania we współpracy z samorządem lokalnym?". O współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi mówiła podinspektor ds. organizacji pozarządowych – Agnieszka Pacewicz. Prezes Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych – Arkadiusz Jachimowicz – przedstawił kilka propozycji tego, co mogą zrobić samorządy, aby lokalne organizacje pozarządowe pozyskiwały więcej środków finansowych na działania na rzecz wspólnoty lokalnej. Podkreślił znaczenie partnerstw w tym zakresie oraz potrzebę powołania powiatowego partnerstwa na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych. W dalszej części seminarium głos zabrał Maciej Juchniewicz, doradca kluczowy Regionalnego Ośrodka Europejskiego Funduszu Społecznego. Przedstawił Program Operacyjny Kapitał Ludzki jako źródło finansowania wspólnych działań samorządów i organizacji. W seminarium szkoleniowym udział wzięły 62 osoby. Przybyli wójtowie, przewodniczący Rad Gmin, przewodniczący komisji zajmujących się polityką społeczną, urzędnicy odpowiedzialni za współpracę z organizacjami pozarządowymi, kierownicy ośrodków pomocy społecznej, domów kultury, liderzy organizacji pozarządowych i in. Seminarium zostało sfinansowane z środków partnera (Elbląskiego Stowarzyszenie Inicjatyw Pozarządowych) w ramach projektu „Na rzecz aktywnej współpracy".

W kwietniu i maju ECOP zaangażował się w zorganizowanie kampanii społecznej „MAŁY miś – WIELKI gest". Podczas podejmowania różnych działań koordynujących, ECOP podjął współpracę z Mazurskim Centrum Zdrowia „Pro Medica", Ełcką Policją Powiatową, Ełckim Centrum Kultury i in. *– Społeczna zbiórka maskotek na rzecz dzieci przebywających w szpitalu, które uległy wypadkom, wykazała jak duże jest zrozumienie i zaangażowanie mieszkańców Ełku, by pomagać tym najsłabszym* – mówi Hubert Utykański, fizjoterapeuta z „Pro Medica". *– Zebrane maskotki trafiły do Mazurskiego Centrum Zdrowia, do karetek i na oddziały szpitalne. Kampania przeszła nasze najśmielsze oczekiwania. W związku z tym podjęliśmy decyzję o jej cyklicznym organizowaniu.*

ECOP był partnerem kampanii – zorganizował wolontariuszy, miejsce zbiórki maskotek i przechowywania oraz akcję liczenia. Użyczył lokalu na ten cel.

W dniach 9–10 maja 2009 roku w Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku odbyła się Ełcka Majówka Pozarządowa – święto wszystkich organizacji III sektora działających w mieście i powiecie ełckim,

które już zostało wpisane w kalendarz cyklicznych imprez. Tegoroczny dwudniowy piknik składał się z dwóch bloków: Wiedza i Integracja oraz Europejski Piknik Pozarządowy. Podczas warsztatów wolontariusze i działacze z III sektora zaznajamiali się z animacją lokalną prowadzoną metodą CAL oraz z możliwością wykorzystania Telewizji Obywatelskiej w NGO. Pierwszy dzień upłynął warsztatowo i zakończył się ogniskiem i prezentacją filmu pt. „Podaj dalej" w „Kinie pod Gwiazdami".

Drugiego dnia organizacje pozarządowe zaprezentowały swoją działalność, zainteresowania i osiągnięcia. Miasteczko Pozarządowe tętniło życiem. Punkt informacyjny Europe Direct z Olecka udzielał informacji o Unii Europejskiej, Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego z Ełku instruował w zakresie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi zapraszało do oddawania krwi. W programie pikniku znalazły się również pokazy sztuki walki w wykonaniu ełckich klubów sportowych, zajęcia warsztatowe, np. gry na bębnach prowadzone przez Stowarzyszenie „Niech Będzie", pokaz szachowy w wykonaniu Stowarzyszenia „SALOS", instruktaż pierwszej pomocy prowadzony przez Fundację „Zawisza" oraz konkursy dla dzieci zorganizowane przez Stowarzyszenie „ADELFI".

Podczas majówki odbył się również finał akcji „MAŁY miś – WIELKI gest", która spotkała się z dużą aprobatą mieszkańców; udało się zebrać górę misiów i przekazać je Szpitalowi Miejskiemu w Ełku. W trakcie imprezy przeprowadzony został również konkurs z licznymi nagrodami rzeczowymi, którego głównym celem było zwiększenie świadomości mieszkańców na temat III sektora oraz organizacji pozarządowych w Ełku. Jego uczestnicy spotkali się z takimi pytaniami, jak:

- □ Co to jest organizacja pozarządowa?
- □ Jakie znasz organizacje pozarządowe z Ełku
- □ Ile minimum osób jest potrzebne by założyć stowarzyszenie rejestrowane?
- □ Jakiej organizacji możesz przekazać 1%?
- □ Gdzie mieści się Ełckie Centrum Organizacji Pozarządowych?

Na pierwsze pytanie uczestnicy majówki odpowiedzieli bez problemu wskazali. Do najbardziej znanych organizacji pozarządowych, zdaniem konkursowiczów, należą: Caritas, „Adelfi" i „Stopa" (najczęściej wskazywali organizacje będące i prezentujące się podczas majówki). Większość osób wiedziała, że do założenia stowarzyszenia potrzebnych jest 15 członków i tylko organizacji pożytku publicznego można przekazać 1%. Istniała również duża świadomość tego, gdzie mieści się COP w Ełku.

Warto dodać, że na dwudniową imprezę złożyło się jednocześnie:

- □ Ełcka Majówka Pozarządowa współfinansowana jest z budżetu Miasta Ełku w ramach realizacji Programu Współpracy 2009
- □ EFIP realizowany jest w ramach Projektu,,Akademia HEROLD – rozwój i wzmocnienie sieci organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju Warmii i Mazur" współfinansowanego ze środków UE w ramach EFS
- □ Europejski Piknik Pozarządowy – 5 lat w UE realizowany w ramach działalności Punktu Informacyjnego Europe Direct Olecko finansowanego ze środków UE
- □ Warmińsko-Mazurskie Spotkanie Liderów i Tutorów w ramach IV edycji Programu Szkoła Liderów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, prowadzonego przez Stowarzyszenie Szkoła Liderów.

Organizatorami II Ełckiej Majówki Pozarządowej byli: Urząd Miasta w Ełku, Ełckie Stowarzyszenie Aktywnych „STOPA", Ełckie Centrum Organizacji Pozarządowych, Ełcki Klub Wspinaczkowy

„HAMP" oraz Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku. Współorganizatorem pikniku była również Rada Organizacji Pozarządowych Miasta i Powiatu Ełckiego. Majówka 2009 wyznaczyła nową jakość współpracy między samorządem oraz organizacjami pozarządowymi. Była współtworzona przez wiele podmiotów, co pozwoliło wytworzyć mechanizmy komunikacyjne i organizacyjne, które zostaną wykorzystane podczas innych przedsięwzięć. W ramach promocji Ełckiej Majówki Pozarządowej powstały: 3 artykuły w prasie lokalnej, 2 audycje radiowe (zapowiadająca i podsumowująca), reportaż Telewizji Obywatelskiej. Impreza stała się również wyznacznikiem dla przedsięwzięć o podobnej charakterystyce w województwie.
4 czerwca 2009 Polacy wznieśli toast za wolność w ramach ogólnopolskiej, spontanicznej akcji obywatelskiej. Koordynacji akcji w Ełku podjął się ECOP. Chcąc upamiętnić pierwsze wolne wybory, ełczanie przygotowali 3 niezależne inicjatywy. Młodzież zorganizowała pierwszy w Ełku obywatelski „Flash Mob" – symboliczną bitwę na poduszki. Bitwa odbyła się na Placu Jana Pawła II. W walce wzięło udział kilkunastu uczestników. Wzniesiono bezalkoholowy „Toast za wolność", za Polskę. Następnie – „Mikrofon dla wszystkich", czyli każdy, kto chciał powiedzieć kilka słów na temat tego, co znaczy dla niego data 4 czerwca 1989 roku lub czym jest dla niego wolność, miał okazję wygłosić „swój toast". Później można było wznieść toast w lokalach, które zostały oznaczone plakatem akcji. Na hasło „Toast za wolność" każdy otrzymał „małe piwko" lub sok. Żeby nie było tak łatwo zobowiązany był do wzniesienia toastu i odśpiewania „Sto lat" za Polskę. W akcję zaangażowało się przeszło 10 lokali, w których toast wzniosło kilkudziesięciu uczestników. Ilość lokali, która włączyła się w Ełku w akcję była drugą w województwie. Podczas promocji przedsięwzięcia pojawiły się 4 publikacje w mediach, audycja radiowa oraz został nakręcony materiał do telewizji regionalnej TVP.

Perspektywa samorządowa

Budowanie partnerstwa z samorządami powiatu ełckiego powoli zmierza do szczęśliwego finału. Wszystkie gminy, jak i starostwo powiatowe wyraziły zainteresowanie kontynuacją współpracy z ECOP-em w przyszłych latach. Rezultaty podjętych działań animacyjnych na obszarach wiejskich gmin powiatu ełckiego spotkały się ze zrozumieniem i akceptacją kontynuacji rozpoczętych projektów. Przyjęta strategia organizacji prowadzącej ECOP – „najpierw działamy, potem przedstawiamy rezultaty, a następnie wyciągamy rękę po wsparcie finansowe" – zdała egzamin. Silne wsparcie i dobre relacje z samorządami nastrajają optymistycznie na przyszłość. – *Mimo tak krótkiego czasu funkcjonowania ECOP-u już można stwierdzić, że z perspektywy ełckiego samorządu dobrze spełnia on swoją rolę* – mówi Tomasz Andrukiewicz, Prezydent Miasta Ełku. – *Niezwykle istotna dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego naszego miasta jest integracja środowiska organizacji pozarządowych i do tego przyczynia się Centrum. Poprzez swoją działalność wpływa na profesjonalizację działań organizacji pozarządowych. Dzięki szkoleniom, warsztatom i konsultacjom prowadzonym przez ECOP, stowarzyszenia, fundacje i kluby w większym stopniu pozyskują na realizację ciekawych przedsięwzięć i projektów fundusze krajowe i zagraniczne. Bardzo ważne jest również odciążenie pracy Biura Organizacji Pozarządowych, działającego w ramach Urzędu Miasta w Ełku. W przyszłej perspektywie działań ECOP-u powinno z większym natężeniem promować kampanię 1%, uzmysławiając mieszkańcom naszego miasta możliwości, jakie płyną ze wspierania lokalnych*

organizacji pożytku publicznego. Ełckie Centrum powinno także poszukiwać dodatkowych źródeł swojego funkcjonowania oraz pomagać innym organizacjom pozarządowym w tym zakresie. Cieszy mnie fakt, że po Olsztynie i Elblągu, ECOP jest kolejną palcówka w naszym województwie działającą na rzecz rozwoju III sektora, w której znaleźli sobie miejsce ludzie, którzy mają duże doświadczenie w pracy w organizacjach pozarządowych. Nie są to urzędnicy, więc czują tzw. bluesa pozarządowego. W to co robią wkładają dobry kawałek swojego życia, wykorzystując własne pasje i zainteresowania. Niezwykle ważne jest również to, że osobom z organizacji pozarządowych łatwiej jest łączyć różne elementy, co z perspektywy samorządu bywa trudne ze względów formalno-prawnych.

ECOP w EGO

– *Aktywność obywatelska w Ełku i szerzej w EGO (subregion powiatów: ełckiego, gołdapskiego i oleckiego) potrzebuje silnego wsparcia* – mówi Maciej Juchniewicz, Pełnomocnik Prezydenta Ełku ds. organizacji pozarządowych. Miasto Ełk emanuje nie tylko już na jeden powiat, ale staje się regionalnym centrum dla okolicznych społeczności lokalnych z obszaru EGO. W związku z tym potrzebny jest już cały system wszechstronnego wsparcia inicjatyw oddolnych. ECOP może stać się ogniwem inicjującym ten proces i tego od niego oczekuję w przyszłości. Współpraca mieszkańców, samorządów, instytucji publicznych i prywatnych, zawiązywanie lokalnych partnerstw wydają się być efektywnymi formami zaspokajania lokalnych potrzeb i rozwiązywania społecznych problemów, tożsamych dla Ełku i subregionu EGO.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej (świetlice, domy kultury, biblioteki, szkoły, przestrzeń publiczna – place zabaw, skateparki, itp.), informatyzacja i szerokopasmowy dostęp do Internetu, poprawa dostępności komunikacyjnej, rozwój i profesjonalizacja usług społecznych w zakresie pomocy społecznej, usług związanych z obsługą ruchu turystycznego, wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, edukacja obywatelska (wsparcie nieformalnych grup obywatelskich, organizacji pozarządowych, rad osiedli) to najważniejsze wyzwania, których podjęcie w ramach zintegrowanego systemu wsparcia (np. poprzez utworzenie funduszu lokalnego) służyć będzie integracji społecznej mieszkańców.

Sprawny system przepływu informacji, bezpłatne poradnictwo obywatelskie i prawne, programy stypendialne dla dzieci i młodzieży oraz lokalne programy grantowe, konsultacje i dialog społeczny w najważniejszych dla Ełku i EGO sprawach to wyzwania dla samorządów i ich jednostek organizacyjnych, służb i dużych organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego (mikro, średnie oraz duże przedsiębiorstwa). Wspólne diagnozowanie lokalnych problemów i potrzeb zwiększa szanse Ełku i regionu na efektywny rozwój społeczno-gospodarczy przy wsparciu środków pomocowych krajowych i zagranicznych, a w szczególności unijnych.

Z animacją na wsiach

Specyfika powiatu ełckiego tzn. silna gmina miejska z dużą liczbą NGOs (przeszło 97% NGOs powiatu ełckiego ma siedzibę i działa w mieście Ełku) i słabe gminy wiejskie na orbicie, wymuszają budowanie struktury ECOP-u na podobnej zasadzie. Silny zespół doradców i coucherów nastawiony jest na

wsparcie organizacji pozarządowych oraz zespół animatorów, których celem jest aktywizacja obszarów wiejskich. Początkowo założenia sprawdzały się znakomicie, jednak w miarę podejmowanych działań animacyjnych zaczął się wyłaniać obraz studni bez dna, pochłaniającej coraz więcej zasobów ECOP-u. Konieczne były zmiany w planach działań i wydelegowanie części działań animacyjnych poza Centrum. Pojawił się pomysł przejmowania Wiejskich Domów Kultury przez lokalne stowarzyszenia i zamieniania ich w centra aktywności lokalnej. – Możliwość zinstytucjonalizowanego pełnego zaangażowania stowarzyszenia w działania aktywizacyjne na obszarach wiejskich przy pomocy infrastruktury gminnej jest bardzo oczekiwane. Podjęte skromne działania animacyjne w Pisanicy przez grupę animatorów ECOP-u uzmysłowiło mi, jaki potencjał mogłoby to uruchomić, gdyby działania były stałe i regularne – mówi Andrzej Bezdziecki, Wójt Gminy Kalinowo. W Pisanicy w ciągu kilku miesięcy udało się zaanimować mieszkańców do rewitalizacji parku przy użyciu własnych sił i wsparciu gminy Kalinowo. Powstała przestrzeń społeczna do spotykania się. Mieszkańcy zorganizowali już jedną wspólną imprezę.
Podjęta na początku 2009 roku współpraca z ECOP-em wykazała wielką potrzebę działań wspierających i animacyjnych na obszarze Gminy Stare Juchy szczególnie odnosi się to w kontekście perspektywy wykorzystania środków LGD. Mimo relatywnie wyższej aktywności społecznej w porównaniu do pozostałych wiejskich gmin powiatu ełckiego w Gminie Stare Juchy jest mimo to duża liczba uśpionych i nieaktywnych lokalnych społeczności. Podjęcie działań animacyjnych z wykorzystaniem ludzi pracujących na miejscu, szczególnie z GOK-u w Starych Juchach przy współpracy z Forum Animacji Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego, jest bardzo potrzebne i oczekiwane przez władze samorządowe.

Pierwszy krok ku zmianom – wykonany

– *Funkcjonowanie Centrum Organizacji Pozarządowych w Powiecie Ełckim jest potrzebne. Organizacje często borykają się z takimi problemami jak brak komputera, drukarki czy ksero* – mówi Agnieszka Pacewicz, podinspektor ds współpracy z organizacjami pozarządowymi w Ełckim Starostwie Powiatowym. – *Zdaję sobie sprawę z tego, iż nie był to główny cel powstania ECOP-u, ale na chwilę obecną stanowi on przede wszystkim doskonałe zaplecze techniczne i jako takie jest często odwiedzane przez NGOs. Organizacje korzystają także z pomocy merytorycznej pracowników ECOP-u, np. przy pisaniu wniosków o dotacje. Pracownicy Centrum wykazują się dużym zaangażowaniem i chęcią aktywizacji środowiska lokalnego.*
Organizacje są przyzwyczajone do tego, aby pomocy szukać u urzędników zajmujących się daną sprawą, nie zaś u wyspecjalizowanej w tym celu niezależnej jednostki. Niespełna rok działalności to jednak zbyt krótko, aby zmienić ludzką mentalność. Pierwszy krok na tej drodze, jakim jest rozpoznanie specyfiki i potrzeb ełckich organizacji, został już zrobiony. Teraz pozostaje jeszcze wyjście naprzeciw z właściwą ofertą.
– J*ednego na dzień dzisiejszy brakuje mi we współpracy z ECOP-em. Nie docierają do mnie informacje na temat działalności ECOP-u poza miastem Ełk, na terenie Powiatu Ełckiego* – kontynuuje Agnieszka Pacewicz. *Na przyszłość widzę przede wszystkim potrzebę poprawy komunikacji, organizowania bardziej regularnych np. kwartalnych spotkań, podczas których pracownicy ECOP-u przedstawiliby dotychczas zrealizowane zadania oraz plany na przyszłość.*

Perspektywa organizacji prowadzącej

– Ełckie Centrum Organizacji Pozarządowych, jego budowa i cele, do których zostało powołane, można przyrównać do nieustającej wędrówki – wędrówki do społeczeństwa aktywnego, obywatelskiego. Porównanie to wydaje się nieco abstrakcyjne, jednak w pełni oddaje trudy podjętych działań – mówi Karol Paszkowski koordynator ECOP-u.

Przygotowanie do wyprawy

Zanim wyruszyliśmy na wyprawę do idealnego ECOP-u spakowaliśmy wszystkie potrzebne nam rzeczy. Moment powstania samego miejsca na ECOP przysporzył nam wiele problemów – a to lokal jeszcze zajęty, a to brakuje ksera, materiałów biurowych i wreszcie brakuje pieniędzy na działania. W końcu przygotowaliśmy lokal, przenieśliśmy sprzęt, zebraliśmy materiały. I co dalej?. Sam człowiek to nie wszystko, ale grupa ludzi...

Początek wyprawy

Grudzień. Ruszyliśmy na wyprawę. Droga daleka, szlaki nieznane. Nic do tej pory nie było stworzone. Wszystko było w fazie pomysłów. Niby jasne jest, czym powinno zajmować się Centrum, znane jest już doradztwo, pomoc w zakładaniu organizacji, pisania wniosków, wsparcie techniczne itd. Ale w jaki sposób dotrzeć do tych, których powinniśmy wspierać? Pierwsza myśl – konferencja. Przedstawiliśmy koncepcję ECOP-u, wyjaśniliśmy po co powstało, czym się będzie zajmowało, jakiej pomocy udzielało, w skrócie: co będzie można od niego uzyskać. Kolejny krok to Rada Organizacji Pozarządowych Miasta i Powiatu Ełckiego; już wiemy, że ECOP pełni rolę sekretariatu Rady, więc za nami zdobyte kolejne medium, czyli ludzie z Rady. Jeszcze tylko Radio 5 i mamy „komplet informacyjny". Pierwsze szlaki przetarte, teraz czysta przyjemność.
Styczeń. Okres pomimo chłodu na zewnątrz – gorący dla NGOs. Początek i koniec cyklu dla wielu organizacji. Zamykanie spraw z roku poprzedniego, sprawozdania, rozliczenia, faktury, dokumenty. Z drugiej strony to nowe rozdanie: pieniądze, konkursy, granty. Sezon się rozpoczął. Pierwsze strumienie potu przy wspinaczce. Konkurs grantowy Urzędu Marszałkowskiego, więc czas na Centrum. Tłum ludzi w ECOP-ie, latające wnioski, dokumenty, panika, wreszcie spotkanie na poczcie – zdążyliśmy.
To jeszcze nie koniec, bo przyszedł czas na granty Miejskie. Nauczeni doświadczeniem przepakowaliśmy bagaże. „Tym razem będzie inaczej". Mniej pośpiechu, więcej planowania. Mija tydzień i znów pełno ludzi w ECOP-ie: 6 organizacji, praca wre. Piszemy, pomagamy, szkolimy siebie i innych na bieżąco. Tym razem to otwarte drzwi sekretariatu były ograniczeniem. Wszyscy zdążyli.
Kolejny termin – Powiat. Tu już pośpiechu nie było. Ludzie przyzwyczaili się do ECOP-u, wiedzieli, gdzie jest i jak działa. Chcąc uniknąć pośpiechu, rozłożyli w czasie pisanie wniosków.

Pierwsza baza

To moment przypadający na koniec stycznia i trwający do połowy lutego. Wszystko nabiera już kształtu. Przyszedł czas na porady prawne, zakładanie pierwszego stowarzyszenia. Bardzo stresujący moment: musisz wszystko wiedzieć, nie mylić się, wielkie wymagania, zagadnień tysiące, a doświadczenie jeszcze małe. Zaraz potem refleksja: czy dawać rozwiązania czy wypracować je z ludźmi? Pierwsze łatwiejsze i szybsze, drugie trudne i mozolne. W tym przypadku druga droga wydała się bardziej rozsądna po zadaniu pytań: co ma robić ECOP? czy rozwiązywać problemy, czy pomagać w rozwiązywaniu?
Dalsza wspinaczka miała wiele różnych momentów. Jak już się zaczęło, to „ruszyło". Oczywiście sporo było i jest potknięć, upadków, momentów zwątpienia. Efekty pracy zauważalne są dopiero po pół roku albo jeszcze na nie czekamy. Są też porażki, z którymi trzeba się było jakoś pogodzić. „Wolontariat Studencki" jest tego świetnym przykładem. Sporo wysiłku kosztowało, by z nim ruszyć, a pomysł i tak upadł. Traktuję to też na zasadzie swojej osobistej porażki.
Teraz jest o tyle lepiej, że już wiadomo co ma jak się dziać, i że „działania się po prostu dzieją". Nie ma pustki, braku ludzi w ECOP-ie, pomysłów na jakąś realizację. Początek był pełen niepewności. Teraz nie ma na nią czasu. Wiele osób też zrozumiało, że ECOP to doradca, który też ma prawo nie wiedzieć, ale też ma prawo do sprawdzenia, poczytania, przygotowania się.

Baza druga

Czas przemyślenia. Można chwilę usiąść i się zastanowić. Po chwili pojawia się taka refleksja: ECOP ma jeszcze długą drogę do przejścia. Teraz jest tylko namiastką tego, czym powinien być. Trudno jest stworzyć miejsce dla wszystkich organizacji na kilku metrach kwadratowych. Pocieszające jest jednak to, że samorządy zaczynają uwzględniać ECOP w swoich planach na przyszłość.
Droga na szczyt jest jeszcze bardzo długa. Wszystkie NGOs i samorządy muszą jeszcze wiele pracy włożyć.
Co ECOP dał organizacji która go prowadzi? – *Nasza organizacja od samego początku prowadziła działania wspierające* – mówi Krzysztof Kozłowski, prezes ESA „STOPA". – *Pierwsze działania były skierowane na grupy nieformalne, głównie młodzieżowe, jednak naturalnie zaczęliśmy je rozszerzać na wsparcie organizacji pozarządowych. Pracę nad Centrum Organizacji Pozarządowych zapoczątkowała Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Ełckiego w 2008 roku, mnóstwo rozmów z samorządami, lobbowanie, konsultacje Programów współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi i wiele innych działań w połączeniu ze wsparciem Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Sukces został osiągnięty w grudniu 2008. Ciężko określić z jakiego powodu, ale uważam, że w znacznej części dzięki podjęciu przez nasze stowarzyszenie prowadzenia Centrum Organizacji Pozarządowych. Nagle zaczęliśmy rozwijać własne zasoby ludzkie i reorganizować instytucjonalnie, z ponad przeciętną częstotliwością uczestniczyliśmy w szkoleniach, rozwijaliśmy współpracę międzyinstytucjonalną, zwłaszcza w zakresie partnerstw publiczno-społecznych, nawiązaliśmy wiele*

kontaktów z organizacjami regionalnymi i ogólnopolskimi, rozpoczęliśmy wiele przedsięwzięć i projektów na rzecz ogólnie pojętego rozwoju lokalnego – kontynuuje Krzysztof Kozłowski. *– Poprawiła się nasza kondycja finansowa oraz wzrósł poziom zaangażowania w proces szeroko rozumianej animacji oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Ponadto, zespół pracujący na rzecz ECOP-u wykazuje ciągłe potrzeby zdobywania wiedzy z tematyki wiążącej się z organizacjami pozarządowymi.*

Wrażenie sukcesu potęguje analiza relacji „STOPy" z partnerami zewnętrznymi. Współpraca (nie tylko) projektowa z ogólnopolskimi NGOs, samorządem, biznesem i innymi instytucjami w bliższym i dalszym otoczeniu świadczą o zwiększeniu się częstotliwości kontaktów zewnętrznych organizacji. A co za tym idzie – lepszy dostęp do informacji. Zwiększyły się również fundusze (inwestowane przez „STOPę" oraz partnerów) na realizację celów Stowarzyszenia i podnoszenie poziomu usług, rozwój kadry.

– Uświadomiliśmy sobie również, że nie ma jednej najlepszej strategii zdobywania funduszy. Jest ich tyle, ile jest działań. A najważniejsza jest informacja Potencjalnych funduszy należy szukać również w działalności gospodarczej stowarzyszenia, potencjalnych darczyńcach oraz w bardzo różnych instytucjach finansujących – mówi Krzysztof Kozłowski. *– Najszerszym źródłem informacji o możliwościach finansowania projektów jest Internet, ale tak naprawdę najbardziej cenimy sobie przynależność do różnych partnerstw i sieci NGO (np. HEROLD). Jest to najlepsze źródło wymiany informacji, platforma wymiany doświadczeń oraz możliwość edukacji specjalistycznej. A kluczem do sukcesu jest wymiana dobrych praktyk. Z własnej praktyki widzimy, że działania typu PRAKTYCY dla PRAKTYKÓW przynoszą największe i najlepsze efekty. Prowadzenie ECOP-u dało nam kopniaka do ciągłego rozwoju, profesjonalizacji kadry, planowania strategicznego oraz podejmowania dalszych ciekawych, innowacyjnych przedsięwzięć* – dodaje Krzysztof Kozłowski.

Zakończenie

ECOP po niespełna pół roku udowodnił swoją przydatność. I można tak również stwierdzić w perspektywie kolejnych wyborów samorządowych za rok. Samorządowe komórki odpowiedzialne za współpracę z organizacjami pozarządowymi widzą w ECOP-ie partnera, z którym warto współpracować i rozmawiać o problemach i bolączkach III sektora. A co najważniejsze – coraz większa rzesza samorządowców widzi w organizacjach pozarządowych narzędzie do szybszego rozwoju lokalnego. Jest to niesamowite, że na naszych oczach w regionie ełckim zmienia się sposób myślenia o rozwoju – na bardziej partycypacyjny i oddolny. Samorządy i NGOs zaczynają rozumieć swoje miejsce we współpracy. Zgodnie ze stwierdzeniem Davida Osborna o wiosłowaniu i sterowaniu, władze lokalne w regionie ełckim odstawiają wiosła.

Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie

Dominik Jaskulski

Jeszcze do niedawna na temat istnienia biura Centrum Organizacji Pozarządowych wiedziałem niewiele. Zainteresowała mnie osoba, która je prowadzi. Spotkaliśmy się przypadkowo podczas dyskusji na temat nowo powstającego stowarzyszenia. Przyznam szczerze, że zacząłem bardzo uważnie słuchać. W pewnym momencie dotarło do mnie, że założenie stowarzyszenia czy fundacji nie jest swoistą wyprawą na księżyc. Zrozumiałem, że ja również mam szansę założyć taką organizację. Zaintrygowała mnie tematyka. Przeglądałem książki i fachowe broszury na ten temat. Zaglądałem do Internetu.
Kiedy jednak nagromadziłem worek informacji, ogarnęło mnie zwątpienie. Problem polegał na profesjonalnym uporządkowaniu tej wiedzy. Źródła, z których do tej pory korzystałem, przestały mi wystarczać. Postanowiłem pomóc swoim zwątpieniom. Tak po raz pierwszy otworzyłem drzwi biura Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. Ku mojemu zaskoczeniu nie było to martwe, urzędowe pomieszczenie, a ciekawe miejsce, do którego zaglądałem później o wiele częściej. Po jakimś krótkim czasie nabrałem przekonania, że biuro, choć ma tylko jednego pracownika i szefa w jednej osobie, radzi sobie naprawdę dzielnie. Z dnia na dzień relacja układała się w pewną prawidłowość. Owoce tych spostrzeżeń, dostarczały nowe tematy. Ta relacja zbudowana jest z wielu źródeł informacji. Są tu liczne komentarze Jadwigi Lichaczewskiej, która jest koordynatorem Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. Jej niezwykła osobowość przyciąga jak magnes. Wchodząc do biura nie tylko uchylamy drzwi pomieszczenia – otwieramy tak naprawdę swój umysł. To właśnie w tym miejscu tworzone i koordynowane są interesujące wnioski unijne pozwalające rozwijać i budować kolejne organizacje pozarządowe. Dzieje się tu mnóstwo spraw. Teraz już wiem, że dobrze zrobiłem. To jest właśnie to miejsce.

Biuro w Iławie

Biuro Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) w Iławie funkcjonuje od 1 grudnia 2008 roku przy ul. Chełmińskiej 1. W każdy poniedziałek, czwartek i piątek w godz. 9.00–15.00 dyżuruje tu pracownik-koordynator. W biurze można uzyskać pomoc informacyjną, szkoleniową i doradczą – bezpośrednio, telefonicznie i za pośrednictwem poczty elektronicznej. Centrum służy poradą z zakresu sposobów pozyskiwania funduszy, opracowania wniosków o dotacje, współpracy orga-

nizacji pozarządowych z administracją publiczną. Koordynator COP-u może także osobiście dotrzeć do danej organizacji we wtorki i środy po wcześniejszym umówieniu telefonicznym. Ponadto, w biurze COP-u w wyznaczonych terminach (ogłoszonych wcześniej poprzez m.in. strony internetowe: www.powiat-ilawski.pl, www.wim.ngo.pl, www.przystan.ilawa.pl) dyżury pełnią doradcy ROEFS, a także doradcy zewnętrzni, od których zainteresowani mogą otrzymać pomoc w zakresie:

- □ konsultacji projektów zgłaszanych do POKL,
- □ budowaniu strategii organizacji,
- □ nawiązywania kontaktów z organizacjami, kojarzenia partnerstw,
- □ porady prawnej,
- □ porady nt. rachunkowości organizacji pozarządowych, rozliczania projektów.

Przy kontakcie z biurem COP-u warto znać kilka danych: tel. 89 649 92 00, 89 649 92 08, kom. 600 481 784; e-mail: cop.ilawa@przystan.ilawa.pl. Koordynatorką Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie jest Jadwiga Lichaczewska – osoba szalenie komunikatywna, otwarta na pomysły, której praca doradcy, organizatora, wykładowcy daje ekspresyjną, pełną szczegółów, pomoc organizacjom.

Organizacja pozarządowa

Sięgając do Internetu (a dokładniej – do Wikipedii), bez problemu znaleźć można definicję organizacji pozarządowej (NGO, ang. *non-governmental organization*) – *to organizacja obywatelska (założona przez obywateli lub ich organizacje) działająca z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego i niepobierająca rządowych środków finansowych.*

W prawie międzynarodowym, w odróżnieniu od organizacji międzyrządowych, organizacje pozarządowe grupują nie państwa lecz osoby fizyczne lub prawne, i to z reguły z różnych krajów (najczęściej przyjmuje się, że minimum z trzech). Działają w oparciu o prawo krajowe siedziby organizacji, a powstają w wyniku nie umowy międzynarodowej, ale umowy cywilno-prawnej.

Organizacje pozarządowe bywają nazywane trzecim sektorem, obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) i rynkowego (biznesu, przedsiębiorczości). Organizacje pozarządowe – w odróżnieniu od organów publicznych a podobnie jak biznes – są prywatne i powstają z inicjatywy ich założycieli (prywatnych osób), ale – w odróżnieniu od biznesu a podobnie jak władze publiczne – działają w interesie publicznym a nie prywatnym.

Pojęcie organizacja pozarządowa nie jest równoznaczne z pojęciem organizacja społeczna: np. związek zawodowy jest organizacją społeczną, lecz nie jest organizacją pozarządową.

Karta Zasad Działania Organizacji Pozarządowych

Centra Organizacji Pozarządowych to sprawdzona metoda rozwoju organizacji pozarządowych. Obecnie organizacje, jak nigdy dotychczas, mają wiele źródeł finansowania, które na-

leży wykorzystać – pomagają w tym COP-y, czyli miejsca, w których organizacje nie mające swoich siedzib mogą się spotykać czy organizować szkolenia. W tym zagadnieniu ważna jest także funkcja animatora – doświadczonej, kreatywnej osoby, pracującej na co dzień z organizacjami w powiecie, która towarzyszy im w rozwoju. Świadczone przez Centrum usługi muszą być innowacyjne, czyli oparte o nowe metody pracy i aktywizacji społecznej, takie jak wolontariat, centra aktywności lokalnej, wsie tematyczne, fundusze lokalne itp. Celem iławskiego COP-u jest wspieranie i aktywizowanie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych z terenu powiatu.

Rozpatrując projektowość działań COP-u w Iławie, sięgnąć należy do Karty Zasad Działania Organizacji Pozarządowych. Jej treść w pełni koresponduje z tutejszą działalnością Centrum.

Prawo do dobrowolnego zrzeszania się należy do fundamentalnych praw człowieka, a swoboda działalności i zaangażowanie obywateli w życie społeczne jest podstawą prawdziwej demokracji. Wśród inicjatyw i instytucji, których nie można zaliczyć ani do struktur administracji państwowej i samorządowej, ani do sfery działań stricte gospodarczych, wyodrębnić trzeba organizacje pozarządowe, czyli takie, których podstawą działalności jest wolontarystyczne zaangażowanie i zewnętrzne finansowanie (darowizny, subwencje, dotacje). Są to organizacje realizujące pewną misję (tzn. działają w imię wartości lub społecznie pożytecznych celów), a nie dążące do uzyskania zysku czy zdobycia władzy. Zasady działalności tych organizacji powinny normować nie tylko przepisy prawa, ale także swoisty kodeks etyczny, którego podstawą jest tekst przygotowany na I Ogólnopolskim Forum Inicjatyw Pozarządowych.

1. *Organizacje pozarządowe w swoim działaniu na rzecz dobra wspólnego kierują się zasadą poszanowania godności, praw i wolności człowieka.*
2. *Organizacje pozarządowe działają w ramach obowiązującego w demokratycznym państwie prawa, wpływając, w ramach demokratycznych procedur, na jego doskonalenie.*
3. *Organizacje pozarządowe są samorządne i niezależne. Zasady ich działalności określają wewnętrzne mechanizmy samoregulacji, tak na poziomie poszczególnych organizacji, jak i branż.*
4. *Działalność merytoryczna i finansowa organizacji pozarządowych jest działalnością jawną z uwagi na szczególną troskę o posiadane przez nie środki publiczne bądź pochodzące od osób prywatnych.*
5. *Organizacje pozarządowe przeznaczają całe wypracowane dochody na realizację zadań statutowych oraz w rozsądnych granicach – na rozwój organizacji.*
6. *Każda organizacja pozarządowa powinna rozróżnić w swoim statucie funkcje zarządzające i nadzorcze. Członkowie kolegialnego organu nadzorczego nie powinni pobierać wynagrodzenia za pracę w tym organie.*
7. *Organizacje pozarządowe współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i wzajemnego wspierania się w swoich działaniach. W sytuacjach, gdy zachodzi konflikt uznawanych wartości, organizacje podejmują działania przy zachowaniu zasad tolerancji i uznania prawa innych do posiadania odmiennego zdania.*

– *To swoisty katechizm w mojej pracy* – zaznacza Jadwiga Lichaczewska. – *Wszystkie zawarte treści w tym dokumencie są starannie przemyślane, wynikają z doświadczeń wielu osób*.

Z myślą o iławskich organizacjach

Centrum Organizacji Pozarządowych utworzone zostało z myślą o iławskich organizacjach, które wymagają wsparcia w celu rozwoju zasobów ludzkich i technicznych, oraz wszystkich grupach nieformalnych nie dysponujących odpowiednim zapleczem techniczno-logistycznym. Centrum służy integrowaniu organizacji pozarządowych oraz wspieraniu ich statutowej działalności na rzecz mieszkańców. Zapewnia im dostęp do pomieszczeń, telefonów, komputerów, Internetu itp. Centrum prowadzi również działalność informacyjną dla stowarzyszeń nt. organizowanych konferencji, szkoleń, aktualnych programów. Wspiera opracowywanie przejrzystych i funkcjonalnych zasad „wewnętrznej" współpracy organizacji pozarządowych oraz współpracy organizacji z samorządem lokalnym. Centrum mieści się w budynku Ośrodka Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie należącym do Urzędu Miasta w Iławie. Warto zaznaczyć, że COP działał tu od 2004 roku w różnych formach organizacyjnych – na początku tylko w Iławie, a następnie na terenie całego powiatu. Nowa forma działań pod egidą Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych ruszyła w grudniu 2008 r. programem: „Prowadzenie i obsługa powiatowego Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie".

Długoterminowym celem projektu jest rozwój sektora pozarządowego w powiecie. Szczegółowe cele projektu to:

- wsparcie funkcjonowania organizacji pozarządowych w powiecie iławskim poprzez poradnictwo, szkolenia, informację, pozyskiwanie i udostępnianie zbiorów – książek, czasopism, baz danych, prowadzenie strony internetowej oraz udostępnianie zasobów (sale, komputery, Internet, sprzęt itd.);
- objęcie kompleksowym wsparciem grupy co najmniej 5 organizacji pozarządowych we wszelkich zakresach ich działania (rozwój organizacji, zdiagnozowanie lokalnych potrzeb i problemów, wykreowanie pomysłów projektowych, znalezienie źródeł finansowania, tworzenie, realizacja i rozliczenie projektu, zarządzanie organizacją, wypracowanie strategii rozwoju i promocji, wypracowanie standardu usługi bądź ewaluacji działań czy usługi) i doprowadzenie do trwałego rozwoju tych organizacji.

– *Od grudnia ubiegłego roku przy współpracy z Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Pozarządowych rozpoczęliśmy działania zmierzające do rozszerzenia działalności COP na teren całego powiatu iławskiego. Naszym zamiarem jest także zwiększenie wsparcia dla organizacji o doradztwo, szkolenia, coaching. W tym celu został zatrudniony odpowiednio przygotowany pracownik-doradca, który nie tylko będzie pełnić dyżury w biurze COP-u, ale także będzie odwiedzać organizacje w ich siedzibach, celem odbycia indywidualnych konsultacji i porad* – mówi Krzysztof Panfil, prezes Stowarzyszenia „Przystań" w Iławie.

Po pierwsze – informacja

Ponadto, Centrum Organizacji Pozarządowych odpowiada za obsługę Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego (korespondencja, organizacja spotkań, dystrybucja infor-

macji). W celu pełnej i efektywnej realizacji zadania prowadzony jest cykl logicznie ze sobą powiązanych działań, stanowiących spójny system wsparcia dla iławskich organizacji pozarządowych. Jedno z podstawowych działań to szeroko pojęta informacja – jej pozyskiwanie i dystrybucja.

Na stronach internetowych wspomnianego już Stowarzyszenie Na Rzecz Tworzenia Przyjaznego Środowiska Wychowawczego Dzieci i Młodzieży Iławskiej „Przystań" (www.przystan.ilawa.pl), utworzona została podstrona internetowa COP-u. Zawiera ona bazę danych organizacji pozarządowych z powiatu iławskiego (stale aktualizowaną i udostępnianą zainteresowanym organizacjom).

Dystrybucja informacji odbywa się również poprzez listę mailingową organizacji pozarządowych z całego powiatu, za pomocą tablic informacyjnych w siedzibie COP-u, a także organizacji spotkań informacyjnych dla organizacji pozarządowych (moderowanych przez ekspertów z danej dziedziny), poświęconych wcześniej ustalonemu tematowi, dotyczących działalności i nurtujących spraw III sektora. Spotkania te organizowane są zarówno niezależnie, ale również jako część innych spotkań przewidzianych dla NGO.

System szkoleń

Kolejnym ważnym działaniem związanym z działalnością iławskiego Centrum Organizacji Pozarządowych jest specjalny system szkoleń. Tematy związane z tym działaniem to m.in.:

- □ Ustawa o Działalności Pożytku Publicznego i Wolontariacie,
- □ Tworzenie projektów, w tym projektów partnerskich,
- □ Pozyskiwanie funduszy,
- □ Wolontariat,
- □ Zarządzanie projektami,
- □ Rozliczania projektów,
- □ Prowadzenia księgowości w organizacjach pozarządowych.

Ciekawym wydarzeniem związanym ze wspominanym tematem było szkolenie „Tworzenie projektów EFS". – *Centrum Organizacji Pozarządowych zaprosiło przedstawicieli organizacji pozarządowych z terenu powiatu na szkolenie „Tworzenie projektów i pisanie wniosków grantowych z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VII i IX", które miało miejsce w lipcu tego roku* – wspomina Jadwiga Lichaczewska. Uczestnikom przekazano wiedzę ogólną z zakresu projektów miękkich z zastosowaniem elementów metody PCM (*Project Cycle Management* – zarządzanie cyklem projektu) w zakresie analizowania i programowania. Przekazano treści w zakresie poszukiwania informacji o źródłach finansowania, analizy i opisu problemu czy potrzeb, określenia celów ogólnych i szczegółowych, efektów twardych i miękkich oraz sposobu ich pomiaru. Mowa była również o modernizacji projektu i zadań, a także harmonogramu realizacji zadań, budżetowania projektu oraz przełożenia go na wniosek aplikacyjny. Podczas zajęć nie zabrakło nowo obowiązującej zasady równości szans kobiet i mężczyzn w projektach PO KL.

Szeroki wachlarz poradnictwa

Dyżur doradcy Centrum odbywa się tu przez co najmniej 18 godzin tygodniowo. Porady udzielane są z zakresu regulacji prawnych dotyczących tworzenia i funkcjonowania organizacji, tworzenia projektów, pisania wniosków grantowych, pozyskiwania partnerów krajowych i zagranicznych, Europejskiego Funduszu Społecznego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Programu Młodzież, programów poszczególnych polskich resortów rządowych. I to nie wszystkie działania. W ramach doradztwa w terenie, koordynator COP-u dojeżdża do organizacji spoza miasta Iławy, aby przeprowadzić wizyty doradcze, szkoleniowe oraz animacyjne. W ramach stałego doradztwa dla organizacji objętych coachingiem, doradcy (partnerzy z ESWIP-u) pracują z wybranymi podmiotami, zwłaszcza słabymi, nowymi, małymi, nie potrafiącymi współpracować, czy też wykorzystać swojego potencjału, nie mającymi pomysłu na poszerzenie spectrum i skali swoich działań. W ciągu całego roku systematycznej pracy pomoc polega na wsparciu we wszelkich zakresach działania – rozwój organizacji, zdiagnozowanie lokalnych potrzeb i problemów, wykreowanie pomysłu, znalezienie źródeł finansowania, stworzenie, realizacja i rozliczenie projektu, zarządzanie organizacją, wypracowanie strategii rozwoju, promocji, wypracowanie standardu usługi bądź ewaluacji działań czy usługi.

Konieczne wsparcie instytucjonalne

Oprócz informacji, poradnictwa i szkoleń, Stowarzyszenie zapewnia organizacjom pozarządowym stały system wsparcia instytucjonalnego. W ramach projektu COP-u, w celu pełnej i efektywnej realizacji zadania, przeprowadzony zostanie cykl logicznie ze sobą powiązanych działań, stanowiących spójny system wsparcia dla iławskich organizacji pozarządowych. Infrastruktura Centrum również wygląda dobrze. – *Udostępniamy organizacjom pozarządowym salę szkoleniową z zapleczem kuchennym, a chętnym organizacjom adres siedziby COP, dzięki czemu będą one mogły m.in. prowadzić korespondencję* – kontynuuje Jadwiga Lichaczewska. *– W miarę możliwości proponujemy korzystanie z naszych szafek. Umożliwimy również dostęp do sprzętu biurowego, typu ksero, rzutnik, flipchart i in. Możliwość korzystania z komputera i Internetu jest obecnie niezbędna w pracy organizacji pozarządowych. Dlatego też, dla chętnych organizacji, w biurze COP-u udostępnimy co najmniej 2 komputery z dostępem do sieci oraz podczas wizyt u organizacji w terenie. W miarę możliwości zapewniamy także fachową pomoc informatyka, po wcześniejszym umówieniu* – dodaje koordynatorka COP-u.

Podstawowy rezultat, jaki zostaje osiągany w wyniku realizacji tego zadania, to aktywniej, sprawniej i efektywniej funkcjonujący sektor pozarządowy w powiecie iławskim. Składają się na to: większa wiedza i doświadczenie kadry, większa liczba tworzonych i realizowanych projektów, podejmowanych działań itd. Organizacje pozarządowe są objęte stałym systemem wsparcia merytorycznego i technicznego, co owocuje ich większym profesjonalizmem i skutecznością działania. Ponadto, poprzez coaching, COP towarzyszy w rozwoju różnego rodzaju organizacji. Jest

to działanie nowatorskie, które doskonale sprawdza się w realizowanych przez inne organizacje projektach doradczych o zasięgu regionalnym.

– *Organizacje objęte kompleksowym doradztwem staną się bardziej stabilne, będą potrafiły aplikować o środki zewnętrzne, będą świadczyły profesjonalne usługi itd.* – zauważa Jadwiga Lichaczewska. – *Dzięki doświadczeniu nabytemu w wyniku pracy z tymi organizacjami wskażemy drogę, jaką powinny podążać inni, będący w podobnej sytuacji oraz sprawniej będziemy realizować działania skierowane do pozostałych odbiorców.*

Według projektu na czas jego trwania:

- □ przekazane zostaną co informacje (poprzez media, spotkania), które dotrą do ponad 1000 odbiorców – członków organizacji pozarządowych powiatu iławskiego;
- □ odbędą się szkolenia i prezentacje, w których w sumie weźmie udział co najmniej 100 osób;
- □ udzielona zostanie pomoc przy tworzeniu 10 projektów;
- □ doradztwo dla organizacji objętych coachingiem doprowadzi do powstania rozwiązań typu: projekty, dokumenty, strategie rozwoju;
- □ doradca stały będzie pełnił dyżur przez 18 godzin tygodniowo, udzielając porad, konsultacji, informacji dla wszystkich organizacji pozarządowych;
- □ odbędzie się co najmniej 50 godz. doradztwa dla organizacji objętych coachingiem;
- □ udostępnionych zostanie co najmniej 50 tytułów publikacji;
- □ odbędzie się co najmniej 20 spotkań organizacji pozarządowych na udostępnionej sali, w których weźmie udział w sumie co najmniej 100 osób;
- □ udostępnione zostaną szafki i adres dla co najmniej 5–10 organizacji;
- □ udzielonych zostanie co najmniej 30 usług z zakresu użyczenia sprzętu;
- □ udostępnione zostaną co najmniej 2 komputery z dostępem do Internetu codziennie w dni robocze przez okres realizacji zadania;
- □ pomoc informatyka udzielona zostanie co najmniej 5 organizacjom.

Współpraca z samorządami

Kwestia współpracy z samorządem wiąże się z historią powstania Centrum. COP utworzony został w 2004 roku przez Stowarzyszenie „Przystań" z myślą o iławskich organizacjach, które wymagały wsparcia w celu rozwoju zasobów ludzkich i technicznych, oraz wszystkich grupach nieformalnych nie dysponujących odpowiednim zapleczem techniczno-logistycznym. Od 1 grudnia 2008 roku we współpracy z ESWIPem oraz dzięki wsparciu samorządów lokalnych rozszerzył się zasięg działalności Centrum na teren całego powiatu iławskiego. Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie prowadzone jest w chwili obecnej w ramach projektu „Na rzecz aktywnej współpracy". Warto zaznaczyć, że prowadzenie i obsługa powiatowego COP-u współfinansowane jest przez Powiat Iławski (przy wsparciu samorządów: Miasta Iława, Gminy Iława, Miasta Lubawa oraz Miasta i Gminy Kisielice).

Zanim poznamy zdanie niektórych samorządowców, wróćmy jednak do istotnej historii Centrum, która opowiada Krzysztof Panfil od lat zaangażowany w ten temat. Przypominam, że cały czas

skrupulatnie badamy funkcjonowanie COP w różnych ujęciach. Pytanie „jak to się wszystko zaczęło", na które szukałem wciąż odpowiedzi – prowadzi do 2001 roku.

– *Funkcjonowanie Centrum rozpoczynaliśmy w zasadzie skromnie* – opowiada Krzysztof Panfil. – *Zaczęło się od projektu „Centrum Organizacji Pozarządowych i Współpracy z Samorządem w Iławie". Stowarzyszenie „Przystań" było głównym koordynatorem COP-u od początku jego istnienia, aż do roku 2008, kiedy zadanie to przeszło w ręce Urzędu Miejskiego w Iławie oraz wsparcia Urzędu Powiatowego. Realizacja celów statutowych COP, będącego pod opieką stowarzyszenia, polegała na rozwijaniu zasobów ludzkich i technicznych w organizacjach pozarządowych oraz na wspieraniu działań podejmowanych pro publico bono przez NGO i grupy nieformalne z powiatu. Ponadto, Centrum dążyło do integracji III sektora na tym obszarze. COP wcielał w życie wsparcie, prowadząc działalność informacyjną o szkoleniach, konferencjach, projektach unijnych, a także pomagając organizacjom zarówno w kwestiach merytorycznych jak i technicznych. Kulminacja działalności COP-u przypadła na rok 2003–2004, kiedy to realizowana była rekordowa liczba działań nastawionych na rozwój III sektora i społeczności lokalnych z powiatu* – wspomina Panfil. Obecnie szeroki teren działania oraz zabiegi koordynatora spowodowały zrzeszenie w Centrum organizacji pozarządowych z terenu powiatu iławskiego. Są to:

- □ Iławski Klub Amazonki
- □ Stowarzyszenie na Rzecz Tworzenia Przyjaznego Środowiska Wychowawczego Dzieci i Młodzieży Iławskiej „Przystań"
- □ Iławskie Stowarzyszenie Bezrobotnych „Etat"
- □ Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana"
- □ Liga Obrony Kraju
- □ Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Iławskiego „Promyk"
- □ Zarząd Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża
- □ Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej
- □ Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych Przez III Rzeszę
- □ Związek Niewidomych i Słabowidzących – Koło w Iławie
- □ Stowarzyszenie Cros „Morena" – Klub Sportowy Niewidomych i Słabowidzących
- □ Polski Zwiazek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- □ Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowy – Koło w Iławie
- □ Stowarzyszenie Przyjaciół Szpitala
- □ Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – Zarząd Koła w Iławie
- □ Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej
- □ Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Dzieciom z Upośledzeniem Umysłowym
- □ Związek Inwalidów Wojennych RP – Zarząd Oddziału
- □ Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona
- □ Stowarzyszenie Śpiewacze Chór „Camerata"
- □ Oddział Związku Sybiraków
- □ Stowarzyszenie Sportów Wodnych
- □ Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Iławskiej
- □ Towarzystwo Tenisa Ziemnego.

Oprócz finansowej aprobaty samorządów, co zresztą jest niezbędne dla tego projektu, pojawiło się wyraźne zainteresowanie merytoryczne działalnością Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. – *Na naszym terenie od wielu lat powstaje wiele inwestycji w oparciu o programy czy dotacje unijne* – mówi Krzysztof Harmaciński, Wójt Gminy Iława. – *Wiąże się to ze żmudną pracą wielu naszych jednostek. Dzięki m.in. pracy Centrum, wzrasta poziom naszej wiedzy na ten temat. Mam tu na myśli różnego rodzaju konsultacje moich pracowników na tematy związane z jeszcze lepszą jakością tworzenia wniosków o dofinansowanie czy innych szkoleń jakie proponuje Centrum. Uważam, że jest to doskonały pomysł, w którym my również jako gmina mamy swój udział. Będziemy wspierać tego typu działanie i propagować jego podstawowe idee. Z drugiej strony wspomniana działalność Centrum Organizacji Pozarządowych z pewnością przyczyni się do lepszego funkcjonowania wszelkich organizacji pozarządowych, które działają na terenie Gminy Iława. Chciałbym również zwrócić uwagę na bardzo dobrą komunikację iławskiego COP-u* – kontynuuje Harmaciński. – *Co jakiś czas na wskazanych stronach internetowych pojawiają się różnego rodzaju informacje związane ze szkoleniami, doradztwem czy istotnymi aktualnościami Centrum. To powoduje, że bez trudu można planować w nich nasze uczestnictwo. Uważam, że każda dodatkowa wiedza na ten temat jest jak najbardziej wskazana. Idealnym rozwiązaniem jest osoba koordynatora tych działań. Jestem przekonany, ze inne samorządy czują to samo.*

Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego

Słowa Krzysztofa Harmacińskiego są potwierdzeniem działań, których finałem było podpisanie w czerwcu 2009 roku Karty Partnerstwa na rzecz Rozwoju Społecznego Powiatu Iławskiego. Aby tak się mogło stać, wcześniej (w marcu tego samego roku) wybrano nową Radę Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego. Zadziało się to podczas konferencji sprawozdawczo-wyborczej. Uczestniczyły w niej łącznie 63 osoby, w tym 54 przedstawicieli organizacji pozarządowych z całego powiatu.

Spotkanie podzielono na dwie części: informacyjną oraz sprawozdawczo-wyborczą. W pierwszej zebrani wysłuchali m.in. sprawozdania z realizacji „Programy współpracy powiatu iławskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego" za rok 2008. Wynikało z niego, iż w ubiegłym roku organizacje, w ramach realizacji zadań wspieranych i zlecanych przez Powiat, wykorzystały łącznie 70 000 zł. Ponadto, Powiat udostępnił organizacjom nieodpłatne sale i sprzęt na organizowanie różnego rodzaju spotkań. Podczas konferencji organizatorzy gościli zastępcę przewodniczącej Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego – Ryszarda Boguckiego, który przekazał najistotniejsze informacje na temat roli znaczenia reprezentacji sektora pozarządowego. Dyskusję wywołała prezentacja Arkadiusza Jachimowicza, prezesa ESWIP-u, z której zebrani dowiedzieli się m.in. co mogą i powinny robić samorządy, aby lokalne organizacje pozyskiwały więcej środków finansowych na działania na rzecz wspólnoty lokalnej. Spotkanie było także okazją do przedstawienia oferty powstałego w grudniu ubiegłego roku Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie.

Najwięcej jednak emocji wywołała część sprawozdawczo-wyborcza konferencji. Po wysłuchaniu sprawozdania za miniony rok, które przyjęto większością głosów, przystąpiono do wyborów Rady na kolejną, dwuletnią kadencję. Zgłoszono 16 kandydatur. Ostatecznie, zgodnie z regulaminem, wyłoniono 11-osobową Radę Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego, w składzie:

1. Jadwiga Lichaczewska (przewodnicząca Rady), Stowarzyszenie Aktywne Społeczeństwo „AS"
2. Arkadiusz Karpiński (zastępca przewodniczącego Rady), Fundacja Rozwoju Warmii i Mazur
3. Beata Lejmanowicz (sekretarz Rady), Stowarzyszenie „Pod Tęczą"
4. Małgorzata Domżalska (członek Rady), Stowarzyszenie „Centrum Inicjatyw Lokalnych"
5. Barbara Podwojewska (członek Rady), Iławski Klub „Amazonki"
6. Krystyna Rychlik (członek Rady), Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Iławie
7. Elżbieta Lewandowska (członek Rady), Stowarzyszenie Uniwersytet III Wieku
8. Justyna Lugowska-Rohde (członek Rady), Fundacja Edukacji i Rozwoju
9. Gabriela Czarniecka (członek Rady), Centrum Wolontariatu w Iławie
10. Maciej Marciniak (członek Rady), ZHP Iława
11. Marek Polański (członek Rady), Stowarzyszenie „Przystań" w Iławie.

Do zadań Rady należy:

- □ reprezentowanie sektora pozarządowego wobec władz miejskich, powiatowych i wojewódzkich oraz innych partnerów społecznych;
- □ współpraca z administracją publiczną oraz innymi partnerami życia społecznego miasta Iławy, powiatu iławskiego, województwa oraz kraju;
- □ opiniowanie projektów ustaw, uchwał i decyzji administracyjnych dotyczących sektora pozarządowego;
- □ wypracowywanie stanowisk odnośnie zagadnień dotyczących sektora pozarządowego w mieście, powiecie, województwie i kraju;
- □ podejmowanie działań na rzecz integracji sektora pozarządowego (m.in. organizacja corocznej Konferencji Plenarnej Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego, inicjowanie spotkań branżowych i tematycznych organizacji pozarządowych);
- □ podejmowanie publicznej dyskusji nad zagadnieniami społeczeństwa obywatelskiego;
- □ wspieranie działań konkretnych organizacji pozarządowych oraz grup organizacji;
- □ promowanie Karty Etycznej Organizacji Pozarządowych;
- □ udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym;
- □ inicjowanie wspólnych przedsięwzięć;
- □ organizowanie wymiany doświadczeń w pracy organizacji pozarządowych;
- □ współpraca z Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie.

Dotychczas Rada pracowała na podstawie przyjmowanych rocznych planów pracy, a jej działania polegały głównie na: współpracy z samorządami gmin, miast i powiatu oraz z COP-em w Iławie w zakresie wspierania organizacji (technicznie – lokal na spotkania, Internet, korespondencja; finansowo – konkursy ofert), współpracy i stałym kontakcie z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, wspieraniu organizacji pozarządowych powiatu iławskie-

go (informacyjnie – konkursy, szkolenia, spotkania; doradczo – współpraca ze Stowarzyszeniem „Przystań" w tym zakresie), współorganizowaniu konferencji plenarnych organizacji pozarządowych powiatu iławskiego.

Partnerstwo na rzecz Rozwoju Społecznego

Istotnym wydarzeniem czerwca 2009 było także oficjalne podpisanie Karty Partnerstwa na rzecz Rozwoju Społecznego Powiatu Iławskiego, które odbyło się w sali Starostwa Powiatowego w Iławie. Wcześniej jednak (maj 2009) w Starostwie Powiatowym w Iławie odbyło się kolejne spotkanie w sprawie zawiązania wspomnianego partnerstwa lokalnego. Uczestniczyli w nim przedstawiciele samorządów lokalnych oraz instytucji, jednostek im podległych, takich jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminny Ośrodek Kultury, a także przedstawiciele szkół z terenu powiatu.

– *To bardzo ciekawe działania, które z podziwem obserwuję już jakiś czas* – mówi Maria Jaworska, która w powiecie iławskim zajmuje się organizacjami pozarządowymi. – *Ich finał może przyczynić się do konkretnego rozwoju organizacji. Tych w powiecie iławskim jest dość sporo bo około 200. Problem w tym, że niektóre z nich prawdopodobnie nie działają, bo nie uregulowały tego prawnie. Wciąż są w naszej ewidencji* – dodaje Maria Jaworska. – *Wydaje mi się, że jest to związane z kosztami, jakie trzeba ponieść za likwidację danej organizacji. Jest też wiele wspominanych organizacji, które są w stanie uśpienia. Mam nadzieję, że właśnie COP, rozbudzi w nich siłę do dalszego działania. Stąd jestem za propagowaniem stylu pracy jaki obecnie proponuje Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. Jeżeli projekt COP-u będzie działał zgodnie ze swoimi założeniami, nasza współpraca będzie długotrwała. Sądzę jednak, że taka jednostka mogłaby z powodzeniem się usamodzielnić, pozyskiwać pieniądze z różnych źródeł i rozszerzać swoje kompetencje.*

Jednym ze zwolenników powstania Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie jest Maciej Rygielski, starosta iławski. To właśnie urząd, którym kieruje, był beneficjentem istotnych wydarzeń takich, jak podpisanie Karty Partnerstwa na rzecz Rozwoju Społecznego Powiatu Iławskiego. Starosta jest entuzjastą projektu. – *Podpisanie tak istotnego dokumentu bardzo mocno wpłynie na działalność COP-u w Iławie* – mówi Maciej Rygielski, starosta powiatu iławskiego – *Na pomoc w iławskim Centrum Organizacji Pozarządowych mogą liczyć zarówno doświadczone i młode organizacje, które stawiają pierwsze kroki w prowadzeniu czy budowaniu swojej organizacji. Przypomnę tylko, że w powiecie iławskim jest najwięcej organizacji pozarządowych. Ich przedstawiciele od samego początku mogli liczyć na nasze wsparcie. Na bieżąco też śledzimy ich poczynania. Świadomość, że ich wiedza będzie się rozszerzać o nowe horyzonty programów, szkoleń czy poradnictwa w szerokim zakresie, jest budująca. Przy tym osoba pani Jadwigi Lichaczewskiej, koordynatora Centrum, jest bezcenna. W tej chwili organizacje mają swojego powiernika, który bardzo precyzyjnie i profesjonalnie nakreśla zadania. Z drugiej strony nam, samorządowcom, zależy na podnoszeniu kwalifikacji tych instytucji. Owocem tych zabiegów jest zwiększony kapitał pozyskanych środków unijnych, które pomagają mieszkańcom naszego powiatu, a także nam, urzędnikom, w codziennej pracy* – dodaje starosta iławski.

Spostrzeżenia w terenie

Swojego zadowolenia funkcjonowaniem Centrum Organizacji Pozarządowych nie krył również Tomasz Koprowiak, burmistrz Kisielic. – *Intryguje mnie sposób działania Centrum, bo wachlarz informacji i możliwości jest naprawdę imponujący* – mówi burmistrz Kisielic. – *Wielu ludzi czasem ryzykuje, ubiegając się o roczną dotację z urzędów pracy. Dotyczy to głównie dawnych obszarów rolniczych. Oczywiście, liczy się dobry biznesplan i pomysł, ale to nie wystarcza. Czasem okazuje się, że osoba, która podejmuje takie działania, może spotkać się z problemem sprzedaży swoich usług. Może właśnie w takim przypadku rozwiązaniem byłaby organizacja pozarządowa, która dałaby radę utrzymać twórców i dostarczyć wielu, w tym przypadku, innego rodzaju usług. Nie wspominając już o innym pozyskiwaniu środków zewnętrznych na projekty czy utrzymanie takiej organizacji. Właśnie przy wsparciu Centrum Organizacji Pozarządowych jest ono bardziej czytelne i realne.*

Rośnie aktywność iławskich organizacji

Urząd Miasta w Iławie ma istotny udział w prowadzeniu i obsłudze powiatowego Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. – *Dla mnie najważniejsze było umożliwienie przedstawicielom iławskich stowarzyszeń kontaktu i przeprowadzenia konsultacji z animatorami, którzy udzielą dla przykładu wskazówek z zakresu tworzenia projektów i specjalistami z zakresu księgowości, którzy pokażą, jak rozliczać projekty czy tworzyć bilanse* – mówi Włodzimierz Ptasznik, burmistrz Iławy. – *Bywa bowiem bardzo często, że organizacje pozarządowe mają bardzo dobre pomysły a nie zawsze wiedzą, jak zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami je zrealizować. Cieszę się, że dzięki aktywności Centrum Organizacji Pozarządowych rośnie także aktywność iławskich organizacji pozarządowych. To także zasługa koordynatorki Centrum, której aktywność na tym polu zostały docenione już wielokrotnie* – kontynuuje burmistrz Iławy. – *Działania organizacji pozarządowych wspieramy od samego początku, dlatego też będziemy je wspierać dalej. To ogromnie ważne, by pomagać całemu trzeciemu sektorowi. Udzielenie organizacjom wsparcia i pomocy w rozwiązywaniu trudnych lokalnych problemów jest korzystne dla nas wszystkich.*

Rada Miejska w Iławie przekonana o tym, że wspomaganie organizacji pozarządowych jest realizacją konstytucyjnej zasady pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot oraz przekonana, że wszelka współpraca musi realizować się na zasadach partnerskich, uchwaliła Iławską Kartę Współpracy Miasta i Organizacji Pozarządowych[1]. Kierowała się przy tym przesłanką, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców należy do zadań gminy.

[1] Spis treści Karty zawiera następujące pozycje: Preambuła; Rozdział I – Polityka Miasta w Zakresie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi; Rozdział II – Zasady i Formy Współpracy; Rozdział III – Komisja Opiniująca; Rozdział IV – Małe Dotacje; Rozdział V – Granty; Rozdział VI – Kontrakty; Rozdział VII – Wzory Umów.

Wspomniane powyżej informacje, to kolejna kartka z historii wciąż rozwijającego się Centrum Organizacji Pozarządowych. To również dowód na spore zaangażowanie samorządów i przedstawicieli stowarzyszenia „Przystań" w Iławie, które doskonale rzutuje na prawidłowość funkcjonowania Centrum.

Cenna wiedza dla nowych organizacji

Ze Stowarzyszeniem „Przystań" od lat związany jest Arkadiusz Karpiński, wiceprezes Fundacji Rozwoju Warmii i Mazur, zastępca przewodniczącego Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego. Również i on ma swoje spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania COP-u w Iławie. – *Nabyte wcześniej doświadczenia pozwalają nam swobodnie rozmawiać i dyskutować na różnego rodzaju tematy, związane z prowadzeniem Centrum* – mówi Arkadiusz Karpiński. – *Jest też sporo działań dotyczących wyłącznie organizacji, które właśnie rozpoczynają działalność. W głównej mierze to właśnie do nich jest skierowana pomoc. Dotyczy to m.in. konsultacji projektów, wszelkiego rodzaju szkoleń związanych z pozyskiwaniem dotacji czy chociażby ochrony prawnej. W tym momencie działalność biura Centrum Organizacji Pozarządowych jest niezbędna, otwiera wielkie możliwości jakie stoją u progu tworzonych organizacji. Zgadzam się też z tym, że aby ruszyć pole działania w tej materii potrzebne jest wsparcie samorządów, którego na szczęście na razie nie brakuje* – dodaje Arkadiusz Karpiński. – *Prowadzone w Iławie Centrum Organizacji Pozarządowych jest prawdziwym strzałem w dziesiątkę.*

Księga nieskończonych informacji

Nie bez powodu wypowiedź Arka Karpińskiego przytoczyłem na końcu tej relacji. Dziś śmiało można powiedzieć, że odniósł on swego rodzaju sukces. Zbudował wspólnie z zespołem ciekawych i inspirujących przyjaciół niesamowitą fundację. Przez okres wielu lat, podobnie jak jego koledzy i koleżanki, gromadził wiedzę na temat prawidłowego budowania organizacji pozarządowych. Przez wiele lat był ekspertem lokalnego pisma jeśli chodzi o samorządy. Kiedy inni prześcigali się w spekulacjach, kto zostanie nowym burmistrzem, on dotykał wówczas wydawało mi się mniej nośnych tematów. Dziś wiem, że to ja się myliłem. Arek jest dziś wysoce wykwalifikowanym ekspertem w swojej dziedzinie. Dodatkowo, jest skromnym człowiekiem czynu, nie teoretyzuje.

Ta relacja pisała się na początku bardzo prosto. Jednak kiedy tylko zacząłem się zgłębiać w zagadnieniu okazało się, że jest to jeden z najtrudniejszych tematów jakie przyszło mi realizować. Ciężko jest bowiem w tak krótkim czasie przedstawić spójnie tyle zagadnień jakie dotyczą tematu Centrum Organizacji Pozarządowych. Już teraz nie wyobrażam sobie samotnego poszukiwania odpowiedzi na wszystkie zadane pytania związane z tą relacją, jakie zadawałem podczas budowania tych informacji.

Źródeł jest może wiele, ale ostatecznie rozmowa z Jadwigą Lichaczewską czy Krzysztofem Panfilem pomogła mi w praktycznym zrozumieniu istoty zagadnienia. Nie sposób bowiem jest dostrzec istotę zagadnienia bez kontaktu z drugim człowiekiem. Oprócz typowych informacji, które bez trudu odnajdujemy czy są one nam przekazywane, zachodzi jeszcze szalenie ważna reakcja – reakcja zmysłów. Kiedy ją odczuwamy, zaczynamy wreszcie w pełni doceniać przekazywaną nam treść. Podobna przyjemność spotkała mnie, kiedy otworzyłem drzwi Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. Oprócz wspomnianych teorii i zagadnień zobaczyłem nagle istotę działania tego projektu. Bezpośredni kontakt z Jadwigą Lichaczewską, spowodował swego rodzaju burzę umysłu, stan, który zaprowadził mnie do głębszej analizy świeżo poznanych spraw. I tu zaczęła się moja wycieczka. Odwiedziłem niemalże wszystkie samorządy, z którymi współpracuje Centrum. Rozmawiałem z burmistrzami, wójtami, przedstawicielami czy pracownikami różnych organizacji pozarządowych. Podczas tej wędrówki nie spotkałem nikogo, kto w jakikolwiek sposób mniej czy bardzie ukryty, nie miałby szacunku dla sensu prowadzonej działalności Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie. To ogromny sukces. Każdy spotkana osoba była dla mnie swoistą księgą nieskończonych informacji, do których warto wracać.

Sektor pozarządowy w województwie warmińsko-mazurskim

Arkadiusz Jachimowicz

W Polsce w 2008 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 58 237 stowarzyszeń i 9106 fundacji, z tego w województwie warmińsko-mazurskim ok. 2500 organizacji (stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych, organizacji kościelnych itp.). Plasuje to nasze województwo na silnym, trzecim miejscu w kraju, 19 organizacji przypada tu na 10 000 mieszkańców.
Najwięcej polskich organizacji pozarządowych działa w obszarze „sport, turystyka, rekreacja i hobby" (38,3%), „kultura i sztuka" (12,7%), „edukacja i wychowanie" (12,8%) oraz „usługi socjalne i pomoc społeczna" (11,2%) i „ochrona zdrowia" (7,7%).
Najczęściej wskazywanymi przez organizacje problemami są: zła sytuacja finansowa (61% organizacji), nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej (53%), skomplikowane formalności związane z dostępem do grantodawców, sponsorów, funduszy UE (52%) oraz brak osób gotowych do bezinteresownej pracy na rzecz organizacji (51%). Aż 27% organizacji wskazuje „wypalenie" osób zaangażowanych w działania organizacji.[1]
Można oszacować, że ok. 30% organizacji nie funkcjonuje, sporo z nich reaktywuje się co cztery lata w okresie wyborów samorządowych. Niektóre organizacje tworzą samodzielne lub wspólne komitety wyborcze do wyborów samorządowych.

Organizacje pożytku publicznego

W województwie działają 222 organizacje mające status pożytku publicznego (ok. 8% ogółu). Organizacje te funkcjonują w 25 obszarach pożytku publicznego, określonych w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Organizacje te mają zaostrzone wymogi dotyczące działalności, m.in. wykluczenie konfliktów interesów, rozdziału funkcji zarządczych i kontrolnych itp. Składają rozszerzone sprawozdania ze swojej działalności do publicznej wiadomości (m.in. na stronie internetowej Ministerstwa Polityki Społecznej). W zamian organizacje te są zwolnione z części podatków oraz mogą pozyskiwać od podatników podatku dochodowego 1% należnego podatku. Możliwość pozyskania 1% podatku jest głównym motorem starania się o status organizacji pożytku publicznego. W roku 2008 podatnicy przekazali organizacjom pożytku publicznego ok. 7 mln zł.

[1] Dane pochodzą z badań Stowarzyszenia Klon/Jawor z roku 2008.

Panorama

Organizacje pozarządowe skupiają się wokół największych miast regionu: w Olsztynie funkcjonuje ok. 250 organizacji, w Elblągu ok. 190, w Ełku ok. 80. Ponadto w wielu miastach województwa działa po kilka lub kilkanaście wyróżniających się organizacji m.in. w Ostródzie, Iławie, Giżycku, Szczytnie, Gołdapi. Tylko 19% organizacji działa na obszarach wiejskich. Większość organizacji w województwie to organizacje kilkuletnie, w początkowej fazie rozwoju. Są też organizacje z ogromnymi tradycjami – choćby PCK, który kończy 90 lat.

Federacje i duże organizacje

Istnieje kilkanaście federacji wojewódzkich skupiających organizacje z poszczególnych branż: Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu, Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa, Sieć Palium skupiająca hospicja, Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD, Sieć Centrów Wolontariatu.
Duże organizacje regionalne i krajowe reprezentuje m.in. Związek Harcerstwa Polskiego, Polski Związek Wędkarski, Polski Związek Działkowców, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polski Czerwony Krzyż, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym. Działa organizacja wsparcia sektora pozarządowego – Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, będące ośrodkiem ogólnopolskiej Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT. Stowarzyszenie m.in. wydaje pismo „Pozarządowiec" oraz realizuje materiały o organizacjach pozarządowych w ramach Telewizji Obywatelskiej.
Specyfiką regionu jest istnienie kilkunastu organizacji specjalizujących się we współpracy z organizacjami z Obwodu Kaliningradzkiego FR.
W ostatnim okresie bardzo popularne stały się organizacje działające na rzecz rozwoju wsi. W niektórych gminach takie organizacje pojawiają się we wszystkich wsiach (np. Tolkmicko).
Stowarzyszenie Bank Żywności z Olsztyna tworzy sieć partnerów lokalnych dystrybuujących żywność dla najbardziej potrzebujących. Współpracuje przy tym z ogólnopolskim Bankiem Żywności.
W roku 2007 powstało Ekologiczne Forum Organizacji Pozarządowych skupiające kilkanaście organizacji zajmujących się ekologią. Trzeba jednak podkreślić, iż liczba i wpływ organizacji ekologicznych jest niewielki.
Istnieje Związek Stowarzyszeń Ludności Niemieckiej w Byłych Prusach Wschodnich skupiający ok. 20 oddziałów terenowych. Istnieje również Związek Ukraińców w Polsce, posiadający oddziały w Olsztynie i Elblągu.
Warmińsko-Mazurski Sejmik Gospodarczy z siedzibą w Olsztynie skupia organizacje pracodawców z terenu województwa: cechy, izby przemysłowo-handlowe, towarzystwa gospodarcze i in. Celem tego nieformalnego ciała jest budowa silnego, niezależnego samorządu gospodarczego z zachowaniem autonomii jego członków. Interesy pracodawców reprezentuje także Warmińsko-Mazurski Związek Pracodawców Prywatnych.

Na terenie województwa działa kilka znaczących fundacji: Fundacja Rozwoju „Nida" w Nidzicy, Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku, Fundacja „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach" w Olsztynie, Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap, Fundacja „ATUT" w Ostródzie, Fundacja Łukta i in.

Euroregiony

Specyfiką województwa, które graniczy z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej na długości ok. 200 km, jest funkcjonowanie w jego ramach czterech euroregionów. Euroregiony są związkami gmin polskich i przygranicznych, posiadającymi osobowość prawną i mającymi na celu rozwój współpracy transgranicznej. W Elblągu funkcjonuje Stowarzyszenie Gmin Euroregionu Bałtyk, w Bartoszycach ma siedzibę Euroregion Łyna-Ława. W skład Euroregionu Niemen wchodzi powiat ełcki, a w skład Euroregionu Szeszupa wchodzi m.in. gmina Gołdap.

Lokalne Grupy Działania

Celem nowego rodzaju organizacji – Lokalnych Grup Działania – jest aktywizacja obszarów wiejskich. LGD skupiają samorządy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa i osoby prywatne. Organizacje te utworzone zostały z myślą o rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o środki finansowe z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W województwie jest 15 takich organizacji, które pokrywają niemal całą powierzchnię województwa.

Organizacje katolickie

Organizacje katolickie reprezentuje Caritas Diecezji Elbląskiej i Archidiecezji Warmińskiej oraz Diecezjalne Instytuty Akcji Katolickiej w tych diecezjach. Obydwie organizacje tworzą sieć swoich oddziałów parafialnych. Ponadto, przy parafiach działa wiele wspólnot religijnych (np. Neokatechumenat, Oazy, Kółka Różańcowe i in.) i kulturalnych (chóry, teatry). Na terenie województwa działają również stowarzyszenia religijne skupiające ludność protestancką.

Fundusze lokalne

W województwie działają cztery fundusze lokalne, skupione w Federacji Funduszy Lokalnych w Polsce: Nidzicki Fundusz Lokalny w Nidzicy, Fundacja Elbląg – Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego, Fundacja Rozwoju Społecznego – Warmińsko-Mazurski Fundusz Lokalny w Lidzbarku Warmińskim oraz Gołdapski Fundusz Lokalny. Są to specyficzne organizacje charytatywne skierowane na rozwój lokalny, wzorowane na amerykańskich *community foundations*. Gromadzą kapitał żelazny, reagują

na problemy lokalne przekazując środki finansowe organizacjom pozarządowym na ich rozwiązywanie, fundują stypendia.

Centra Wolontariatu

Wolontariat jest nierozłącznie związany z organizacjami. Jest to bezpłatne, dobrowolne, świadome świadczenie pracy na rzecz innych osób, wykraczające poza więzi rodzinne i przyjacielskie. W województwie działa Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu oraz kilkanaście ośrodków wolontariatu w innych miejscowościach. Organizacje te tworzą Sieć Wolontariatu Warmii i Mazur, promując wolontariat młodzieży i seniorów oraz wolontariat pracowniczy.

Ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna jest to działalność gospodarcza organizacji pozarządowych w formie przedsiębiorstwa społecznego, która oprócz generowania zysków kieruje się także celami społecznymi, nastawionymi przede wszystkimi na tworzenie miejsc pracy dla osób wykluczonych (upośledzonych, niepełnosprawnych, bezrobotnych itp.).
W województwie stopniowo powstają przedsiębiorstwa społeczne wzorujące się na przykładach zachodnich. Funkcjonuje np. Dom Odzyskanych dla Życia Stowarzyszenia Monar w Marwałdzie, Garncarska Wioska (sp. z o.o.), kilkanaście spółdzielni socjalnych.

Centra organizacji pozarządowych

W kilku miastach i powiatach funkcjonują Centra Organizacji Pozarządowych. Pierwsze powstało w Elblągu w 2000 roku, dziś działają także w Ostródzie, Iławie, Gołdapi, Olsztynie, Ełku i Braniewie. Ich zadaniem jest pomoc w rozwoju sektora pozarządowego. Centrum jest miejscem, gdzie nowo powstałe organizacje mogą uzyskać informacje, porady, uczestniczyć w bezpłatnych szkoleniach, skorzystać z sali, Internetu czy telefonu. Centra są prowadzone przez organizacje pozarządowe, często są finansowane ze środków samorządów lokalnych.

Programy współpracy

Polskie gminy co roku opracowują roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Są to często dokumenty powtarzane z roku na rok, ale coraz częściej dostrzega się ich ważną rolę w kreowaniu współpracy. W województwie funkcjonuje kilka modelowych dokumentów regulujących współpracę, są to wieloletnie programy współpracy lub tzw. zasady współpracy. Dokumenty te opisują praktykę współpracy. W niektórych miastach (Elbląg, Ełk, Olsztyn) organizacje wypracowały strategie rozwoju sektora pozarządowego, określające cele i działania w tym zakresie.

Finanse organizacji

Z badań realizowanych w 2008 roku przez ESWIP wynika, że organizacje otrzymały od samorządów ponad 20 mln zł (przede wszystkim na sport, pomoc społeczną, kulturę i sztukę). Ochotnicze Straże Pożarne na swoje zadania otrzymały dodatkowo 19,2 mln zł, Urząd Wojewódzki przeznaczył 1,6 mln zł, ok. 7 mln zł wyniosły wpływy z tytułu 1%. Na realizację projektów z regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki organizacje otrzymały ok. 20 mln.
Niestety, nie została zbadana ilość środków finansowych pozyskanych przez organizacje z różnorakich zewnętrznych programów grantowych, od biznesu, w ramach darowizn i zbiórek publicznych. Brak również informacji ile wypracowały dochodu w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest jedyną w województwie ponadbranżową reprezentacją organizacji pozarządowych. Powstała w 2004 roku z inicjatywy liderów organizacji pozarządowych. Rada skupia 28 członków: rady organizacji pozarządowych ze wszystkich 21 powiatów województwa, organizacje regionalne, federacje i sieci. Biorąc pod uwagę organizacje skupione w ww. podmiotach, Rada reprezentuje ok. 800 organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego.
Celem działania Rady jest rozwój społeczeństwa obywatelskiego województwa warmińsko-mazurskiego poprzez reprezentowanie, wzmacnianie i integrowanie sektora pozarządowego.
Członkostwo w Radzie przysługuje: reprezentacjom powiatowym organizacji pozarządowych, federacjom wojewódzkim, organizacjom pozarządowym o zasięgu wojewódzkim oraz innym podmiotom sektora pozarządowego o zasięgu wojewódzkim (porozumieniom, sieciom organizacji itp.).
Rada jest partnerem Urzędu Marszałkowskiego. Jej członkowie zasiadają w zespołach powoływanych przez Urząd – przede wszystkim w Zespole Sterująco-Monitorującym, którego zadaniem jest czuwanie nad realizacją programu współpracy samorządu z organizacjami, a także w Komitetach Monitorujących funduszy unijnych będących w gestii samorządu.
Rada jest organizatorem konkursu „Godni Naśladowania", ogłaszanego w czterech kategoriach:
I na najlepszą inicjatywę organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego
II na najlepszą inicjatywę samorządu w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi
III na najlepiej działającą reprezentację sektora pozarządowego
IV na najlepszą inicjatywę na rzecz osób starszych (we współpracy z Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa).

Podobne konkursy funkcjonują w kilku miastach województwa (Elbląg, Ostróda, Olsztyn). Organizowane są przez reprezentacje organizacji pozarządowych lub przez samorządy.
Rada co roku organizuje Konferencję plenarną organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego we współpracy z Urzędem Marszałkowskim, w której bierze udział od 100 do 200 organizacji.

Podsumowanie

Sektor pozarządowy w województwie staje się coraz bardziej znaczącym podmiotem realizacji usług społecznych, wywiera coraz większy wpływ na politykę społeczną regionu poprzez realizację wielu projektów oraz rzecznictwo i działania skierowane na tworzenie przyjaznego organizacjom obywatelskim prawa lokalnego. Dzięki funduszom unijnym posiada więcej środków finansowych, zatrudnia więcej pracowników. Ważnym elementem są reprezentacje organizacji na poziomie gmin, powiatów i województwa – to one wpływają na wypracowanie lepszej pozycji organizacji, zabiegają o przejrzystość działań i o partnerską współpracę. Zdecydowanie wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Na rzecz aktywnej współpracy

Dagmara Bielawska

Organizacje pozarządowe w coraz większym stopniu wpływają na rozwój lokalny, są coraz bardziej liczącymi się partnerami samorządów lokalnych. Wspólne działania instytucji publicznych i III sektora stają się codzienną praktyką efektywnie wspierającą rozwój lokalny.
Aby skutecznie współpracować potrzebne jest zaangażowanie obu stron. Dlatego też Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych (ESWIP), realizując swoją misję wspierania organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim, kreuje politykę dobrej współpracy trzeciego sektora z administracją publiczną na szczeblu lokalnym i regionalnym. W tym celu zainicjowało m.in. utworzenie wojewódzkiej reprezentacji sektora – Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, wspiera tworzenie i działania reprezentacji powiatowych oraz gminnych, animuje partnerstwa i lokalne koalicje, współtworzy programy współpracy z samorządem i dokumenty strategiczne, szkoli, doradza itp.
Promowaniu i wzmacnianiu współpracy pomiędzy administracją publiczną a III sektorem służyła również realizacja projektu pn. „Na rzecz aktywnej współpracy", realizowanego w okresie od września 2008 r. do listopada 2009 r. Przedsięwzięciem objęte zostało całe województwo warmińsko-mazurskie, a pomocą we wdrażaniu poszczególnych działań służył Blackburn College – oficjalny Partner Projektu. Poniżej prezentujemy cele i działania, jakie przyświecały realizatorom.

Razem możemy więcej

Partnerska współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi wymaga od obu stron profesjonalnego przygotowania do pracy oraz poznania specyfiki funkcjonowania. W tym celu w 2006 r. na Warmii i Mazurach powołane zostało Forum Pełnomocników, czyli platforma współpracy, edukacji i wymiany doświadczeń pomiędzy urzędnikami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami pozarządowymi w województwie warmińsko-mazurskim.
Wsparcie dla działalności Forum Pełnomocników było jednym z przedsięwzięć realizowanych w ramach omawianego projektu. Wśród działań znalazły się liczne spotkania i szkolenia skierowane do urzędników odpowiedzialnych za kontakty z organizacjami pozarządowymi. Ich tematyka poświęcona była m.in. rozwojowi lokalnemu, roli ośrodków społecznych w społecznościach lokalnych, dalszemu rozwojowi sektora pozarządowego w wymiarze regionalnym. Dla urzędników zorganizowano także specjalny cykl szkoleniowy nazwany Szkołą Pełnomocników. Wzięło w nim udział 20 osób, a tematyka spotkań dotyczyła m.in. systemu i form współpracy pomiędzy samorządem a organizacjami, budowania partnerstw na rzecz rozwoju, standaryzacji usług, pracy metodą projektową.
Oprócz szkoleń pod szyldem Forum Pełnomocników, zorganizowane zostały dwie konferencje. Pierwsza z nich – doroczna Konferencja plenarna organizacji pozarządowych Warmii i Mazur, odbyła się pod

hasłem „20 lat społeczeństwa obywatelskiego" i była okazją do rozstrzygnięcia VI edycji konkursu „Godni Naśladowania", odbywającego się pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Drugiej z konferencji przyświecało hasło „W jaki sposób rozwijać sektor pozarządowy w wymiarze regionalnym?". Poruszano na niej tematy związane z dalszym rozwojem Forum Pełnomocników, rozmawiano o sytuacji sektora pozarządowego w województwie warmińsko-mazurskim, szansach jakie dla rozwoju regionu stwarzają Lokalne Grupy Działania, dyskutowano o roli reprezentacji sektora pozarządowego. Istotnym efektem konferencji było wypracowanie planu pracy Forum na rok 2010, który zakłada organizację spotkań, szkoleń, konferencji i seminariów dot. skutków wdrożenia nowelizacji Ustawy o działalności pożytku publicznego, określenia zasad monitoringu i ewaluacji programów współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi oraz określenia metodologii wypracowywania tychże programów (wieloletnich i rocznych), organizowania raz na kwartał spotkania Forum Pełnomocników.
Niezmiernie ważnym elementem spotkań organizowanych w ramach Forum Pełnomocników była możliwość wzajemnego poznania się i wymiany doświadczeń pomiędzy „pełnomocnikami" a przedstawicielami organizacji pozarządowych, którzy również zapraszani byli na szkolenia czy konferencje. Cennym efektem projektu było również powstanie filmu przedstawiającego ideę Forum Pełnomocników, jego działania oraz refleksje uczestników projektu nt. tego, co im daje Forum. Film dostępny jest na stronie Telewizji Obywatelskiej (www.telewizjaobywatelska.org.pl) oraz w siedzibie ESWIP.

W jedności siła

Kluczem do sukcesu we wzajemnej współpracy jest m.in. równość i zaangażowanie obu stron. Dlatego też ważne jest, aby organizacje pozarządowe były zaufanym i solidnym partnerem dla administracji publicznej. Naturalnym partnerem do współpracy dla samorządów (w tym dla Forum Pełnomocników) są reprezentacje sektora pozarządowego; gminne, powiatowe czy wojewódzkie – wszystkie są przekaźnikiem wiedzy, potrzeb i idei sektora na szczebel władz samorządowych.
ESWIP od wielu lat inicjuje oraz wspiera merytorycznie reprezentacje sektora pozarządowego w powiatach i w gminach. Dzięki tym działaniom w województwie warmińsko-mazurskim wszystkie powiaty mają swoje Rady Organizacji Pozarządowych. Ich głównym celem jest wzmacnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez reprezentowanie, wzmacnianie i integrowanie sektora pozarządowego na obszarze, który reprezentują. Cel ten realizują między innymi przez współpracę z administracją samorządową, opiniowanie projektów ustaw i uchwał dotyczących III sektora, podejmowanie działań integrujących sektor. Niestety, nie wszędzie Rady te są aktywne, dlatego też w ramach projektu podjęte zostały działania zmierzające do zwiększenia ich aktywności w powiatach, gdzie słabo lub w ogóle nie funkcjonowały.
Wsparciem objętych zostało pięć powiatów: braniewski, iławski, elbląski ziemski, węgorzewski i bartoszycki. W każdym z powiatów przeprowadzono szereg spotkań, których efektem były m.in. wybory nowych powiatowych reprezentacji III sektora, wypracowanie planów pracy, regulaminów, ustalenie zakresu działań rad na najbliższe lata. Warto podkreślić, iż wypracowany w ramach projektu plan pracy Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego został nominowany do Konkursu „Godni Naśladowania 2009" i otrzymał wyróżnienie w kategorii „Na najlepiej działającą reprezentację sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego".

Na kłopoty są COP-y!

Aby organizacje pozarządowe były zaufanym partnerem dla samorządu, muszą być silne. Niestety, badania pokazują, że wciąż wiele organizacji boryka się z problemami takimi, jak brak kadry, brak odpowiedniej infrastruktury potrzebnej do funkcjonowania, brak umiejętności pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działania. Jedną ze sprawdzonych metod wsparcia organizacji są Centra Organizacji Pozarządowych. Zapewniają pomieszczenie, w którym organizacje nie mające swoich siedzib mogą się spotykać czy organizować szkolenia; oferują wsparcie animatora, czyli doświadczonej, kreatywnej osoby pracującej na co dzień z organizacjami w powiecie i towarzyszącej im w rozwoju; świadczą usługi w zakresie informacji, doradztwa, szkoleń, pomocy technicznej (dostęp do Internetu, ksero, faksu); oferują innowacyjność, czyli nowe metody pracy i aktywizacji społecznej (wolontariat, centra aktywności lokalnej, wsie tematyczne, fundusze lokalne itp.).
ESWIP od wielu lat promuje zakładanie COP-ów. W tym celu opracowany został dokument określający warunki, na jakich podmiot ten powinien być prowadzony – tzw. standard funkcjonowania ośrodka wspierania sektora pozarządowego oraz aktywności obywatelskiej w powiecie pod nazwą własną Centrum Organizacji Pozarządowych. Dokument ten stwierdza m.in., iż COP powinien być prowadzony przez organizację pozarządową (lub partnerstwo organizacji), mającą siedzibę na terenie powiatu, której statut musi być spójny z celami zadania. Zadanie powinno być realizowane w ścisłej współpracy z samorządami terytorialnymi, zwłaszcza samorządem powiatowym, powinno być finansowane na zasadzie powierzenia. Podstawą funkcjonowania COP powinno być partnerstwo złożone z przedstawicieli samorządów powiatu, członków Rady Organizacji Pozarządowych tego powiatu, PCPR, GOPS i innych podmiotów zainteresowanych rozwojem organizacji.
W ramach opisywanego projektu utworzone zostały Centra Organizacji Pozarządowych w Ełku, Braniewie i Iławie. Ośrodki te zostały wyposażone w sprzęt komputerowy i były wspierane finansowo przez okres 12 miesięcy. Ich praca opierała się o wymienione wyżej założenia. Partnerami ESWIP-u w prowadzeniu trzech COP-ów, w oparciu o umowy partnerskie, były organizacje pozarządowe należące do Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD – Ełckie Stowarzyszenia Aktywnych STOPA, Stowarzyszenie „Przystań" z Iławy oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wilczęta, które prowadziło ośrodek w Braniewie. We wszystkich powiatach w prowadzenie Centrów zaangażowały się samorządy lokalne – w wymiarze finansowym lub pozafinansowym. Centra pełniły jednocześnie funkcję sekretariatu powiatowych reprezentacji III sektora.

Międzynarodowa wymiana doświadczeń

Jedną z metod na usprawnianie i wzmacnianie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem jest korzystanie z doświadczeń tych, którzy mogą się pochwalić sukcesami w tej dziedzinie. Dlatego też dzięki Partnerowi Projektu – Blackburn College – mogliśmy poznać angielskie sposoby na rozwój i funkcjonowanie współpracy międzysektorowej.

W listopadzie 2008 r. goście z Wielkiej Brytanii wizytowali przez kilka dni w Elblągu, gdzie m.in. wzięli udział w inauguracyjnym spotkaniu Szkoły Pełnomocników. W maju 2009 r. jedenastoosobowa grupa z Warmii i Mazur udała się do Blackburn z rewizytą[1]. Udział w wizycie studyjnej wzięli przedstawiciele zarówno samorządów (pełnomocnicy ds. organizacji pozarządowych), jak i organizacji pozarządowych (w tym – członkowie reprezentacji powiatowych III sektora i pracownicy Centrów Organizacji Pozarządowych).

Oprócz samej uczelni w Blackburn, która na co dzień prowadzi cykle edukacyjne z zakresu współpracy międzysektorowej, uczestnicy wizyty mogli poznać różne formy działań ukierunkowanych na rozwój regionu – zarówno ekonomiczny, jak i społeczny, oraz zaobserwować mechanizm budowania partnerstw przedstawicieli różnych sektorów. W programie znalazła się m.in. wizyta w Bashall Barn – rolnym przedsiębiorstwie społecznym, które rozwinęło swoją działalność przy wsparciu funduszu publicznego czy Katedrze w Blackburn, gdzie prowadzone są działania na rzecz rozwoju dialogu międzykulturowego i religijnego.

Przedstawiciele z Warmii i Mazur odwiedzili również przedsiębiorstwa społeczne, jak np. Bootstrap Enterprises, które pełni rolę inkubatora przedsiębiorczości, prowadzi m.in. usługi doradcze dla biznesu, pomaga osobom prywatnym w założeniu działalności gospodarczej, a osobom bezrobotnym w powrocie do pracy, świadczy też pomoc w zakładaniu spółdzielni socjalnych. Przedsiębiorstwem ekonomii społecznej było też SAMS (Scrap Art Material Store – Social Enterprise), które łączy organizacje sektora pozarządowego i prywatnego. Przedsiębiorstwo to ma na celu upowszechnianie idei recyklingu i rozbudzanie świadomości ekologicznej wśród lokalnej społeczności. SAMS zbiera niewykorzystane materiały i resztki produkcji z zakładów, firm, sklepów i za niewielką opłatą oferuje je szkołom, uczelniom, przedszkolom, artystom i osobom indywidualnym, jako materiał do ponownego wykorzystania, np. na zajęcia artystyczne dla dzieci, elementy scenografii, ozdoby itp.

W programie wizyty znalazła się również wizyta w Little Angels, założonym przez kobiety, by wspierać młode mamy w decyzji karmienia piersią. Okazuje się, że niechęć do naturalnego karmienia dzieci jest w Anglii jednym z ważnych społecznie problemów. Little Angels odwiedzają więc młode kobiety w szpitalach i przekonują, jak ważne dla rozwoju i zdrowia ich małych pociech jest mleko matki.

Przez prawie tydzień uczestnicy wizyty studyjnej mieli okazję zaobserwować, jak trzy sektory (prywatny, publiczny i pozarządowy) starają się współpracować na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów, pracując w zespole. Czasami cele, które sobie stawiali, były pozornie niewielkie – ot, skrócenie czasu dojazdu do pracy mieszkańców jednej z miejscowości, ale to dawało im impuls do podjęcia konkretnych działań. W projekcie „Młodzi ludzie – przyjazne sąsiedztwo" włączającym młodzież w kreowanie miejsca, w którym żyją na co dzień, udało się zmniejszyć ilość zarejestrowanych wykroczeń młodych ludzi ze 190 do 6 miesięcznie. Powiodło się to częściowo dzięki redukcji antyspołecznych zachowań, ale także dlatego, że stosunek młodych ludzi do codziennego otoczenia uległ zmianie, a i oni zaczęli być inaczej postrzegani przez mieszkańców okolicy. Sukcesu dopełnia fakt, że w realizację projektu zaangażowanych było wiele podmiotów: organizacja Groundwork, lokalne władze, policja, spółdzielnie mieszkaniowe, streetworkerzy, szkoły i lokalna społeczność.

[1] Opis przebiegu wizyty został sporządzony na podstawie relacji Moniki Hausman-Pniewskiej zamieszczonej w piśmie „Pozarządowiec" nr 5(132)/2009.

Z relacji uczestników wizyty studyjnej do Blackburn wynika, iż przyczyniła się ona nie tylko do podniesienia wiedzy nt. angielskich doświadczeń w zakresie współpracy międzysektorowej, ale również do powstania pomysłów na to, jak sukcesy z „deszczowych wysp" przenieść na grunt Warmii i Mazur. Warto zaznaczyć, iż przebieg wizyty został udokumentowany za pomocą materiału filmowego, który dostępny jest na stronie Telewizji Obywatelskiej (www.telewizjaobywatelska.org.pl) oraz w siedzibie ESWIP.

Informacja to podstawa!

Jedną z form współpracy samorządu z organizacjami jest współpraca finansowa. Polega ona głównie na ogłaszaniu konkursów dla organizacji i finansowaniu ich działań w formie przyznawanych dotacji. O ile na szczeblu poszczególnych gmin czy powiatów można uzyskać dane ukazujące typy przedsięwzięć, jakie najczęściej są dofinansowywane przez samorządy, o tyle do tej pory na terenie Warmii i Mazur nikt nie podjął się zebrania ww. danych ukazujących tendencje w skali całego województwa. Dlatego też jednym z działań podjętych w ramach projektu było przeprowadzenie badania na temat finansowania organizacji pozarządowych przez samorządy terytorialne wszystkich szczebli z województwa warmińsko-mazurskiego. Wyniki badania zostały opublikowane w formie raportu, zawierającego informacje z większości samorządów województwa warmińsko-mazurskiego. Z uwagi na możliwości czasowe i finansowe było to jedynie badanie ilościowe. Niestety, nie została zbadana pozytywna zmiana społeczna, jaka została wprowadzona przez organizacje dzięki tym środkom (badanie jakościowe), co dałoby odpowiedź, czy zostały one przez samorządy dobrze ulokowane i wykorzystane.
Realizowanym w ramach projektu działaniom towarzyszyło również upowszechnianie informacji o współpracy międzysektorowej, kondycji III sektora, „dobrych praktykach". W tym celu, oprócz niniejszej publikacji, wydane zostały dwa numery pisma „Pozarządowiec" – pierwszy poświęcony w całości zagadnieniom związanym z systemem współpracy samorządu z organizacjami[2], drugi poświęcony „dobrym praktykom" tejże współpracy[3]. Powstała również strona internetowa www.forumpelnomocnikow.org.pl, na której zamieszczane są aktualne informacje oraz przydatne materiały służące wzmacnianiu współpracy pomiędzy organizacjami a samorządem.

Podsumowanie

„Na rzecz aktywnej współpracy" to 15 miesięcy pracy na rzecz wzmacniania i promowania współpracy pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi. Udało się zrobić wiele – wzmocnić Forum Pełnomocników i określić jego dalszy kierunek działania, wzmocnić reprezentacje III sek-

[2] Pozarządowiec, nr 1/2009
[3] Pozarządowiec, nr 5/2009

tora w pięciu powiatach, utworzyć Centa Organizacji Pozarządowych w Ełku, Braniewie i Iławie, zapoznać się z doświadczeniami innych państw, przeprowadzić badanie na temat finansowania III sektora na Warmii i Mazurach. Projekt się kończy, ale na pewno nie skończą się działania na rzecz wzmacniania współpracy między administracją publiczną a organizacjami, ponieważ wciąż jest jeszcze wiele do zrobienia w tej kwestii.

Korzystając z okazji chciałabym bardzo podziękować koleżankom i kolegom z Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, koordynatorom i koordynatorkom Centrów Organizacji Pozarządowych, zespołowi Telewizji Obywatelskiej oraz wszystkim partnerom projektu za ich wkład i zaangażowanie jego w realizację.

Projekt został zrealizowany jest przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

Załączniki

Porozumienie

na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego

Służymy poczciwej sprawie.
A jako kto może – niech ku pożytku dobra wspólnego pomoże.
Jan Kochanowski

Chcemy żyć w dostatnim, bezpiecznym i sprawnie zarządzanym regionie. Porozumienie ma służyć budowaniu współpracy partnerów społecznych, zapobiegać konfliktom i nieporozumieniom. Ma tworzyć warunki, aby na każdym poziomie – od gmin, poprzez powiaty, aż do województwa – administracja samorządowa i rządowa, organizacje obywatelskie i świat biznesu, łączyły się na rzecz wspólnej pracy dla dobra lokalnych społeczności. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stawia nasz kraj przed nowymi wyzwaniami, stwarza nowe, ogromne możliwości. Musimy to wykorzystać.

Deklaracja współpracy

Podpisanie Porozumienia przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy lokalne, reprezentacje sektora obywatelskiego, organizacje pracodawców i pracobiorców jest deklaracją woli współpracy na rzecz rozwoju regionu.
Razem chcemy tworzyć społeczeństwo obywatelskie, społeczeństwo ludzi wolnych, aktywnych, odpowiedzialnych i uczestniczących w szlachetnej pracy na rzecz dobra wspólnego.

Wartości Porozumienia

Sygnatariuszom Porozumienia zależy na poszanowaniu wartości demokratycznych zapisanych w Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej oraz Europejskiej Konwencji Praw Człowieka: godności każdego obywatela, sprawiedliwości, pomocniczości, tolerancji, solidaryzmu społecznego i partycypacji społecznej.

Dialog obywatelski

Porozumienie określamy jako instrument dialogu obywatelskiego w województwie. Dialog społeczny – w tym obywatelski – ma na celu umocnienie demokratycznego charakteru państwa, wzmocnienie zaufania obywateli do jego instytucji i efektywnej kontroli administracji publicznej. Poprzez uspołecznienie podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach, równoważenie interesów partnerów społecznych, poprawę jakości rządzenia oraz sposób kontroli administracji publicznej, dialog ten prowadzi do pokoju społecznego i zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnych i całego regionu.

Zadania sektorów

Zadaniem sektora administracji publicznej jest tworzenie – na mocy Konstytucji RP – mądrego i sprawiedliwego prawa oraz wypełnianie zadań z nim związanych.
Zadaniem przedsiębiorców prywatnych jest dostarczanie dobrych towarów i usług, ale też troska o społeczeństwo. Zadaniem organizacji obywatelskich, które w sposób dobrowolny skupiają osoby kierujące się poczuciem odpowiedzialności za wspólnoty lokalne, jest dokonywanie pozytywnych zmian w życiu tych społeczności.
Zgodnie z przesłaniem Porozumienia działania trzech sektorów powinny się uzupełniać, przenikać i wspomagać, kierując się celem nadrzędnym – dobrem wspólnym mieszkańców regionu.

Wzmocnienie sektora pozarządowego

Prawidłowa współpraca wszystkich sektorów nie jest możliwa bez doceniania rangi każdego z nich. Obecnie najsłabszym ogniwem są organizacje pozarządowe. Pozostali partnerzy Porozumienia powinni otoczyć je szczególną troską, aby należycie mogły wypełniać swoją społeczną funkcję aktywizowania obywateli do samopomocy, tworzenia programów opartych o wartości, szybkiego reagowania na problemy, innowacyjności, rzecznictwa, kontroli obywatelskiej nad organami władzy.

Wspólna realizacja strategii

Przewodnim dokumentem opisującym drogę rozwoju województwa jest „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego". Zgodnie z nią nasz region ma być zasobny i gospodarny, o czystym powietrzu, wodach i wysokiej jakości żywności. Ma być społeczeństwem ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, działających w warunkach sprzyjających aktywności gospodarczej i obywatelskiej, tworzonych przez kompetentną administrację i sprawne organizacje pozarządowe.
Uważamy, że strategia wojewódzka, strategie powiatowe i gminne oraz programy społeczne powinny być współtworzone i współrealizowane przez jak największą liczbę odpowiedzialnych instytucji i organizacji. Należy w jak największym stopniu angażować obywateli i reprezentujące je organizacje obywatelskie do współtworzenia i współrealizowania prawa regionalnego i lokalnego.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Administracja publiczna współpracuje z organizacjami pozarządowymi kierując się zasadami określonymi w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
Zasada pomocniczości: uznająca prawo samoorganizujących się obywateli do samodzielnego określania i rozwiązywania problemów, także należących do sfery zadań publicznych. Administracja publiczna stosuje zasadę względnego pierwszeństwa organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, wspierając je w wypełnianiu tych zadań, które są gotowe realizować.
Zasada suwerenności stron: respektująca niezależność i podmiotowość organizacji pozarządowych, zabraniająca nieuprawnionej ingerencji w funkcjonowanie organizacji.

Zasada partnerstwa: traktująca organizacje pozarządowe jako równoprawnych partnerów w definiowaniu problemów społecznych, określaniu sposobów ich rozwiązywania oraz realizacji zadań publicznych.
Zasada efektywności: polegająca na wyborze najbardziej efektywnego sposobu realizacji zadań publicznych proponowanych do realizacji przez organizacje pozarządowe.
Zasada jawności: polegająca na udostępnianiu przez administrację publiczną informacji na temat zamiarów, celów i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych oraz o dotychczas ponoszonych kosztach prowadzenia tych zadań przez administrację.
Wszelkie możliwości współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi winny być powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowania decyzji.
Sygnatariusze Porozumienia apelują do samorządów lokalnych wszystkich szczebli, aby powyższe zasady były wpisywane w programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, a nade wszystko, aby były stosowane w codziennej praktyce współpracy.

Deklaracje

Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

- □ informowanie o planowanych kierunkach działalności dotyczących m.in. sektora pozarządowego
- □ konsultowanie projektów aktów prawnych wykorzystując zasady dialogu społeczno-obywatelskiego
- □ tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych
- □ pomoc we wzmacnianiu instytucjonalnym i merytorycznym organizacji pozarządowych
- □ udzielanie rekomendacji organizacjom współpracującym, które ubiegają się o dofinansowanie projektów z innych źródeł
- □ udzielanie wsparcia pozafinansowego – oddelegowanie pracowników, użyczenie sprzętu, udostępnienie sal
- □ prowadzenie wspólnych przedsięwzięć z organizacjami – np. konferencje
- □ udzielanie pomocy merytorycznej organizacjom w zakresie pisania wniosków
- □ zlecanie zadań publicznych poprzez dofinansowanie zadania i powierzenie zadania wraz z udzieleniem dotacji na pełne pokrycie kosztów realizacji

Wojewoda oczekuje, że efektem będzie zwiększenie wpływu sektora pozarządowego na kreowanie polityki społecznej w województwie, wzrost inicjatyw obywatelskich, zwiększenie dostępności do różnych form pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizowanych oraz ogólna poprawa jakości życia w regionie.

Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

- □ stosowanie czytelnych procedur regulujących wzajemną współpracę
- □ udzielanie informacji o planowanych kierunkach działań i współdziałaniu w rozwiązywaniu problemów społecznych występujących w województwie
- □ wspólne organizowanie konferencji, seminariów i szkoleń
- □ rozwijanie innych form współpracy w zależności od aktualnych potrzeb społecznych
- □ tworzenie wspólnych ciał o charakterze doradczym i inicjującym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych i przedstawicieli organów administracji publicznej
- □ opracowanie jasnych i jednolitych procedur ubiegania się o dotacje ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- □ konsultowanie z pracodawcami tworzonych aktów prawnych dotyczących rozwoju gospodarczego

Przedsiębiorców prywatnych

Zobowiązania przedsiębiorcy wobec społeczeństwa to więcej niż zaoferowanie miejsc pracy i płacenie podatków na cele publiczne. Przedsiębiorca prywatny jest aktywnym partnerem życia lokalnej społeczności, uczestnicząc w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Społeczne zaangażowanie przedsiębiorców w działania na rzecz poprawy życia obywateli jest ich suwerenną i dobrowolną decyzją. Stosując otwarte i przejrzyste praktyki gospodarcze, przedstawiciele sektora prywatnego zobowiązują się do przestrzegania zasad etyki, współpracy z pracownikami oraz partnerami biznesowymi. Po to, by interes ekonomiczny firmy łączyć z interesem społecznym.

Społeczne zaangażowanie przedstawicieli sektora prywatnego powinno się przejawiać współuczestnictwem w realizacji inwestycji i działań służących rozwojowi społeczności lokalnej, dofinansowywaniem programów społecznie ważnych, udziałem w akcjach charytatywnych, mecenatem, pomocą rzeczową, bezpłatnymi usługami na rzecz organizacji i instytucji.

Deklarujemy:

- □ wpisanie działań wzmacniających zaangażowanie społeczne jako elementu strategii i rozwoju firmy
- □ troskę o społeczność lokalną wyrażającą się podejmowaniem współpracy z partnerami społecznymi w celu rozwiązywania ich problemów
- □ udział w programach społecznych realizowanych przez organizacje pozarządowe

Sektora pozarządowego

Sektor pozarządowy kieruje się „Kartą Zasad Działania Organizacji Pozarządowych". Zgodnie z jej zapisami deklarujemy:

- □ w swoim działaniu na rzecz dobra wspólnego kierować się zasadą poszanowania godności, praw i wolności człowieka
- □ działać zgodnie z prawem lokalnym i nadrzędnym
- □ działalność merytoryczną i finansową prowadzić w sposób jawny

- □ ze szczególną odpowiedzialnością podchodzić do wydatkowania środków publicznych, bądź pochodzących od osób prywatnych lub od biznesu, rzetelnie i terminowo rozliczać się z przyjętych zobowiązań merytorycznych i finansowych
- □ pozyskane przez siebie środki wydatkować przede wszystkim na działania statutowe, w rozsądnych granicach na rozwój samej organizacji
- □ rozdzielać funkcje zarządcze i kontrolne w organizacji
- □ współpracować z partnerami społecznymi oraz między sobą na zasadach partnerstwa i wzajemnego wspierania się w swoich działaniach; w sytuacjach, gdy zachodzi konflikt uznawanych wartości, podejmować działania przy zachowaniu zasad tolerancji i uznania prawa innych do posiadania odmiennego zdania.

Realizacja Porozumienia

Porozumienie nie ma charakteru prawnego, jest dobrowolną, społeczną umową na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Sygnatariusze niniejszego dokumentu deklarują gotowość do wdrożenia, przestrzegania oraz monitorowania zawartych w Porozumieniu procedur i zasad, poprzez:

1. Upublicznianie dokumentu w każdej możliwej formie oraz stałe promowanie Porozumienia.
2. Uczestnictwo przedstawicieli sygnatariuszy w dorocznej Konferencji Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, podczas której mogą być przedstawiane uwagi sygnatariuszy dotyczące realizacji Porozumienia.
3. Powoływanie zespołów w celu opracowywania wspólnych stanowisk lub podjęcia konkretnych spraw.
4. Wzajemne zapraszanie się stron na wydarzenia zgodne z ideą Porozumienia.

W sytuacjach konfliktowych sygnatariusze stosować będą zasady dialogu, negocjacji i mediacji.

Efekty Porozumienia

Wolą sygnatariuszy jest, aby przesłanie Porozumienia dotarło do wszystkich szczebli administracji publicznej i środowisk społecznych regionu.

Sygnatariusze zdają sobie sprawę z faktu, że administrację publiczną, środowiska biznesowe i sektor organizacji pozarządowych jeszcze wiele dzieli. Porozumienie ma przełamywać obszary nieufności, promować ideę poznawania się, uczenia się siebie nawzajem, wspólnego podejmowania tematów społecznie ważnych i wspólnej pracy na rzecz dobra społeczności.

Tylko w takim przypadku będziemy uczestniczyć w trwałym i zrównoważonym rozwoju regionu, sprzyjającym pokojowi społecznemu i wzrostowi dobrobytu każdego obywatela.

17 września 2004

Apel sygnatariuszy Porozumienia

Sygnatariusze Porozumienia zwracają się z apelem do wszystkich społeczności naszego województwa o tworzenie partnerstwa na rzecz rozwoju swoich małych ojczyzn.
Wzywamy do łączenia wysiłków wszystkich partnerów społecznych na rzecz dobra wspólnego, do tworzenia czytelnych systemów współpracy eliminujących konflikty, do prowadzenia dialogu społecznego. Te wartości winny nam przyświecać w codziennej praktyce życia publicznego.
Apelujemy, aby zasady Porozumienia znalazły się w statutach samorządów, strategiach rozwoju, regulaminach instytucji i organizacji. Apelujemy do radnych i urzędników, liderów organizacji, przedsiębiorców oraz wszystkich zaangażowanych mieszkańców naszego województwa o pomoc przy realizacji idei Porozumienia.
Chodzi przecież o poprawę warunków życia naszej regionalnej społeczności. Jeżeli wspólnie będziemy pomagać, efekty będą znacznie lepsze. Razem pomagajmy potrzebującym.

Dokument podpisali:
1. Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego
2. Wojewoda Warmińsko-Mazurski
3. Przewodniczący Konwentu Starostów Warmii i Mazur
4. Przewodnicząca Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich
5. Przewodniczący Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego
6. Marszałek Sejmiku Gospodarczego Warmii i Mazur
7. Kanclerz Olsztyńskiej Loży Business Centre Club
8. Przewodniczący Warmińsko-Mazurskiego Związku Pracodawców Prywatnych

Stanowisko sygnatariuszy
„Porozumienia na rzecz rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego" w sprawie tworzenia partnerstw skierowanych na rzecz rozwoju lokalnego

Od rywalizacji do współpracy

Sygnatariusze porozumienia stwierdzają, iż skutecznym i sprawdzonym narzędziem do rozwoju społecznego, skupiającym zasoby wszystkich parterów społecznych i gospodarczych są trójsektorowe partnerstwa skierowane na zrealizowanie konkretnych przedsięwzięć ważnych dla społeczności lokalnych. Partnerstwa takie skupiają najbardziej aktywne i odpowiedzialne podmioty życia społeczno-gospodarczego: samorządy i ich jednostki, przedsiębiorców prywatnych i organizacje

pozarządowe. Poprzez wieloletni okres działania stopniowo eliminują rywalizację, a wprowadzają synergię – wspólne wykorzystanie zasobów partnerów.
Zaletami partnerstw są m. in.:
- □ Lepsza diagnoza potencjału społeczno-gospodarczego lokalnych środowisk
- □ Konsolidacja lokalnych zasobów dla wdrażania projektów
- □ Ukierunkowanie działań organizacji i instytucji na rozwój lokalny
- □ Możliwość wdrażania dużych projektów
- □ Lepsza efektywność ekonomiczna i społeczna
- □ Lepsze wykorzystanie środków pomocowych

Partnerstwa mogą być realizowane przy zastosowaniu różnych metod: m. in. Partnerstwa Rozwoju Lokalnego, wzorowanego na rozwiązaniach amerykańskich, lub Paktu na rzecz Zatrudnienia, wzorowanego na doświadczeniach europejskich i promowanego przez Komisję Europejską. Istotne jest aby metody te w sposób skuteczny i trwały pobudzały aktywność i przedsiębiorczość społeczności lokalnej.
Sygnatariusze podkreślają, iż ważne jest zadbanie o odpowiednią koordynację i obsługę partnerstw. W braku tych elementów niejednokrotnie tkwi powód nieskuteczności części zawieranych dotychczas partnerstw. Efekty pracy partnerstw widoczne są dopiero po dłuższym okresie czasu (po kilku latach). Aby nie następowało zniechęcenie, należy powierzać obsługę partnerstw specjalistom, którzy będą systematycznie kreowali współpracę wszystkich partnerów. Powinni być oni odpowiedzialni za obsługę kolejnych etapów pracy, pisanie projektów, definiowanie źródeł finansowania itp.
Zarówno obsługa partnerstw, jak i realizacja określonych przez nie przedsięwzięć może być obecnie finansowana z wielu źródeł pozalokalnych: przede wszystkim z funduszy europejskich, ale też Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, funduszy norweskich, itp.
Sygnatariusze apelują do administracji samorządowej, przedsiębiorców prywatnych oraz organizacji pozarządowych, aby w sposób odpowiedzialny, przemyślany i nastawiony na długofalowe efekty tworzyli partnerstwa. Dzięki efektom ich pracy w lepszym stopniu wykorzystamy środki unijne, a poprzez to znacząco wpłyniemy na rozwój naszych małych ojczyzn.

Olsztyn, 9 marca 2006

Sygnatariuszami „Porozumienia na rzecz rozwoju" są: Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Wojewoda Warmińsko-Mazurski, Przewodniczący Konwentu Starostów Warmii i Mazur, Przewodnicząca Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich, Przewodniczący Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Marszałek Sejmiku Gospodarczego Warmii i Mazur, Kanclerz Olsztyńskiej Loży Business Centre Club, Przewodniczący Warmińsko-Mazurskiego Związku Pracodawców Prywatnych

Standard powiatowego Centrum Organizacji Pozarządowych

Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych
Wersja robocza po konsultacjach (1 lipca 2009) oraz konsultacjach Forum Pełnomocników (wrzesień 2009)

Matryca do wypracowania STANDARDU funkcjonowania ośrodka wspierania sektora pozarządowego oraz aktywności obywatelskiej w powiecie pod nazwą własną Centrum Organizacji Pozarządowych

1. Postanowienia wstępne

Aktywność mieszkańców oraz tworzonych przez nich grup obywatelskich (nieformalnych) oraz organizacji pozarządowych jest jednym z głównych warunków rozwoju lokalnego. Aktywność ta jest wciąż niewystarczająca, co powoduje m.in. niewykorzystanie wielu zasobów lokalnych, mniejszy wymiar pomocy osobom w gorszym położeniu czy niewykorzystanie szans zewnętrznych m.in. dotyczących wykorzystania środków unijnych. Cała społeczność na tym traci. Aby temu zapobiec należy uruchamiać działania aktywizujące.

Jedną z form działań aktywizujących jest uruchomienie ośrodka wspierania sektora pozarządowego oraz aktywności obywatelskiej w powiecie pod nazwą własną Centrum Organizacji Pozarządowych (COP). Zadanie to realizowane jest przez organizację pozarządową na terenie całego powiatu poprzez działania informacyjne, promocyjne, animacyjne, doradcze, edukacyjne i integracyjne, a także wsparcie techniczne.

Ta forma aktywizacji jest stosowana od kilku lat przez samorządy lokalne i organizacje pozarządowe m.in. w Gdyni, Elblągu, Olsztynie, Iławie itp. Poprzez szereg działań Centrum aktywizuje mieszkańców, powoduje rozwój społeczny, co w dłuższej perspektywie poprawia jakość życia mieszkańców.

Niniejszy dokument dokonuje standaryzacji tego zadania: opisuje podstawy prawne, określa jego zakres przedmiotowy i podmiotowy, kwalifikacje pracowników, specyfikację usług oraz inne uwarunkowania, a także koszt realizacji zadania.

Dokument ten stanowi matrycę – podstawę do opracowania standardu, zgodnego z potrzebami i możliwościami danego powiatu. Stanowi również podstawę do ogłoszenia konkursu ofert na jego realizację.

2. Podstawy prawne

2.1. Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r (Dz. U. 01.142.1591 z późn. zm.)
2.2. Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz. U. 98.91.578 z późn. zm).
2.3. Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U Nr 96 z 29 maja 2003 r. z późn. zm.)
2.4. Ustawa o finansach publicznych
2.5. Strategia rozwoju powiatu
2.6. Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu
2.7. Program/Karta współpracy starostwa powiatowego z organizacjami pozarządowymi

3. Przedmiot zadania

Prowadzenie ośrodka wspierania aktywności społecznej mieszkańców i organizacji pozarządowych na terenie powiatu. Nazwa własna – Centrum Organizacji Pozarządowych (COP)

4. Misja i cel Centrum Organizacji Pozarządowych

W każdym powiecie powinno istnieć miejsce oddziaływujące na aktywność społeczną, gdzie mieszkańcy i członkowie organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych uzyskają profesjonalną pomoc w swoich działaniach na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. Centrum Organizacji Pozarządowych jest takim miejscem.

Centrum Organizacji Pozarządowych jest prowadzone jako zadanie przez organizację pozarządową w ścisłej współpracy z samorządami terytorialnymi, zwłaszcza samorządem powiatowym. Zadanie to jest finansowane na zasadzie powierzenia. Koszt zadania pokrywany jest przez samorządy powiatu na podstawie wieloletniego kontraktu. Organizacja realizująca zadanie może zostać zobowiązana do pozyskiwania środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych.

W ramach COP diagnozowana jest aktywność społeczna i funkcjonowanie sektora pozarządowego w powiecie, identyfikowane są problemy i potrzeby w tym zakresie, oraz podejmowane są adekwatne działania. Centrum wzmacnia organizacje pozarządowe, wyzwala aktywność społeczną, buduje kapitał społeczny i przyczynia się do rozwoju lokalnego. Centrum wspiera, ale nie wyręcza. Funkcjonuje na zasadzie pomocniczości, solidarności i partnerstwa. Informuje, edukuje, promuje i wspiera. Kojarzy partnerów, łączy zasoby lokalne trzech sektorów: samorządu, biznesu i organizacji pozarządowych. Centrum pomaga w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację ważnych lokalnie projektów we współpracy z innymi ośrodkami wspierającymi np. Regionalnymi Ośrodkami EFS. Buduje społeczeństwo obywatelskie.

Głównym celem COP jest wsparcie aktywności społecznej mieszkańców oraz sektora pozarządowego na terenie powiatu.

Celami szczegółowymi COP są:

1. Rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej w powiecie
2. Wspomaganie informacyjne, doradcze, szkoleniowe i techniczne organizacji pozarządowych
3. Obsługa reprezentacji sektora pozarządowego
4. Animowanie współpracy organizacji pozarządowych z samorządami lokalnymi i ich jednostkami organizacyjnymi

5. Gromadzenie i dystrybucja informacji o organizacjach pozarządowych i aktywności obywatelskiej oraz sprawach ważnych społecznie.
6. Promowanie i rozwój ekonomii społecznej
7. Promowanie i obsługa partnerstw lokalnych, powiatowych i ponadpowiatowych
8. Ułatwianie dostępu do usług świadczonych przez inne organizacje i instytucje wspierające: Regionalne Ośrodki EFS, wyspecjalizowane organizacje wsparcia itp.
9. Integracja organizacji pozarządowych w powiecie
10. Rozwój i promocja idei wolontariatu we współpracy z Centrami Wolontariatu
11. Animowanie aktywności społeczności lokalnych
12. Rozwój współpracy organizacji pozarządowych z biznesem
13. Promocja innowacyjnych rozwiązań społecznych
14. Edukacja obywatelska
15. Promowanie aktywności/dobrych praktyk
16. Współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Wspierania Organizacji Pozarządowych

5. Zasady regulujące pracę COP

5.1. Pomocniczość – COP pomaga, ale nie wyręcza: pomaga osobom i organizacjom mającym pomysł na działanie, wycofuje się w sytuacji, gdy ta pomoc jest zbędna lub szkodliwa. COP ułatwia kontakt odbiorcom z wyspecjalizowanymi organizacjami w powiecie, regionie, kraju. Nie zawłaszcza obszarów programowych/działań realizowanych przez inne organizacje.

5.2. Innowacyjność – COP inspiruje do działania promując nowe rozwiązania i dobre praktyki, wyznacza nowe standardy swoją działalnością.

5.3. Kompleksowość – COP wspiera obywateli i organizacje w całym powiecie w sferach aktywności społecznej i obywatelskiej.

5.4. Partnerstwo – COP stara się pozyskać jak najwięcej partnerów i przyjaciół, aby wspólnie z nimi realizować swoją misję, dając przykład do podobnych działań partnerskich.

5.5. Przejrzystość – COP działa przejrzyście, informując swoich partnerów i społeczność lokalną o wszelkich aspektach swoich działań. Daje tym przykład samorządom i organizacjom.

5.6. Proaktywność – COP wchodzi w środowiska nieaktywne, animuje i proponuje wsparcie.

5.7. Wiedza o uwarunkowaniach lokalnych – COP bada sytuację społeczną w poszczególnych gminach i wsiach i odpowiada na nią w miarę swoich możliwości.

6. Podmiot prowadzący COP

Zadanie prowadzi organizacja pozarządowa mająca siedzibę na terenie powiatu (rekomendowane jest, aby siedziba tej organizacji znajdowała się w mieście powiatowym).

Statut organizacji musi być spójny z celami zadania. Zadanie może prowadzić również partnerstwo organizacji, spełniających w/w warunki.

Rekomendowane jest, aby organizacja była członkiem Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD, aby korzystać ze wsparcia innych organizacji i instytucji i tworzyć sieć organizacji prowadzących Centra.

Organizacja lub partnerstwo ubiegające się o realizację zadania powinna otrzymać opinię Rady Organizacji Pozarządowych powiatu.
Przy realizacji zadania organizacja współpracuje z Radą Organizacji Pozarządowych powiatu.

7. Partnerzy

7.1. Partnerstwo na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych (społecznego) powiatu

W celu zapewnienia rozwoju sektora pozarządowego i aktywności obywatelskiej w powiecie należy utworzyć powiatowe partnerstwo na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych (standard minimum) lub na rzecz rozwoju społecznego powiatu (standard rekomendowany).

7.1.1. Partnerstwo jest płaszczyzną spotkań, wymiany informacji, uzgodnień wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwojem sektora pozarządowego w powiecie.

7.1.2. Celem partnerstw powiatowych jest:

f. w standardzie minimalnym: rozwój sektora pozarządowego, rozwój społeczny powiatów, aktywizacja społeczności lokalnych oraz lepsze wykorzystanie środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego

g. w standardzie rekomendowanym: łączenie zasobów podmiotów i osób do wspólnych działań na rzecz rozwoju społecznego powiatu, rozwój organizacji pozarządowych, integracja społeczna, aktywizacja społeczna i obywatelska, rozwój obszarów polityki społecznej, rozwój postaw przedsiębiorczych, rozwój ekonomii społecznej, promocja powiatu.

7.1.3. Zadaniem partnerstwa powiatowego jest:

a. określanie kierunków rozwoju sektora pozarządowego poprzez tworzenie i monitorowanie programów współpracy starostwa powiatowego oraz gmin w danym powiecie,

b. opracowanie koncepcji utworzenia i funkcjonowania Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie,

c. kreowanie rozwoju współpracy z samorządami terytorialnymi w powiecie,

d. inicjowanie powstawania nowych form organizacji pozarządowych – centra wolontariatu, fundusze lokalne, Centra Aktywności Lokalnej, organizacje rozwoju wsi itp.,

e. animowanie pozyskiwania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego,

f. animowanie powstawania partnerstw w powiecie i gminach: partnerstwa dwu i trójsektorowe, w tym projektowe,

g. inne zadania określone przez partnerstwo.

7.1.4. Skład partnerstwa

a. starostwo (partner kluczowy)

b. wszystkie samorządy gminne powiatu (przedstawiciel Urzędu odpowiedzialny za współpracę z ngo, przedstawiciel Rady Gminy)

c. organizacje Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD, w tym organizacja prowadząca COP

d. Rada Organizacji Pozarządowych danego powiatu
e. gminne centra informacji (GCI)
f. Gminne i powiatowe Ośrodki Kultury
g. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
h. Powiatowy Urząd Pracy
i. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
j. znaczące organizacje rozwoju,
k. inne podmioty istotne z punktu widzenia zadań partnerstwa.

7.1.5. Tworzenie partnerstwa

Tworzenie partnerstwa inicjuje lokalna organizacja Sieci HEROLD we współpracy ze starostwem lub samo starostwo (w sytuacji, gdy w powiecie nie działa taka organizacja).

Partnerstwo w trakcie kolejnych spotkań opracowuje Porozumienie o współpracy (ewentualnie Regulamin Pracy oraz Plan Działania).

Partnerstwo, opierając się na ogólnym standardzie pracy COP, opracowuje koncepcję funkcjonowania COP w powiecie.

7.2. Sieć partnerów w powiecie

W ramach zadania budowana jest powiatowa sieć partnerów. Sieć służy lepszej realizacji świadczonych usług poprzez pozyskiwanie i dystrybucję informacji, wymianę doświadczeń, wsparcie działalności Centrum itp.

Sieć składa się z samorządów lokalnych powiatu (urzędników odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi), Powiatowego Urzędu Pracy, ośrodków pomocy społecznej, ośrodków kultury, organizacji pozarządowych, szkół, parafii, lokalnych mediów, świetlic wiejskich, sołtysów, aktywnych mieszkańców, przedsiębiorców zaangażowanych społecznie itp.

Pracownicy COP nawiązują z ww. osobami bezpośrednie kontakty oraz tworzą bazę adresów mailowych, poprzez którą dystrybuują informacje. COP raz do roku organizuje spotkanie swoich partnerów.

7.3. Partnerzy zewnętrzni

COP nawiązuje stałą współpracę z instytucjami i organizacjami mogącymi wspierać jego działalność: Regionalnymi Ośrodkami EFS, regionalnymi ośrodkami wspierania ekonomii społecznej, regionalnymi ośrodkami wsparcia organizacji pozarządowych i wolontariatu, federacje organizacji pozarządowych, Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Urzędem Marszałkowskim (pełnomocnik marszałka ds. organizacji pozarządowych oraz urzędnicy odpowiedzialni za współpracę z organizacjami pozarządowymi w poszczególnych departamentach), inne ośrodki wspierania organizacji pozarządowych w województwie i kraju.

7.4. Partnerzy zagraniczni

COP tworzy bazę organizacji i instytucji partnerskich z miast partnerskich samorządu. Dysponuje wiedzą na temat partnerów, problematyki współpracy zagranicznej. Pomaga zainteresowanym polskim organizacjom i instytucjom w pozyskaniu partnera zagranicznego, wskazuje partnerom zagranicznym organizacje i instytucje polskie.

8. Klienci/odbiorcy COP

Odbiorcami usług w zakresie zadań COP są:

8.1. organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i partnerstwa działające na terenie powiatu,
8.2. osoby prywatne – mieszkańcy powiatu zainteresowani indywidualną działalnością społeczną lub działalnością zorganizowaną w ramach grup nieformalnych i organizacjach pozarządowych,
8.3. przedsiębiorstwa społeczne
8.4. Rada Organizacji Pozarządowych powiatu, ew. gmin
8.5. jednostki samorządu terytorialnego,
8.6. przedsiębiorcy w zakresie działań społecznych.

9. Odpłatność usług

Usługi świadczone przez organizację prowadzącą COP, finansowane przez samorządy lub świadczone w ramach realizowanych projektów, są nieodpłatne. Organizacja ta może świadczyć usługi odpłatnie w sytuacji, gdy istnieje takie zapotrzebowanie (np. szkolenia specjalistyczne itp.), a nie może być zrealizowane w ramach realizacji zadania.

10. Obszar na którym świadczone są usługi COP

Zadanie realizowane jest na terenie powiatu.

11. Pomieszczenia i wyposażenie COP

11.1. Położenie biura

Siedziba COP powinna znajdować się w mieście powiatowym, możliwie w centrum miasta, blisko węzłów komunikacyjnych.

11.2. Opis siedziby

Siedziba składa się z:

- □ dwóch pomieszczeń biurowych ok. 10 m^2 każde,
- □ sali szkoleniowej dla min. 15 osób (może być dostęp),
- □ sanitariatów i zaplecza kuchennego (może być dostęp).

Rekomendowane jest, aby lokal był dostępny do użytkowania przez osoby niepełnosprawne, w tym osoby na wózkach inwalidzkich.

Wyposażenie siedziby:

- □ dla pracowników COP: komputer z drukarką, rzutnik, telefon, fax, dostęp do Internetu, kserokopiarka, sprzęt biurowy;
- □ dla odbiorców: dwa zestawy komputerowe z dostępem do Internetu, co najmniej 5 szafek zamykanych na klucz dostosowanych do przechowywania materiałów biurowych
- □ tablice z miejscem na wywieszanie ogłoszeń przez pracowników COP i użytkowników
- □ stojak na ulotki, gazety, broszury itp.

W siedzibie powinna być możliwość przygotowywania kawy/herbaty oraz częstowania ciastkami itp. odbiorców, tzn. odpowiednia ilość kubków, szklanek, talerzyków i łyżeczek (co najmniej po 20 szt.).

W siedzibie COP zakazane jest palenie tytoniu oraz spożywanie napojów alkoholowych itp.

Wszystkie pomieszczenia zarówno w standardzie minimalnym i rekomendowanym muszą być w dobrym stanie technicznym; czyste, oświetlone i wyposażone zgodnie z zasadami bhp (instrukcje, gaśnice itp.) oraz odpowiednio wyposażone – tzn.:

- □ sale szkoleniowe muszą być wyposażone w sposób, który umożliwi przebywanie w niej co najmniej 20 osób; muszą być wyposażone w stoły, krzesła, projektor multimedialny, flipchart. Okna muszą mieć zasłony lub żaluzje.
- □ każde biuro musi być wyposażone w: biurko dla pracownika, krzesło, szafkę, 2 regały, 1 telefon. Każdy pracownik musi mieć dostęp do faxu, komputera z drukarką i dostępem do Internetu, kserokopiarki, bindownicy, skanera.
- □ zaplecze socjalne – pomieszczenie wyposażone w lodówkę, kuchenkę mikrofalową, zestaw naczyń (talerzyki, talerze, sztućce) dla minimum 60 osób, 4 termosy, czajnik bezprzewodowy.

11.3. Godziny pracy biura:

- □ poniedziałek–piątek od 10.00 do 18.00,
- □ sobota od 10.00 do 16.00.

Istnieje możliwość korzystania z pomieszczeń COP w innych godzinach, po uprzednim umówieniu się z koordynatorem.

11.4. W standardzie rekomendowanym, COP dodatkowo powinno posiadać:

- □ Salę konferencyjno-szkoleniową na 60 osób, o powierzchni ok. 100 m^2.
- □ 5 pomieszczeń biurowych na biura dla nowo powstałych organizacji pozarządowych, tzw. inkubator organizacji pozarządowych, każde biuro o powierzchni ok. 8 m^2.
- □ Sprzęt typu rzutnik, laptop itp. do użyczania organizacjom na realizowane przez nie wydarzenia.
- □ Klubo-kawiarenkę z bufetem, w której pracownicy organizacji pozarządowych mogliby urządzać mniej oficjalne spotkania, między innymi wieczorki poezji itd.

12. Pracownicy COP

12.1. Pracownicy stali (ilość etatów zależna od realizowanych zadań przez COP)

a. Koordynator Centrum – (osoba ta może być jednocześnie specjalistą ds. informacji, poradnikiem lub animatorem)
b. Specjalista ds. informacji
c. Doradca
d. Animator
e. Trenerzy i doradcy zewnętrzni
f. Obsługa księgowa
g. Informatyk – umowa-zlecenie
h. Sprzątanie – umowa-zlecenie lub wynajem firmy

12.2. Kwalifikacje pracowników

a. Koordynator

Wykształcenie wyższe lub średnie, minimum 2 letnie doświadczenie w pracy w organizacji pozarządowej. Potwierdzone kwalifikacje formalne/nieformalne w zakresie umiejętności zarządzania organizacją, zasobami ludzkimi, realizacji projektów itp.

b. Specjalista ds. informacji/doradca
Specjalista ds. informacji powinien posiadać minimum wykształcenie średnie (rekomendowane wyższe), min. 2 letnie doświadczenie w pracy w organizacji pozarządowej, umiejętność poruszania się w środowisku Internetu oraz pozyskiwania i przekazywania i zamieszczania informacji na stronie internetowej. Powinien posiadać umiejętność redagowania tekstów i posługiwania się aparatem cyfrowym. Musi posiadać prawo jazdy.

c. Animator/doradca
Poradnik powinien posiadać wykształcenie wyższe lub średnie minimum 3 letnie doświadczenie w pracy w organizacji pozarządowej, musi posiadać prawo jazdy.
Powinien posiadać doświadczenie w specyfice działań organizacji pozarządowych, pracy projektowej, umiejętność prowadzenia spotkań, moderowania, prowadzenia diagnozy potrzeb, tworzenia partnerstw, pracy z trudnym klientem.

12.3. Zakres zadań pracowników COP

a. Koordynator
1. odpowiedzialność za realizację całości zadania
2. organizowanie pracy COP
3. zarządzanie finansami COP
4. organizacja spotkań, seminariów, konferencji, szkoleń itp.
5. udostępnianie pomieszczeń
6. wypożyczanie i odbieranie sprzętu
7. stała współpraca z urzędnikami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami pozarządowymi

b. Specjalista ds. informacji/poradnik
1. pomoc w tworzeniu organizacji pozarządowych (informacje ogólne, przykłady statutów, formularze KRS niezbędne do rejestracji itp. W kwestiach wymagających porady prawnika – konsultuje się z prawnikiem podczas jego dyżurów w COP).
2. udzielanie informacji z zakresu:
   a. wiedzy o COP i pomocy jaką może oferować,
   b. podstawowej wiedzy na temat wewnętrznych i zewnętrznych źródeł i narzędzi pomocy, jaką można oferować klientowi (znajomość zasobów innych organizacji i instytucji wspierającej sektor pozarządowy),
   c. wiedzy ogólnej o trzecim sektorze,
   d. podstawowej wiedzy o aspektach prawno-formalnych działania organizacji (np. ustawa o fundacjach, stowarzyszeniach, ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)
   e. wiedzy o źródłach finansowania dla organizacji.
3. doradztwo z zakresu:
   a. planowania i realizacji projektów
   b. strategii rozwoju organizacji
   c. strategii pozyskiwania funduszy
   d. opracowania wniosków o dotacje

e. zasad powstawania i działania organizacji pozarządowych
f. współpracy organizacji pozarządowych z władzą publiczną

4. uczestniczenie w szkoleniach zewnętrznych, seminariach, konferencjach, spotkaniach
5. konsultacje projektów zgłaszanych przez organizacje
6. kojarzenie partnerów
7. prowadzenie spotkań informacyjnych
8. udzielanie instruktażu obsługi sprzętu wypożyczanego z COP
9. gromadzenie informacji i dystrybucja materiałów informacyjnych (broszury, ulotki, publikacje itp.)

c. Animator/poradnik
   1. pomoc w diagnozowaniu potrzeb
   2. pomoc w budowaniu i rozwoju partnerstw
   3. pomoc w kreowaniu pomysłów działań/projektów
   4. pomoc w wyszukiwaniu zasobów
   5. bezpośrednia praca animacyjna z mieszkańcami wsi/gminy/powiatu
d. Stażyści/praktykanci/wolontariusze
   W COP oprócz zatrudnionego personelu powinni pracować stażyści i praktykanci (co najmniej 1 osoba). COP buduje swój zespół wolontariuszy, którzy odciążają pracowników od podstawowych czynności, a wraz ze wzrostem doświadczenia mogą przejmować czynności bardziej zaawansowane: udzielanie informacji, poradnictwo itp.

13. Świadczenie usług przez COP

13.1. Wspomaganie informacyjne, doradcze, szkoleniowe i techniczne organizacji pozarządowych (inkubator aktywności obywatelskiej)
   a. Informowanie o podstawowych aspektach aktywności obywatelskiej i działalności organizacji pozarządowych – 10 osób miesięcznie (w ciągu roku co najmniej 120 osób, w tym osoby powtarzające się)
   b. organizowanie spotkań informacyjnych na tematy m.in. wskazane przez organizacje – w ciągu roku 10 spotkań dla każdorazowo min. 5 osób,
   c. informacja telefoniczna – udzielenie co najmniej 20 informacji telefonicznych w ciągu miesiąca (co najmniej 240 informacji w roku)
   d. informacja mailowa – udzielenie co najmniej 10 informacji osobom indywidualnym w ciągu miesiąca (120 w roku)
   e. informacja poprzez stronę internetową – zamieszczenie co najmniej 5 informacji miesięcznie (60 w roku)
   f. opracowanie i wysyłka e-biuletynów/newsletterów zawierających co najmniej 3 informacje raz w miesiącu (12 w roku), przekazanie do co najmniej 50 odbiorców (standard rekomendowany)
   g. pomoc w tworzeniu organizacji (prowadzenie warsztatów podczas których grupa inicjatywna wypracowuje podstawy funkcjonowania organizacji, konsultacja statutu, pomoc w rejestracji itp.) – co najmniej 5 godz. doradztwa w miesiącu (60 w roku)

h. doradztwo w zakresie możliwości pozyskania środków finansowych, zarządzania organizacją, tworzenia strategii rozwoju, doradztwo prawne i księgowe – co najmniej 5 godz. doradztwa w miesiącu (60 w roku)
i. organizowanie szkoleń, warsztatów i seminariów – co najmniej 6 szkoleń w roku dla każdorazowo 15 osób (razem 90 osób), tematyka szkoleń wynikająca z zapotrzebowania organizacji, w tym z zakresu pisania ofert na konkursy ogłaszane przez samorządy (badania poprzez ankietyzację, informacje zwrotne itp.)
j. organizowanie wizyt studyjnych – zorganizowanie raz w roku wizyty dla 15 liderów organizacji z powiatu
k. udostępnianie pomieszczeń i sprzętu organizacjom – co najmniej 10 razy w roku
l. udostępnianie adresu COP do korespondencji dla organizacji – wg potrzeb
m. pomoc w pozyskaniu partnerów lokalnych i zagranicznych – wg potrzeb
n. stałe monitorowanie potrzeb organizacji i społeczności lokalnych (ankiety, informacje zwrotne, obserwacje własne itp.) i kształtowanie oferty usług zgodnie z zapotrzebowaniem – sporządzanie raz w roku informacji nt. potrzeb

13.2. Gromadzenie i dystrybucja informacji o organizacjach pozarządowych i aktywności obywatelskiej
a. tworzenie i aktualizacja bazy danych o organizacjach pozarządowych w powiecie – dysponowanie podstawową bazą danych o wszystkich organizacjach z powiatu
b. tworzenie i aktualizowanie bazy adresów mailowych organizacji, instytucji i osób zainteresowanych rozwojem lokalnym – dysponowanie kompletną bazą wszystkich organizacji, instytucji i osób zainteresowanych rozwojem lokalnym dysponujących adresem mailowym
c. pozyskiwanie i dystrybucja informacji poprzez bazę adresów e-mailowych na temat organizacji pozarządowych, akcji, programów grantowych, konkursów, aktywności lokalnej, wydarzeniach organizowanych przez organizacje i instytucje w powiecie itp. – przekazanie co najmniej 5 informacji miesięcznie (razem 60 informacji w roku) do co najmniej 50 odbiorców,
d. prowadzenie biblioteczki: gromadzenie i udostępnianie w formie czytelni publikacji dot. działalności COP – zgromadzenie co najmniej 100 egzemplarzy, udostępnienie co najmniej 20 osobom w roku

13.3. Rozwój aktywności obywatelskiej
a. informowanie mieszkańców o możliwości działań obywatelskich
   □ przystępowanie do akcji ogólnopolskich, regionalnych itp.,
   □ pomoc w dystrybucji informacji organizacji lokalnych
   □ organizowanie spotkań z mieszkańcami zainteresowanymi działalnością społeczną (co najmniej po jednym spotkaniu w każdej gminie w ciągu roku)
b. podejmowanie akcji zmierzających do zwiększenia frekwencji wyborczej – podejmowanie akcji promocyjnej przed każdymi wyborami z uwzględnieniem wyeliminowania konfliktu interesów, pozyskanie apelu o udział w wyborach z organizacji zewnętrznych lub sporządzenie własnego, dystrybucja poprzez bazę adresów mailowych,

wykonanie plakatów i rozwieszenie w punktach informacyjnych powiatu, pozyskanie (lub utworzenie swoich) i dystrybucja ulotek z apelem itp.

13.4. Obsługa reprezentacji sektora pozarządowego
   a. prowadzenie sekretariatu reprezentacji, techniczne organizowanie spotkań, zapraszanie i potwierdzanie obecności na spotkaniach – w miarę potrzeb
   b. prowadzenie strony/podstrony internetowej reprezentacji
   c. pomoc organizacyjna i logistyczna w organizacji konferencji plenarnych sektora pozarządowego powiatu, dorocznych spotkań organizacji w gminach (w razie potrzeby), forów inicjatyw pozarządowych itp.

13.5. Animowanie współpracy organizacji z samorządami lokalnymi
   a. konsultacja ofert na realizację zadań publicznych – w ramach doradztwa
   b. przekazywanie władzom samorządowym oraz urzędnikom odpowiedzialnym za współpracę zidentyfikowanych potrzeb organizacji oraz informacji o ważniejszych wydarzeniach organizowanych przez organizacje
   c. udostępnianie aktualizowanej bazy danych o organizacjach pozarządowych w gminach i powiecie (z wykluczeniem wykorzystania bazy do działań komercyjnych)
   d. współorganizacja dorocznej konferencji plenarnej

13.6. Rozwój ekonomii społecznej
   a. gromadzenie, udostępnianie i dystrybucja informacji z zakresu tworzenia i prowadzenia przedsiębiorstw społecznych – w zakresie działań informacyjnych
   b. pośrednictwo (lub doradztwo) w zakresie doradztwa dot. tworzenia i prowadzenia spółdzielni socjalnych, działalności statutowej odpłatnej i gospodarczej organizacji pozarządowych – we współpracy z ośrodkami wspierania ekonomii społecznej
   c. stały kontakt z ośrodkami wspierania ekonomii społecznej w województwie – pozyskiwanie materiałów, wykorzystywanie możliwości organizacji szkoleń dla organizacji i osób z powiatu itp.

13.7. Promowanie i obsługa partnerstw
   a. gromadzenie i udostępnianie informacji z zakresu tworzenia i pracy partnerstw projektowych i rozwojowych – w zakresie działań informacyjnych
   b. prowadzenie doradztwa w w/w zakresie
   c. prowadzenie sekretariatu Powiatowego partnerstwa na rzecz rozwoju społecznego: organizowanie spotkań, przesyłanie korespondencji i informacji, prowadzenie strony/podstrony internetowej partnerstwa, realizacja innych zadań zleconych przez partnerstwo

13.8. Ułatwianie dostępu do usług świadczonych przez inne organizacje i instytucje: Regionalne Ośrodki EFS, wyspecjalizowane organizacje wsparcia itp.
   a. gromadzenie i udostępnianie informacji z zakresu usług świadczonych przez zewnętrzne organizacje i instytucje wsparcia – w zakresie działań informacyjnych

13.9. Integracja organizacji pozarządowych w powiecie
   a. stworzenie i prowadzenie strony internetowej organizacji pozarządowych powiatu
      □ zawartość strony: baza adresowa wraz ze stronami internetowymi organizacji, aktualności, kalendarz imprez, prawo lokalne dotyczące organizacji pozarządowych, dobre praktyki z powiatu, zbiór raportów rocznych organizacji z danego

roku, przydatne linki, na stronie powinno być logo www.ngo.pl, www.wim.ngo.pl, www.ropwwm.org.pl,
- □ strona aktualizowana co najmniej raz w tygodniu, co roku poddawana ocenie organizacji pozarządowych i innych odbiorców poprzez ankietyzację,

b. pomoc w organizacji spotkań integracyjnych, kiermaszy, seminariów – zgodnie z zapotrzebowaniem, w miarę możliwości kadrowych
c. prowadzenie kalendarza imprez organizowanych przez organizacje w powiecie – na stronie internetowej
d. przygotowanie dorocznej konferencji organizacji pozarządowych
e. pomoc w tworzeniu reprezentacji gminnych i branżowych oraz partnerstw środowiskowych – doradztwo, udział w spotkaniach, moderowanie spotkań warsztatowych

13.10. Rozwój wolontariatu
a. gromadzenie i udostępnianie informacji z zakresu istniejących w powiecie centrów i klubów wolontariatu – w zakresie działań informacyjnych
b. udzielanie podstawowych informacji o zatrudnianiu i utrzymywaniu wolontariusza przez organizacje pozarządowe i instytucje publiczne – w zakresie działań informacyjnych
c. udzielanie podstawowych informacji o wolontariacie młodzieżowym, seniorów, wolontariacie pracowniczym – w zakresie działań informacyjnych
d. organizowanie/współorganizowanie uroczystości z okazji Dnia Wolontariusza
e. współpraca z istniejącym centrum wolontariatu
f. prowadzenie/inkubowanie centrum wolontariatu (w razie potrzeby)

13.11. Animowanie aktywności społeczności lokalnych
a. udział pracowników COP w wydarzeniach organizowanych przez społeczności lokalne (festyny, dożynki itp.) – w razie potrzeby
b. inspirowanie do udziału w regionalnych i krajowych akcjach aktywizujących społeczności lokalne
c. organizowanie spotkań informacyjnych/aktywizacyjnych z mieszkańcami – w zakresie działań informacyjnych

13.12. Rozwój współpracy organizacji z biznesem
a. gromadzenie ogólnodostępnej informacji nt. firm wspierających działania społeczne w powiecie – finansowo, materialnie, usługowo
b. współpraca z organizacjami skupiającymi biznes poprzez m.in. udzielanie informacji przedsiębiorcom o potrzebach społecznych oraz organizacjach i akcjach charytatywnych w powiecie
c. pomoc organizacjom w formułowaniu oferty dla biznesu – w ramach doradztwa
d. inspirowanie (lub współorganizacja/organizacja) powiatowego konkursu na darczyńcę roku – przeprowadzenie konkursu raz do roku

13.13. Promocja innowacyjnych rozwiązań społecznych
a. gromadzenie i udostępnianie publikacji z zakresu wdrażania nowych rozwiązań społecznych
b. pozyskiwanie i dystrybucja drogą mailową informacji na temat nowych rozwiązań społecznych

c. organizowanie spotkań informacyjnych prezentujących nowe rozwiązania społeczne

13.14. Edukacja obywatelska
   a. gromadzenie i udostępnianie publikacji z zakresu edukacji obywatelskiej
   b. rekomendowane – przygotowanie/pozyskanie programu z zakresu edukacji obywatelskiej w szkole, prowadzenie zajęć w gimnazjach i szkołach średnich
   c. realizowanie własnych i włączanie się w ogólnopolskie akcje/kampanie promocyjne w zakresie edukacji obywatelskiej – co najmniej jedna akcja w roku

13.15. Promowanie dobrych praktyk z zakresu aktywności obywatelskiej, działalności organizacji pozarządowych, ekonomii społecznej, społecznej odpowiedzialności biznesu itp.
   a. gromadzenie (strona internetowa) i dystrybucja przykładów dobrych praktyk (baza adresów mailowych)
   b. realizowanie własnych i włączanie się w ogólnopolskie akcje promocyjne dobre praktyki – co najmniej jedna akcja w roku
   c. współpraca z mediami lokalnymi – stała wysyłka informacji o działaniach organizacji pozarządowych oraz inicjatywach obywatelskich w powiecie, utrzymywanie kontaktu osobistego
   d. pomoc w nawiązywaniu kontaktów między organizacjami – poprzez wskazanie potencjalnie zainteresowanej organizacji/instytucji, wysyłkę informacji o poszukiwaniu partnera przez bazę adresów mailowych, zamieszczanie informacji na stronie internetowej
   e. inspirowanie do zgłaszania inicjatyw organizacji, samorządów do konkursu „Godni Naśladowania" i innych konkursów lokalnych, regionalnych i krajowych
   f. standard rekomendowany – zainspirowanie/współorganizowanie/organizowanie dorocznego konkursu na najaktywniejszego mieszkańca/obywatela, organizację, instytucję powiatu w zakresie działalności społecznej/obywatelskiej (np. konkurs na najlepszą inicjatywę organizacji pozarządowej powiatu)

13.16. Współpraca z samorządami terytorialnymi powiatu:
   a. stały kontakt z urzędnikami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami pozarządowymi z samorządów powiatu
   b. organizowanie szkoleń z zakresu przygotowania ofert, zarządzania i rozliczania projektów – w ramach szkoleń
   c. bieżące konsultowanie ofert składanych przez organizacje w odpowiedzi na konkursy ogłaszane przez samorządy lokalne – w ramach doradztwa
   d. udział w spotkaniach konsultacyjnych dotyczących rocznych programów współpracy, budżetu i innych programów planistycznych samorządu – we wszystkich gminach i powiecie
   e. inspirowanie samorządów do promowania organizacji pozarządowych – strony internetowe, foldery, wizyty studyjne itp.
   f. współorganizacja spotkań organizacji pozarządowych z gmin i powiatu

13.17. Współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Wspierania Organizacji Pozarządowych
   a. stały kontakt z osobą obsługującą sieć Centrów Organizacji Pozarządowych
   b. dystrybucja materiałów otrzymanych z ROWOP

c. udział w spotkaniach, szkoleniach i seminariach organizowanych przez ROWOP
d. zgłaszanie potrzeb organizacji pozarządowych odnośnie doradztwa i szkoleń specjalistycznych
e. pomoc w przygotowaniu szkoleń i spotkań realizowanych przez ROWOP na terenie powiatu

14. Finansowanie

14.1. Zadanie jest finansowane ze środków samorządów lokalnych powiatu na zasadzie powierzenia zadania na okres 2-letni. Koszt realizacji zadania zależny jest od zakresu usług świadczonych przez Centrum. Kosztorys stanowi załącznik do standardu.
Istnieje możliwość finansowania części działań COP ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (POKL) oraz innych programów grantowych. W związku z tym, że finansowanie takie jest nieprzewidywalne, równolegle należy przygotowywać finansowanie przez samorządy.
Samorząd finansuje koszty stałe zadania: etaty, koszty administracyjne itp.; pozostałe koszty mogą być finansowane z programów grantowych. Samorząd może przekazać nieodpłatnie lokal dla COP.

14.2. W celu dokonania montażu finansowego (tj. pozyskania środków finansowych ze wszystkich samorządów terytorialnych powiatu) na finansowanie COP, w każdej gminie zostanie podjęta uchwała w zakresie współdziałania ze starostwem powiatowym w realizacji zadań z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Na ten cel zabezpieczona zostanie odpowiednia kwota w budżecie gminy.
Samorząd powiatowy w rocznym programie współpracy z organizacjami pozarządowymi umieszcza zadanie pod nazwą „Prowadzenie powiatowego ośrodka wspierania organizacji pozarządowych i rozwoju aktywności społecznej". Samorząd powiatowy podpisuje z każdą gminą porozumienie o współfinansowaniu COP, na podstawie którego gminy przekazują swoje środki finansowe.

15. Zlecanie realizacji zadania, zarządzanie

15.1. Procedura konkursowa
Konkurs ofert na realizację zadania ogłasza starostwo powiatowe. W wytycznych konkursu powinien być zawarty zapis, że organizacja składająca ofertę musi dysponować rekomendacją Rady Organizacji Pozarządowych powiatu lub Powiatowego partnerstwa na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych (rozwoju społecznego) na realizację zadania.
Rekomendowane jest, aby w wytycznych konkursu zawarty był zapis, że organizacja, która składa ofertę jest członkiem Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD.
Konkurs powinien być ogłoszony z takim wyprzedzeniem, aby umowa na realizację zadania była podpisana z dniem 1 stycznia każdego roku (chyba że będzie to umowa wieloletnia).
Komisja oceniająca projekt powinna przy jego ocenie posługiwać się standardem Centrum Organizacji Pozarządowych (opracowanym na potrzeby danego powiatu). Środki

finansowe przeznaczone na realizację zadania powinny być zgodne ze standardem COP. W razie gdy na konkurs przeznaczana jest inna kwota, należy w ogłoszeniu konkursowym precyzyjnie określić pomniejszony lub powiększony zakres zadań.

Za realizację zadania odpowiedzialny jest zarząd organizacji (lub zarząd organizacji wnioskującej w przypadku partnerstwa), która wygra konkurs. Zarząd podpisuje umowę ze starostwem na realizację zadania, załącznikiem do której jest standard funkcjonowania Centrum Organizacji Pozarządowych opracowany przez Powiatowe Partnerstwo.

15.2. Monitoring

15.2.1. Monitoring wewnętrzny

Monitoring prowadzony będzie w sposób stały przez koordynatora Centrum. Polegał będzie na systematycznym badaniu wskaźników realizacji zadań, harmonogramu i wydatkowania środków finansowych. Badane będą dokumenty potwierdzające realizację zadań, dokumenty finansowe. Raz w miesiącu odbywać się będzie spotkanie zespołu Centrum, podczas którego omawiane będą sprawy dotyczące realizacji zadania. Na spotkania te powinni być zapraszani urzędnicy odpowiedzialni za współpracę z organizacjami pozarządowymi ze wszystkich samorządów powiatu. Z każdego spotkania sporządzana będzie notatka informująca o najważniejszych ustaleniach podjętych podczas spotkania.

Do celów monitoringu oraz sprawozdania sporządzane będą:

1. Rejestr udzielonych informacji, porad, wysyłek informacji pocztą elektroniczną.
2. Rejestr szkoleń, spotkań, konferencji itd. zorganizowanych przez COP lub w pomieszczeniach COP wraz z listą obecności.
3. Rejestr osób korzystających ze sprzętu będącego na wyposażeniu COP.
4. Miesięczne karty pracy pracowników COP.

15.2.2. Monitoring zewnętrzny

Monitoringu zewnętrznego dokonywać będzie osoba wskazana przez Starostwo Powiatowe dokonując w/w czynności. Osoba ta będzie brać udział w comiesięcznych spotkaniach zespołu.

15.3. Ewaluacja

a. Bieżącej ewaluacji dokonywał będzie koordynator COP. Ewaluacja dotyczyć będzie zapotrzebowania na usługi świadczone przez COP, ich adekwatności i jakości.

   Do celów ewaluacji sporządzane będą:

   1. Ankiety ewaluacyjne z każdego szkolenia, spotkania informacyjnego, konferencji itp.
   2. Ankiety zadowolenia odbiorców ze świadczonych usług.

b. Raz w roku (w grudniu) organizowane jest otwarte spotkanie ewaluacyjne w formie wywiadu grupowego. W spotkaniu udział biorą: urzędnicy odpowiedzialni za współpracę z organizacjami pozarządowymi ze wszystkich samorządów powiatu, członkowie Rady Organizacji Pozarządowych powiatu, przedstawiciele odbiorców, inne osoby, ważne ze względu na realizację zadań COP. Ewaluacja dotyczyć będzie zapotrzebowania na usługi świadczone przez COP, ich adekwatności i jakości. Spotkanie przeprowadza członek zespołu COP lub inna kompetentna osoba. Sprawozdanie ze spotkania przedstawiane jest na stronie internetowej COP.

c. Raz na dwa lata dokonywana jest ewaluacja przez zewnętrznego ewaluatora zgodnie z wypracowanym przez ww gremium planem ewaluacji.

15.4. Kontrola zadania

Kontrolę prowadzą odpowiednie służby starostwa powiatowego zgodnie z wewnętrznymi procedurami.

15.5. Sprawozdania

Organizacja prowadząca COP sporządza i publikuje na stronie internetowej sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji zadania. Sprawozdanie powinno zawierać czytelne wskaźniki realizacji usług oraz opis zmian społecznych spowodowanych bezpośrednio lub pośrednio poprzez działania Centrum.

15.6 Skargi

W przypadku skarg na usługi świadczone przez COP, pierwszą instancją odwoławczą jest koordynator COP. Jeżeli spór nie zostanie załagodzony, sprawa zostanie skierowana do zarządu organizacji prowadzącej Centrum. W szczególnie trudnych przypadkach, zarząd organizacji prowadzącej COP, kieruje sprawę do starostwa, do osoby odpowiedzialnej za realizację zadania.

16. Wizualizacja i promocja

Centrum posiada swoje logo. Przy wejściu do budynku w którym znajduje się COP zawieszona jest tablica informacyjna. W razie potrzeby zamieszczone są informacje (strzałki) kierujące do pomieszczeń COP.

Logo wykorzystywane jest na stronie internetowej, wzorze pisma, ulotkach, plakatach itp.

COP promuje się poprzez stronę internetową, banery, roll-up, ulotki zawierające zakres usług, wypowiedzi ustne, informacje przekazywane do prasy.

Zredagował: A. Jachimowicz, ESWIP

KARTA
partnerstwa na rzecz rozwoju społecznego powiatu braniewskiego

Misją Partnerstwa jest podejmowanie działań na rzecz rozwoju społecznego, podniesienia jakości życia mieszkańców powiatu braniewskiego, w oparciu o potencjał ludzi, zasoby gospodarcze i przyrodnicze.

I Forma organizacyjno-prawna

§ 1

„Partnerstwo dla rozwoju społecznego powiatu braniewskiego" jest porozumieniem instytucji, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych, zwanymi Partnerami, które:

1. identyfikują się z misją Partnerstwa;
2. działają na terenie powiatu braniewskiego;
3. deklarują uczestnictwo w pracach Partnerstwa i realizowanie jego programu.

§ 2

Partnerstwo nie posiada osobowości prawnej. Działa na podstawie deklaracji współpracy partnerów. Partnerstwo jest otwarte na wszystkie podmioty i osoby akceptujące niniejszą Kartę oraz wykazujące gotowość realizacji głównego celu jego powstania.

II Cel i formy działań Partnerstwa

§ 3

1. Celem głównym Partnerstwa jest rozwój społeczny powiatu braniewskiego.
2. Celami szczegółowymi są:
    1. łączenie zasobów podmiotów i osób do wspólnych działań na rzecz rozwoju społecznego powiatu,
    2. rozwój organizacji pozarządowych,
    3. integracja społeczna,
    4. aktywizacja społeczna i obywatelska,
    5. rozwój różnych obszarów polityki społecznej,
    6. rozwój postaw przedsiębiorczych,
    7. rozwój ekonomii społecznej,
    8. promocja powiatu.

§ 4

Partnerstwo działa poprzez:

1. wypracowanie i realizację planu działania,
2. powoływanie i pracę grup zadaniowych i zespołów projektowych,

3. przygotowywanie i realizowanie wspólnych projektów,
4. wzajemne wspieranie w rozwiązywaniu problemów społecznych,
5. organizację i współorganizację konferencji, seminariów, spotkań itp.
6. wydawanie publikacji, materiałów promocyjnych itp.
7. współpracę z mediami,
8. inne działania zmierzające do realizacji celu Partnerstwa.

III Zasady funkcjonowania Partnerstwa

§ 5

Do podstawowych zasad funkcjonowania partnerstwa należą:

b. dobrowolność udziału partnerów,
c. równość – każdy partner ma jeden głos,
d. wspólne podejmowanie decyzji,
e. odpowiedzialność – wspólne dzielenie ryzyka i korzyści,
f. otwartość na nowych partnerów,
g. transparentność w działaniu.

IV Organizacja Partnerstwa

§ 6

Partnerstwo skupia samorządy terytorialne oraz ich jednostki, instytucje, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, osoby fizyczne i inne podmioty zainteresowane działaniem na rzecz rozwoju społecznego powiatu braniewskiego.

W ramach Partnerstwa funkcjonują:

e. Rada Partnerstwa,
f. Zarząd Partnerstwa,
g. Sekretariat Partnerstwa.

V Rada Partnerstwa

§ 7

Rada Partnerstwa stanowi najwyższy organ partnerstwa. W skład Rady wchodzi po jednym przedstawicielu podmiotu wchodzącego w skład Partnerstwa.

§ 8

Kompetencje Rady:

1. zatwierdzanie i wnoszenie zmian do Karty Partnerstwa,
2. powoływanie i wykluczanie członków Partnerstwa
3. wybór członków Zarządu,
4. opracowanie i zatwierdzenie planu działania Partnerstwa,
5. powoływanie grupy zadaniowe i zespołów projektowych,

6. kontrola i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu,
7. opiniowanie projektów i wniosków przedkładanych przez zespoły robocze,

Praca Rady:
1. zebrania Rady Partnerstwa odbywają się co najmniej dwa razy do roku,
2. uchwały Rady podejmowane są zwykłą większością głosów,
3. w posiedzeniach Rady mogą uczestniczyć z głosem doradczym osoby spoza Partnerstwa,
4. w miarę potrzeb i możliwości spotkania Rady mogą odbywać się w każdej z gmin,
5. obsługę administracyjną Rady prowadzi Sekretariat.

VI Zarząd Partnerstwa

§ 9

c. Zarząd Partnerstwa składa się z 3 osób: przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza wybranych spośród członków Rady w wyborach tajnych zwykłą większością głosów.

2. Kadencja Zarządu trwa 2 lata.

§ 10

17. Zarząd spotyka się nie rzadziej niż raz w kwartale.
18. Uchwały Zarządu podejmowane są zwykłą większością głosów.

§ 11

Kompetencje zarządu:
1. reprezentuje Partnerstwo na zewnątrz,
2. zdaje sprawozdania ze swojej działalności Radzie,
3. promuje działania Partnerstwa,
4. zapewnia obsługę Rady,
5. bieżąca weryfikacja działań i realizacji celów porozumienia
6. tworzenie skutecznych kanałów informacyjnych

VII Grupy zadaniowe i zespoły projektowe

§ 12

Grupy zadaniowe:

g. Rada może powołać grupy zadaniowe – zajmujące się określonym problemem lub branżą społeczną: np. edukacja, pomoc społeczna, bezrobocie, promocja itp.
h. Grupy zadaniowe organizują spotkania branżowe, artykułują problemy danej branży na spotkaniach Rady oraz składają propozycje projektów i wskazują ewentualnych partnerów projektu.
i. Zasady funkcjonowania Zespołu ustalane są przez członków Zespołu.
j. Przewodniczący zespołu składa Zarządowi sprawozdanie z jego pracy w miarę potrzeb, co najmniej raz do roku.

§ 13

Zespoły projektowe:

e. Rada może powołać zespoły projektowe.
f. Zespoły projektowe opracowują projekty wraz z wnioskiem aplikacyjnym oraz sporządzają umowy partnerskie do danego projektu

VIII Sekretariat

§ 14

1. Sekretariat Partnerstwa odpowiedzialny jest za obsługę administracyjną Partnerstwa: organizowanie spotkań Rady i Zarządu, przekazywanie informacji członkom partnerstwa itp.
2. Sekretariat jest obsługiwany przez organizację pozarządową prowadzącą Centrum Organizacji Pozarządowych w Braniewie.

§ 15

Siedziba Partnerstwa znajduje się na terenie miasta Braniewa

IX Finansowanie Partnerstwa

1. Koszty administracyjnej obsługi Partnerstwa pokrywane są ze środków przeznaczanych przez samorządy lokalne na funkcjonowanie Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie braniewskim.
2. Koszty związane z realizacją celów Partnerstwa pokrywane będą ze środków pozyskanych przez Partnerów w ramach projektów.

X Postanowienia końcowe

§ 16

1. Zmiany do regulaminu wymagają zachowania formy pisemnej w postaci aneksu.
2. Rozwiązanie Partnerstwa następuje zwykłą większością głosów na wniosek Zarządu lub przynajmniej pięciu Partnerów przy obecności co najmniej połowy reprezentantów Rady Partnerstwa.

§ 17

Regulamin wchodzi w życie z dniem uchwalenia przez Radę Partnerstwa.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

Stanowisko Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego wobec wyborów samorządowych w 2006 roku

1. Organizacje pozarządowe pracując na rzecz lokalnych społeczności mają prawo uczestniczyć w życiu politycznym rozumianym jako służba na rzecz dobra wspólnego. Ich domeną powinny być działania na poziomie wszystkich szczebli samorządu terytorialnego.
2. Organizacje pozarządowe, a zwłaszcza ich reprezentacje, powinny pomagać społecznościom w dokonaniu wyboru władz lokalnych, tak, aby wybierani byli ludzie o właściwych kompetencjach i wysokim morale. W tym celu mogą organizować otwarte spotkania i debaty z kandydatami na przedstawicieli władz, inicjować dyskusje na temat przyszłości wspólnoty lokalnej i podejmować inne inicjatywy. Ponadto organizacje powinny zachęcać mieszkańców do jak najszerszego udziału w wyborach.
3. Organizacje pozarządowe mają prawo tworzyć komitety wyborcze do wyborów samorządowych i wchodzić w skład takich komitetów za zgodą członków organizacji.
4. Członkowie organizacji pozarządowych mogą kandydować do władz samorządowych. Mogą być w tym popierani przez organizacje pozarządowe, jako reprezentanci sektora pozarządowego, lub reprezentacje organizacji pozarządowych.
5. Kandydaci na członków władz samorządowych, nie będący członkami organizacji, mogą ubiegać się o pozyskanie formalnego poparcia przez organizacje pozarządowe lub reprezentacje organizacji pozarządowych.
6. Organizacje pozarządowe, które wsparły w wyborach samorządowych konkretne osoby, w przypadku zdobycia przez nie stanowisk we władzach, nie mają prawa żądać z tego tytułu jakichkolwiek przywilejów czy profitów.
7. Organizacje pozarządowe powinny propagować etyczne zachowania w polityce, wskazując jako cel działań władz rozwiązywanie problemów i troskę o dobro wspólne, a nie rozgrywki i układy polityczne, stanowiska czy profity.
8. Organizacje pozarządowe, a przede wszystkim ich reprezentacje, powinny pełnić rolę obywatelskiej kontroli nad poczynaniami władz, zwłaszcza wobec swoich członków oraz osób, które poparły w wyborach.
9. Organizacje pozarządowe powinny współuczestniczyć w zarządzaniu gminą, powiatem i województwem poprzez pracę swoich członków w różnego rodzaju grupach zadaniowych powoływanych przez samorząd, spotkaniach, debatach itp., dając dobry przykład obywatelom, jak być zaangażowanym w sprawy swojej społeczności.

Karnity, 20 maja 2006
Olsztyn, 14 czerwca 2006